

The European Agricultural Fund for Rural Development:
Europe investing in rural areas

MAASEUTU 2020

Vuotuinen täytäntöönpanokertomus

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2014-2020

Vuotuinen täytäntöönpanokertomus	
Ajanjakso	01/01/2025 - 31/12/2025
Versio	2025.1
Tila – Nykyinen solmu	Euroopan komission hyväksymä - European Commission
Kansallinen viite	
Seurantakomitean hyväksyntäpäivämäärä	16/06/2026

Ohjelmaversio voimassa	
CCI	2014FI06RDRP001
Ohjelmatyyppi	Maaseudun kehittämisohjelma
Maa	Suomi
Alue	Manner-Suomi
Ohjelmakausi	2014 - 2022
Versio	13.0
Päätöksen numero	C(2025)5138
Päätöksen päivämäärä	17/07/2025
Hallintoviranomainen	Maa- ja metsätalousministeriö

Sisällysluettelo

1. OHJELMAN TÄYTÄNTÖÖNPANO JA SEN PRIORITEETTEJA KOSKEVAT AVAINTIEDOT	4
1.a) Taloustiedot	4
1.b) Yhteiset ja ohjelmakohtaiset indikaattorit sekä määrälliset tavoitearvot	4
1.b1) Yhteenvetotaulukko	4
1.c) Maaseudun kehittämisohjelman täytäntöönpanoa koskevat keskeiset tiedot a) ja b) kohtien perusteella kohdealoittain	19
1.d) Taulukkoon F perustuvassa tuloskehyksessä asetettujen välitavoitteiden saavuttamista koskevat keskeisimmät tiedot.....	54
1.e) Muu maaseudun kehittämisohjelmaan liittyvä tekijä [valinnainen]	55
1.f) Tarvittaessa toimien vaikutus makroalue- ja merialuestrategioihin.....	55
1.g) Vuosittaisessa täytäntöönpanokertomuksessa käytetty muuntokurssi (muut kuin euromaat).....	58
2. ARVIOINTISUUNNITELMAN TÄYTÄNTÖÖNPANON EDISTYMINEN.....	59
2.a) Kuvaus mahdollisista muutoksista, joita on tehty maaseudun kehittämisohjelman arviointisuunnitelmaan vuoden aikana, ja perustelut.....	59
2.b) Kuvaus vuoden aikana toteutetuista arviointitoimista (pitäen mielessä arviointisuunnitelman 3 jakso).....	59
2.c) Kuvaus toimista, joita on toteutettu tietojen toimittamisen ja tiedonhallinnan osalta (pitäen mielessä arviointisuunnitelman 4 jakso)	59
2.d) Luettelo toteutetuista arvioinneista, myös tieto siitä, millä verkkosivustolla ne on julkaistu	60
2.e) Luettelo toteutetuista arvioinneista keskittyen arviointihavaintoihin	62
2.f) Kuvaus viestintätoimista, jotka on toteutettu arviointihavaintojen julkaisemiseksi (pitäen mielessä arviointisuunnitelman 6 jakso)	63
2.g) Kuvaus arviointitulosten vuoksi toteutetuista jatkotoimista (pitäen mielessä arviointisuunnitelman 6 jakso).....	66
3. SEIKAT, JOTKA VAIKUTTAVAT OHJELMAN JA TOTEUTETTUIEN TOIMENPITEIDEN TEHOKKUUTEEN	70
3.a) Kuvaus toimista, joita on toteutettu ohjelman laadukkaan ja tehokkaan toteuttamisen varmistamiseksi.....	70
3.b) Laadun ja tehokkuuden toteutusmekanismi	75
4. TEKNISEN AVUN JA OHJELMAN JULKISUUSVAATIMUSTEN TÄYTÄNTÖÖNPANO VARTEN SUORITETUT TOIMET.....	77
4.a) Kansallisen maaseutuverkoston perustamiseen ja sen toimintasuunnitelman täytäntöönpanoon suoritettavat toimet ja sitä koskeva tilannekatsaus	77
4.a1) Toteutettavat toimet ja nykytilanne kansallisen maaseutuverkoston perustamisen suhteen (hallintorakenne ja verkoston tukiyksikkö).....	77
4.a2) Toteutettavat toimet ja nykytilanne toimintasuunnitelman toteuttamisen suhteen	77
4.b) Toteutettavat toimet sen varmistamiseksi, että ohjelma julkistetaan (komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 808/2014 13 artikla).....	78

5. TOIMET, JOTKA ON TOTEUTETTU ENNAKKOEHTOJEN TÄYTTÄMISEKSI.....	81
6. KUVAUS ALAOHJELMIEN TOTEUTTAMISESTA	82
7. TIETOJEN JA OHJELMAN TAVOITTEIDEN SAAVUTTAMISESSA TAPAHTUNEEN EDISTYMISEN ARVIOINTI	83
8. ASETUKSEN (EU) N:O 1303/2013 5, 7 JA 8 ARTIKLAN MUKAISTEN PERIAATTEIDEN HUOMIOON OTTAMISEKSI TÄYTÄNTÖÖNPANNUT TOIMET	84
9. EDISTYMINEN INTEGROIDUN LÄHESTYMISTAVAN VARMISTAMISESSA MAASEUTURAHASTON JA MUIDEN UNIONIN RAHOITUSVÄLINEIDEN KÄYTTÖÖN	86
10. RAHOITUSVÄLINEIDEN KÄYTTÖÖNOTTOA KOSKEVA KERTOMUS (ASETUKSEN (EU) N:O 1303/2013 46 ARTIKLA).....	87
11. YHTEISTEN JA OHJELMAKOHTAISTEN INDIKAATTOREIDEN SEKÄ MÄÄRÄLLISTEN TAVOITEARVOJEN KOODITAUUKOT	88
Liite II	89
Asiakirjat.....	105

1. OHJELMAN TÄYTÄNTÖÖNPANO JA SEN PRIORITEETTEJA KOSKEVAT AVAINTIEDOT

1.a) Taloustiedot

Katso liiteasiakirjat

1.b) Yhteiset ja ohjelmakohtaiset indikaattorit sekä määrälliset tavoitearvot

1.b1) Yhteenvetotaulukko

Kohdeala 1A						
Tavoiteindikaattorin nimi	Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite (2025)
T1: asetuksen (EU) N:o 1305/2013 14, 15 ja 35 artiklan mukaisten menojen prosenttiosuus suhteessa maaseudun kehittämisohjelman kokonaismenoihin (kohdeala 1A)	2014-2025			2,15	76,74	2,80
	2014-2024			2,11	75,31	
	2014-2023			1,99	71,03	
	2014-2022			1,78	63,53	
	2014-2021			1,52	54,25	
	2014-2020			1,66	59,25	
	2014-2019			1,25	44,61	
	2014-2018			0,83	29,62	
	2014-2017			0,13	4,64	
	2014-2016			0,06	2,14	
	2014-2015			0,01	0,36	

Kohdeala 1B						
Tavoiteindikaattorin nimi	Ajanjakso	Perustuu hyväksyttyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite (2025)
T2: yhteistyötoimenpiteestä tuettujen yhteistyötoimien kokonaismäärä (asetuksen (EU) N:o 1305/2013 35 artikla) (ryhmät, verkostot/klusterit, pilottihankkeet...) (kohdeala 1B)	2014-2025			914,00	110,12	830,00
	2014-2024			914,00	110,12	
	2014-2023			905,00	109,04	
	2014-2022			844,00	101,69	
	2014-2021			729,00	87,83	
	2014-2020					
	2014-2019					
	2014-2018					
	2014-2017					
	2014-2016					
	2014-2015					

Kohdeala 1C						
Tavoiteindikaattorin nimi	Ajanjakso	Perustuu hyväksyttyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite (2025)
T3: asetuksen (EU) N:o 1305/2013 14 artiklan mukaisesti koulutettujen osallistujien kokonaismäärä (kohdeala 1C)	2014-2025			63 501,00	162,41	39 100,00
	2014-2024			63 495,00	162,39	
	2014-2023			59 422,00	151,97	
	2014-2022			53 486,00	136,79	
	2014-2021			46 636,00	119,27	
	2014-2020			34 095,00	87,20	
	2014-2019			27 916,00	71,40	
	2014-2018			14 064,00	35,97	
	2014-2017			107,00	0,27	
	2014-2016					
	2014-2015					

Kohdeala 2A							
Tavoiteindikaattorin nimi		Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite (2025)
T4: niiden maatilojen prosenttiosuus, jotka saavat maaseudun kehittämisohjelmasta tukea rakenneuudistukseen tai nykyaikaistamiseen tehtäviin investointeihin (kohdeala 2A)		2014-2025	11,11	71,47	11,11	71,47	15,54
		2014-2024	10,87	69,93	10,87	69,93	
		2014-2023	10,66	68,58	10,66	68,58	
		2014-2022	10,19	65,55	10,19	65,55	
		2014-2021	9,40	60,47	9,40	60,47	
		2014-2020	8,19	52,69	8,19	52,69	
		2014-2019	7,31	47,03	7,31	47,03	
		2014-2018	5,71	36,73	5,71	36,73	
		2014-2017	2,68	17,24	3,04	19,56	
		2014-2016	0,99	6,37	0,99	6,37	
		2014-2015					
Toimenpide	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	17 207 624,82	106,20	16 114 080,00	99,46	16 202 381,00
M02	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	17 471 862,34	89,89	19 434 624,00	99,99	19 436 000,00
M04	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	844 731 012,10	76,78	621 999 357,00	56,54	1 100 130 000,00
Yhteensä	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	879 410 499,26	77,43	657 548 061,00	57,89	1 135 768 381,00

Kohdeala 2B							
Tavoiteindikaattorin nimi		Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite (2025)
T5: niiden maatilojen prosenttiosuus, joilla on maaseudun kehittämisohjelmasta tuettu liiketoiminnan kehittämissuunnitelma / tuettuja investointeja nuorille viljelijöille (kohdeala 2B)		2014-2025	3,71	80,53	3,71	80,53	4,61
		2014-2024	3,58	77,71	3,71	80,53	
		2014-2023	3,59	77,93	3,72	80,75	
		2014-2022	3,44	74,67	3,56	77,27	
		2014-2021	3,19	69,24	3,19	69,24	
		2014-2020	2,76	59,91	2,76	59,91	
		2014-2019	2,31	50,14	2,31	50,14	
		2014-2018	1,55	33,64	1,55	33,64	
		2014-2017	0,37	8,03	0,37	8,03	
		2014-2016	0,03	0,65	0,03	0,65	
		2014-2015					
Toimenpide	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	15 315 452,16	104,00	14 497 371,00	98,45	14 725 952,00
M02	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	2 022 738,21	88,72	2 278 634,00	99,94	2 280 000,00
M06	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	93 678 566,25	67,10	65 544 482,00	46,95	139 600 000,00
Yhteensä	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	111 016 756,62	70,89	82 320 487,00	52,57	156 605 952,00

Kohdeala 3A							
Tavoiteindikaattorin nimi		Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite (2025)
T6: niiden maatilojen prosenttiosuus, joita tuetaan laatu järjestelmien, paikallismarkkinoiden ja lyhyiden jakeluketjujen sekä tuottajaryhmien ja -organisaatioiden avulla (kohdeala 3A)		2014-2025	3,34	195,75	3,34	195,75	1,71
		2014-2024	3,40	199,26	3,40	199,26	
		2014-2023	2,99	175,23	2,99	175,23	
		2014-2022	2,82	165,27	2,82	165,27	
		2014-2021	3,28	192,23	3,28	192,23	
		2014-2020	1,90	111,35	1,90	111,35	
		2014-2019	1,29	75,60	1,29	75,60	
		2014-2018	0,80	46,89	0,80	46,89	
		2014-2017	0,02	1,17	0,02	1,17	
		2014-2016					
		2014-2015					
Toimenpide	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	8 544 017,32	101,59	8 407 918,00	99,98	8 410 000,00
M02	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	9 317 569,93	94,55	9 854 279,00	100,00	9 854 500,00
M04	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	107 041 902,40	109,74	181 233 420,00	185,80	97 540 000,00
M14	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	438 654 997,33	80,34	546 316 967,38	100,06	546 001 429,00
M16	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	50 358 138,79	105,05	27 255 545,00	56,86	47 936 000,00
Yhteensä	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	613 916 625,77	86,50	773 068 129,38	108,92	709 741 929,00

Painopiste P4						
Tavoiteindikaattorin nimi	Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite (2025)
T12: sen maatalousmaan prosenttiosuus, josta on tehty hoitosopimus maaperän hoidon parantamiseksi ja/tai maaperän eroosion torjumiseksi (kohdeala 4C)	2014-2025			71,15	131,92	53,93
	2014-2024			71,15	131,92	
	2014-2023			71,15	131,92	
	2014-2022			71,15	131,92	
	2014-2021			71,11	131,85	
	2014-2020			70,81	131,29	
	2014-2019			70,96	131,57	
	2014-2018			70,30	130,35	
	2014-2017			63,64	118,00	
	2014-2016			63,18	117,15	
	2014-2015			62,21	115,35	
T10: sen maatalousmaan prosenttiosuus, josta on tehty hoitosopimus vesienhoidon parantamiseksi (kohdeala 4B)	2014-2025			83,21	104,17	79,88
	2014-2024			83,21	104,17	
	2014-2023			83,21	104,17	
	2014-2022			83,21	104,17	
	2014-2021			83,37	104,37	
	2014-2020			83,20	104,15	
	2014-2019			83,43	104,44	
	2014-2018			82,81	103,67	
	2014-2017			82,83	103,69	
	2014-2016			82,29	103,01	
	2014-2015			82,44	103,20	
T9: sen maatalousmaan prosenttiosuus, josta on tehty luonnon monimuotoisuutta tukeva hoitosopimus (kohdeala 4A)	2014-2025			14,99	85,16	17,60
	2014-2024			14,99	85,16	
	2014-2023			14,99	85,16	

		2014-2022			14,99	85,16	
		2014-2021			14,72	83,63	
		2014-2020			14,30	81,24	
		2014-2019			13,55	76,98	
		2014-2018			13,44	76,36	
		2014-2017			11,94	67,83	
		2014-2016			10,94	62,15	
		2014-2015			9,59	54,48	
Toimenpide	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	6 141 881,06	102,36	5 949 554,00	99,16	6 000 000,00
M02	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	13 732 000,39	93,84	14 634 406,00	100,00	14 634 000,00
M04	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	10 703 084,34	147,63	6 138 230,00	84,67	7 250 000,00
M10	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	2 229 695 678,25	99,24	2 260 194 136,55	100,59	2 246 839 964,80
M11	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	451 675 695,76	95,94	467 185 877,14	99,23	470 804 025,60
M13	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	4 814 870 451,02	98,06	4 866 014 307,17	99,10	4 910 325 873,00
M16	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	12 977 190,35	109,03	10 695 280,00	89,85	11 902 857,00
Yhteensä	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	7 539 795 981,17	98,33	7 630 811 790,86	99,52	7 667 756 720,40

Kohdeala 5B							
Tavoiteindikaattorin nimi		Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite (2025)
Neuvontapalveluja käyttävien edunsaajien lukumäärä (kpl)		2014-2025					2 000,00
		2014-2024					
		2014-2023					
		2014-2022			846,00	42,30	
		2014-2021			718,00	35,90	
		2014-2020					
		2014-2019					
		2014-2018					
		2014-2017					
		2014-2016			221,00	11,05	
		2014-2015			18,00	0,90	
Toimenpide	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	34 836,50	8,71	320 432,00	80,11	400 000,00
M02	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	563 420,97	90,51	613 505,00	98,56	622 500,00
M16	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	2 981 823,59	99,47	2 630 742,00	87,76	2 997 619,00
Yhteensä	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	3 580 081,06	89,05	3 564 679,00	88,67	4 020 119,00

Kohdeala 5C							
Tavoiteindikaattorin nimi		Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite (2025)
T16: kokonaisinvestoinnit uusiutuvan energian tuotantoon (euroa) (kohdeala 5C)		2014-2025	89 608 941,00	65,29	89 608 941,00	65,29	137 245 000,00
		2014-2024	87 620 392,00	63,84	87 620 392,00	63,84	
		2014-2023	85 032 199,79	61,96	85 032 199,79	61,96	
		2014-2022	75 143 155,10	54,75	75 143 155,10	54,75	
		2014-2021	71 067 254,33	51,78	71 067 254,33	51,78	
		2014-2020	50 962 949,92	37,13	50 962 949,92	37,13	
		2014-2019	35 088 750,94	25,57	35 088 750,94	25,57	
		2014-2018	22 471 513,38	16,37	22 471 513,38	16,37	
		2014-2017	9 186 406,25	6,69	9 186 406,25	6,69	
		2014-2016			2 539 138,00	1,85	
		2014-2015					
Toimenpide	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	3 751 611,15	98,73	3 661 876,00	96,37	3 800 000,00
M02	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	1 587 081,90	78,76	2 012 270,00	99,86	2 015 000,00
M04	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	110 596 724,39	141,89	46 302 998,00	59,40	77 945 000,00
M16	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	11 613 158,90	116,16	7 148 468,00	71,50	9 997 619,00
Yhteensä	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	127 548 576,34	136,04	59 125 612,00	63,06	93 757 619,00

Kohdeala 5D							
Tavoiteindikaattorin nimi		Ajanjakso	Perustuu hyväksyttyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite (2025)
T17: niiden eläinyksiköiden (ey) prosenttiosuus, joita koskevat investoinnit kasvihuonekaasujenpäästöjen ja/tai ammoniakkipäästöjen vähentämiseksi karjanhoidossa (kohdeala 5D)		2014-2025			3,35	31,09	10,77
		2014-2024			3,35	31,09	
		2014-2023			2,70	25,06	
		2014-2022			2,70	25,06	
		2014-2021			2,68	24,88	
		2014-2020			2,25	20,88	
		2014-2019			1,42	13,18	
		2014-2018			1,34	12,44	
		2014-2017			0,76	7,05	
		2014-2016			0,42	3,90	
		2014-2015					
Toimenpide	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	1 017 694,88	92,52	1 017 376,00	92,49	1 100 000,00
M02	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	99 978,87	71,41	126 976,00	90,70	140 000,00
M04	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	18 632 594,36	76,52	10 468 699,00	42,99	24 350 000,00
M16	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	2 187 931,34	109,40	1 260 992,00	63,05	2 000 000,00
Yhteensä	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	21 938 199,45	79,52	12 874 043,00	46,66	27 590 000,00

Kohdeala 5E							
Tavoiteindikaattorin nimi		Ajanjakso	Perustuu hyväksyttyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite (2025)
Neuvontapalveluja käyttävien edunsaajien lukumäärä (kpl)		2014-2025					2 000,00
		2014-2024					
		2014-2023					
		2014-2022			2 533,00	126,65	
		2014-2021			1 970,00	98,50	
		2014-2020					
		2014-2019					
		2014-2018					
		2014-2017					
		2014-2016			161,00	8,05	
		2014-2015			245,00	12,25	
Toimenpide	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	3 080 989,24	100,47	2 998 689,00	97,78	3 066 667,00
M02	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	934 366,49	94,57	982 903,00	99,48	988 000,00
M16	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	5 211 241,28	100,22	5 100 011,00	98,08	5 200 000,00
Yhteensä	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	9 226 597,01	99,70	9 081 603,00	98,13	9 254 667,00

Kohdeala 6A							
Tavoiteindikaattorin nimi		Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite (2025)
T20: tuetuissa hankkeissa syntyneet työpaikat (kohdeala 6A)		2014-2025			8 124,00	180,53	4 500,00
		2014-2024			7 712,00	171,38	
		2014-2023			7 251,61	161,15	
		2014-2022			6 602,37	146,72	
		2014-2021			4 882,36	108,50	
		2014-2020			3 042,41	67,61	
		2014-2019			2 948,15	65,51	
		2014-2018			1 815,20	40,34	
		2014-2017			600,81	13,35	
		2014-2016			15,30	0,34	
		2014-2015					
Toimenpide	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	18 918 634,90	104,52	17 891 486,00	98,85	18 100 000,00
M06	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	295 122 944,82	118,03	217 181 218,00	86,86	250 038 095,00
M16	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	93 558 120,54	105,28	44 941 988,00	50,58	88 861 905,00
Yhteensä	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	407 599 700,26	114,17	280 014 692,00	78,44	357 000 000,00

Kohdeala 6B						
Tavoiteindikaattorin nimi	Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite (2025)
T23: tuetuissa hankkeissa syntyneet työpaikat (Leader) (kohdeala 6B)	2014-2025			4 015,00	160,60	2 500,00
	2014-2024			3 832,00	153,28	
	2014-2023			4 168,23	166,73	
	2014-2022			3 779,52	151,18	
	2014-2021			3 219,12	128,76	
	2014-2020			2 286,61	91,46	
	2014-2019			1 739,73	69,59	
	2014-2018			1 064,46	42,58	
	2014-2017			322,14	12,89	
	2014-2016			2,15	0,09	
	2014-2015					
T22: sen maaseutuväestön prosenttiosuus, joka hyötty parannetuista palveluista/infrastruktuureista (kohdeala 6B)	2014-2025			92,66	196,84	47,07
	2014-2024			92,66	196,84	
	2014-2023			92,66	196,84	
	2014-2022			92,66	196,84	
	2014-2021			92,53	196,57	
	2014-2020			91,46	194,29	
	2014-2019			106,42	226,07	
	2014-2018			121,55	258,22	
	2014-2017			110,18	234,06	
	2014-2016			29,32	62,29	
	2014-2015					
T21: sen maaseutuväestön prosenttiosuus, joka kuuluu paikallisten kehittämisstrategioiden piiriin (kohdeala 6B)	2014-2025			70,41	149,58	47,07
	2014-2024			70,41	149,58	
	2014-2023			70,41	149,58	

		2014-2022			70,41	149,58	
		2014-2021			70,41	149,58	
		2014-2020			70,41	149,58	
		2014-2019			70,41	149,58	
		2014-2018			70,41	149,58	
		2014-2017			70,41	149,58	
		2014-2016			70,41	149,58	
		2014-2015			70,41	149,58	
Toimenpide	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	8 538 825,94	103,13	8 227 611,00	99,37	8 280 000,00
M07	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	96 158 316,27	102,46	93 303 011,00	99,42	93 850 000,00
M16	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	1 356 124,44	96,87	1 310 027,00	93,57	1 400 000,00
M19	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	347 228 368,06	92,10	357 266 600,00	94,77	377 000 000,00
Yhteensä	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	453 281 634,71	94,33	460 107 249,00	95,75	480 530 000,00

Kohdeala 6C							
Tavoiteindikaattorin nimi		Ajanjakso	Perustuu hyväksyttyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite (2025)
T24: sen maaseutuväestön prosenttiosuus, joka hyöttyy uusista tai parannetuista palveluista/infrastruktuureista (TVT) (kohdeala 6C)		2014-2025			35,67	71,03	50,22
		2014-2024			35,67	71,03	
		2014-2023			34,79	69,28	
		2014-2022			32,40	64,52	
		2014-2021			31,37	62,47	
		2014-2020			29,07	57,89	
		2014-2019			27,13	54,03	
		2014-2018			26,53	52,83	
		2014-2017			1,22	2,43	
		2014-2016					
		2014-2015					
Toimenpide	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	2 638 929,07	102,88	2 550 480,00	99,43	2 565 000,00
M07	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	66 415 050,24	124,34	37 122 162,00	69,50	53 415 000,00
Yhteensä	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	69 053 979,31	123,35	39 672 642,00	70,87	55 980 000,00

1.c) Maaseudun kehittämisohjelman täytäntöönpanoa koskevat keskeiset tiedot a) ja b) kohtien perusteella kohdealoittain

1.c) Maaseudun kehittämisohjelman täytäntöönpanoa koskevat keskeiset tiedot a) ja b) kohtien perusteella kohdealoittain

Yleistä

Maaseutuohjelman toimeenpano käynnistyi vuonna 2015. Vuosi 2014 oli siirtymäkautta, jolloin toimeenpano jatkui edellisen kauden säännöillä. Maaseutuohjelman toimeenpanoa jatkettiin vielä vuosille 2021–2022, jolloin siihen sisällytettiin vuosien 2021–2027 monivuotien rahoituskehyksen vuosien 2021–2022 maaseuturahaston osuus sekä lisäksi elpymisvälineen maaseuturahaston lisärahoitusta.

Maaseutuohjelmassa oli käytettävissä komission 17.7.2025 hyväksymän lopullisen rahoitussuunnitelman mukaan julkista rahoitusta noin 7 685 milj. euroa, josta maaseuturahaston rahoitus oli noin 3 140 milj. euroa ja elpymisvälineen noin 208 milj. euroa. Ohjelman kokonaiskustannukset arvioitiin noin 13 024 milj. euroksi. Ohjelman viimeiset sitoumukset tehtiin 31.12.2022 mennessä.

Ohjelman rahoituskehys toteutui maksuina 98 %:sti. Ohjelman kokonaiskustannukset olivat noin 11,5 mrd. euroa. Osarahoitteisesta osuudesta maksuina toteutui 7 362 mrd. euroa (98,5 %) ja elpymisvälineestä 190 milj. euroa (91,2 %). Lisäksi kokonaan kansallisesta rahoituksesta maksuina toteutui 2 615 mrd. euroa ja yksityisen rahoituksen kokonaismäärä oli 1 366 mrd. euroa.

Tässä luvussa esitetyt maksu- ja sidontatiedot kuvaavat ohjelman toteuman tilanteen vuoden 2025 eli rahoituskauden 2014-2022 lopussa (17.7.2025 hyväksytty ohjelmaversio). Vuosina 2023-2025 ei tehty tukipäätöksiä Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmasta 2014–2020(2022). Maksutiedot vastaavat vuoden 2025 loppuun mennessä komissiolle toimitettujen maksuhakemusten kumulatiivista määrää. Rahoituskaudella 2014–2022 julkaista rahoitusta maksettiin maaseutuohjelman toimenpiteistä yhteensä 10 167 milj. euroa. Maaseuturahaston osuus tästä oli 3 092 milj. euroa ja elpymisvälineen maaseuturahaston lisärahoituksen osuus oli 190 milj. euroa. Kansallinen vastinrahoitus oli yhteensä 4 270 milj. euroa ja kokonaan kansallinen rahoitus oli yhteensä 2 615 milj. euroa. Kansallisen vastinrahoituksen kuntarahoituksen osuus oli yhteensä 98,4 milj. euroa, josta Leader-ryhmien osuus oli 70,2 milj. euroa. Muun julkisen rahoituksen osuus oli 10 milj. euroa. Lisäksi maaseutuohjelman toteutunut yksityinen rahoitus oli yhteensä 1 366 milj. euroa.

Rahoituskauden ensimmäisinä vuosina maksujen toteuma esitettiin seurantataulukkoissa päätyneiden hankkeiden osalta. Hyväksytyt hankkeet, joista oli maksettu vähintään yksi välimaksu, eivät sisältyneet alkuvuosina esitettyihin lukuihin. Näin ollen vuosien 2014–2017 seurantataulukoiden tiedot eivät ole vertailukelpoisia vuosien 2018–2025 seurantatietoihin. Tämä tulee huomioida luvun 1.b. taulukoissa.

Raportissa esitettyjen seurantataulukoiden maksu- ja sidontatiedot perustuvat mm. raportoinnin ohjeistukseen ja komission SFC-järjestelmän toteuttamaan laskentaan. Komission ohjeiden mukaisesti järjestelmään tallennetut maksu- ja sidontatiedot eivät valitettavasti anna todellista kuvaa toimenpiteiden kumulatiivisista sidonnoista ja maksuista rahoituskauden eri vuosilta. SFC-järjestelmän taulukoissa monivuotisista sitoumuksista sidontoihin huomioitiin ainoastaan raportointivuoden maksusitoumukset ja järjestelmä laski vuosittain toimitetut tiedot yhteen.

Kehittämishankkeiden yksittäisten vuosien sidonnat saattoivat muuttua kauden aikana esimerkiksi siitä syystä, että niihin tehtiin muutospäätöksiä, jotka muuttivat alkuperäistä sidontaa.

Pinta-ala- ja eläintukien osalta yhteenvedotaulukossa olevat arvot voivat poiketa tekstin kumulatiivisista arvoista etenkin tukityypeissä, joihin liittyy eläinmääriä (M13 ja M14). Rahoituskauden alussa vuosikertomuksen luvut kerättiin tietojärjestelmästä ennen kuin lopulliset tiedot olivat käytettävissä. Rahoituskauden vuosittaisia arvoja summaamalla ei saada todellista kumulatiivista toteumaa.

Kohdealat 1A-C: Innovaatioiden, yhteistyön ja tietämyspohjan kehittämisen edistäminen maaseudulla: Yhteyksien vahvistaminen maatalouden, ruoan tuotannon, metsätalouden sekä tutkimuksen ja innovaatioiden välillä myös ympäristöasioiden hallinnan ja ympäristönsuojelun tason parantamiseksi: Elinikäisen oppimisen ja ammatillisen koulutuksen edistäminen maa- ja metsätaloudessa

Osaamista ja innovaatioita edistettiin koulutuksella ja tiedonvälityksellä (M01), neuvonnalla (M02) ja yhteistyöllä (M16). Koulutuksen ja tiedonvälityksen sekä neuvonnan avulla oli mahdollista lisätä tuottajien tietoisuutta ympäristö- ja ilmastoasioista ja niiden merkityksestä. Koulutuksen ja neuvonnan avulla voitiin myös vaikuttaa toimijoiden valintoihin siten, että kasvihuonekaasupäästöjä oli mahdollista saada vähennettyä. Yhteistyö-toimenpiteen avulla oli mahdollista toteuttaa pilottihankkeita ja luoda uusia toimintamalleja esim. palveluiden tuottamiseen tai vaikka kehittää uusia energiatehokkaampia menetelmiä ja tekniikoita maataloudessa sekä kehittää hajautetun energian tuotantoa, resurssitehokkuutta ja kehittää uusia toimintamalleja. Yhteistyö-toimenpiteen kautta voitiin myös saada aikaan uusia menetelmiä ja teknologioita kasvihuonekaasu- ja ammoniakkipäästöjen vähentämiseksi ja ilmastomuutokseen sopeutumiseksi.

Kohdealan 1A tavoite rahoituskaudelle oli, että koulutukseen ja tiedonvälitykseen (M01), neuvontaan (M02) ja yhteistyöhön (M16) käytetään ohjelman julkisesta rahoituksesta (sis. myös kokonaan kansallisen osuuden) 2,80 % (302,916 milj. euroa). Maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoituksen osuus tästä oli 5,7 milj. euroa. Vuoden 2025 loppuun mennessä toimenpiteistä M01, M02 ja M16 toteutui maksuina yhteensä 298,1 milj. euroa (2,76 % julkisesta rahoituksesta). Ero raportin alussa olevaan koostetaulukkaan johtuu siitä, että laskentakaava SFC:ssä ei huomioi toimenpiteen M16 alatoimenpiteiden M16.1. ja M16.10 (muut) maksuja. M16.10 on Suomessa kaikkein tehokkaimmin toteutunut toimenpiteen M16 alatoimenpide, jonka toteuma oli 25,5 milj. euroa.

Koulutuksesta ja tiedonvälityksestä toteutui maksuina vuoden 2025 loppuun mennessä 81,6 milj. euroa, neuvonnasta 49,9 milj. euroa ja yhteistyöstä 166,5 milj. euroa josta 5,4 milj. euroa oli elpymisvälineen osuus. Koulutus- ja tiedonvälityshankkeilla lisättiin yrittäjien (ml. viljelijät) ja maaseutuyhteisöjen osaamista pienillä paikallisilla hankkeilla, alueellisilla, alueiden välisillä ja valtakunnallisilla hankkeilla – riippuen hankkeen tavoitteista. Paikallisemmissa koulutushankkeissa mukana olivat esim. tietyn alueen tuottajat ja yrittäjät. Koulutus keskittyi esimerkiksi tietyn tuotantosuunnan asioihin, kuten maatilayritysten kannattavuuden parantaminen lisäämällä johtamisosaamista ja hallitsemalla maatilakokonaisuutta ympäristövaikutuksineen. Alueellisissa ja paikallisissa hankkeissa koulutushankkeissa toteutettiin mm. teemapäiviä ja pienryhmätoimintaa, joissa vertaistuki ja -ymmärrys on isossa roolissa. Myös koulutuksen vetäjän osaamisen rooli oli suuri. Teemoina olivat mm. alueen maidontuotannon tulevaisuus tai sukupolven- ja omistajanvaihdosten edistäminen. Alueiden välisissä ja valtakunnallisissa hankkeissa taas tavoitteena on ollut edistää esim. energiatehokkuuteen ja uusiutuvan energian käyttöön ja tuotantoon liittyvää tietämystä ja osaamista.

Kohdealan 1B tavoitteeksi asetettiin, että tuettuja yhteistyötoimia on rahoituskauden lopussa toteutunut yhteensä 830 kpl (josta 20 kpl elpymisvälineestä). Yhteistyö-toimenpide oli suosittu ja sen mukaisia hankkeita hyväksyttiin yhteensä 1 248 kpl. Suosituimmat alatoimenpiteet olivat muut yhteistyöhankkeet (M16.10, 300 kpl) ja pilottihankkeet sekä uusien tuotteiden ja menetelmien kehittäminen (M16.2, 290 kpl). Tavoitemittarin T2 toteuma indikaattoritaulukoissa on 914 hanketta. Ero johtuu siitä, että SFC-järjestelmän

laskentakaava ei huomionnut suosituimman toimenpiteen 16.0 toteutuneita maksuja.

Yhteistyö- ja yritysryhmähankkeet vastasivat toimintaympäristön ja erityisesti suunnitteluun osallistuneiden yritysten tarpeisiin. Hankkeiden kumppanuudet muodostuivat organisaatioista ja yrittäjistä ml. viljelijöistä ja metsänomistajista ja yhteisöistä, jossa keskeisiä organisaatioita olivat ammattikorkeakoulut, kehittämissyhtiöt ja yrittäjäyhdistykset. Yhteistyöhankkeiden lisäarvo on nimenomaan verkostoissa: yhteistyö laajassa verkostossa lisää koko toimialan osaamista, avartaa osapuolten näkemyksiä ja parantaa yritysten liiketoimintamahdollisuuksia. Yhteistyöhankkeet tarjoavat yrityksille ja yhteisöille mahdollisuuden uudistua tilanteissa, joissa yksittäisen toimijan resurssit eivät riitä.

Hankkeissa on tehty myös tiivistä käytännön yhteistyötä tuottajien ja tutkimuksen välillä, mikä on koettu hyödylliseksi ja uusia ratkaisuja tuottavaksi.

Kohdealan 1C tavoitteeksi asetettiin, että toimenpiteen M01 mukaisiin koulutuksiin osallistuu 39 100 henkilöä. Lisäksi tavoitteena oli, että 5 600 henkilöä osallistuu Leader-ryhmiltä rahoituksen saaneiden hankkeiden koulutuksiin. Toimenpiteen M01 mukaisia hankkeita hyväksyttiin yhteensä 544 kpl, joista 108 käynnistettiin Leader-rahoituksella. Koulutuksiin osallistui yhteensä noin 63 500 henkilöä. Koulutushankkeet kestävät useimmiten 2–3 vuotta. Neuvonnan (M02) toteumaa rahoituskaudella 2014–2022 kuvataan tarkemmin luvussa 3.a. (ml. taulukko neuvontakäynneistä kohdealoittain).

Kohdeala 2A: Kaikkien maatilojen taloudellisen suorituskyvyn parantaminen sekä maatilojen rakenneuudistuksen ja nykyaikaistamisen helpottaminen, erityisesti markkinoille osallistumisen ja markkinoille suuntautumisen sekä maatalouden monipuolistamisen lisäämiseksi

Maatalouden tuottavuuden ja kilpailukyvyn parantumiseen vaikutettiin ensisijaisesti koulutuksella ja tiedonvälityksellä (M01), neuvonnalla (M02) ja investoinneilla fyysiseen omaisuuteen (M04). Tuet maatilojen investointeihin mahdollistivat esimerkiksi tuotantorakennetta parantavien, tuotantokustannuksia vähentävien sekä uuden teknologian ja prosessien käyttöönottoa tukevien investointien rahoituksen. Investointien tukemisella luotiin pohjaa maatalouden pitkän aikavälin tuotantoedellytysten säilymiselle ja ruuantuotannon kannattavuuden paranemiselle. Investointien toteuttamisessa voitiin samalla kiinnittää erityistä huomioita myös tuotantotapojen ympäristövaikutuksiin, energiatehokkuuteen ja eläinten hyvinvointiin. Yksikkökustannusten lasku sekä ympäristöä vähemmän kuormittavat ja eläinten hyvinvointia entistä paremmin huomioivat investoinnit loivat edellytyksiä tuettavien tilojen kilpailukyvyn parantumiselle kuluttajien kiinnostuksen kasvaessa. Koulutuksella ja tiedonvälityksellä sekä neuvonnalla helpotettiin maatilojen rakenneuudistusta ja nykyaikaistamista sekä parannetaan maatilojen taloudellista toimintakykyä.

Kohdealan 2A suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä oli 1 135,8 milj. euroa, josta EU-osarahoitteinen osuus oli 488,2 milj. euroa ja 11,4 milj. euroa on maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoitusta sekä 636,2 milj. euroa on kokonaan kansallista rahoitusta. Vuoden 2025 loppuun mennessä EU-osarahoitteisesta osuudesta oli toteutunut maksuina 442,3 milj. euroa (90,6 %). Maaseuturahaston elpymisvälineen lisävaroista maksuina oli toteutunut 8,6 milj. euroa. Kokonaan kansallisesta osuudesta maksuina toteutui 214,7 milj. euroa.

Kohdealan 2A tavoite rahoituskaudelle oli 9 110 kpl (joista 110 kpl elpymisvälineestä) (15,54 % kaikista maataloista) maatalainvestointeihin (M04.1) tukea saavaa tilaa. Tavoite laskettiin vuoden 2012 tilojen lukumäärän perusteella (58 607 tilaa). Vuoden 2025 lopussa Suomessa oli maatiloja 39 881. Tilamäärä oli vuoden 2025 lopussa 18 726 pienempi kuin SFC:ssä käytetty tilalukumäärä vuodelta 2012.

Ohjelmakauden aikana kohdealan 2A mukaista investointitukea myönnettiin yli 11 720 hankkeeseen 6 509 tilalle (T4: 11,11 %). Näistä hankkeista 512 rahoitettiin maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoituksella.

Toimenpiteeseen sisältyvien tuotannollisten rakennushankkeiden toteutusaika on enimmillään jopa neljä vuotta, joten käynnissä olevien ja myönteisen päätöksen saaneiden hankkeiden määrä huomioiden toimenpiteen tuotoksiin liittyvät tavoitteet tullaan ylittämään rahoituskauden aikana.

Koulutus ja tiedonvälitys -toimenpiteen (M01) suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 2A oli 16,2 milj. euroa ja tavoitteeksi asetettiin, että kohdealan 2A mukaisissa hankkeissa koulutetaan 12 500 hlö.

Toimenpiteestä M01 oli kohdealalta 2A toteutunut maksuina vuoden 2025 loppuun mennessä 16,1 milj. euroa. Tuettuja hankkeita oli yhteensä 78 kpl, joista 34 oli koulutushankkeita ja 44 tiedonvälityshankkeita. Kohdealan 2A-mukaisissa koulutushankkeissa koulutettiin yli 17 000 henkilöä.

Koulutus- ja tiedonvälityshankkeissa edistettiin mm. maatalouden ilmastokestävyyttä, digitalisaatiota ja toimintamahdollisuuksia hyödyntäen uutta tietoa, toimintatapoja ja innovaatioita kansainvälisistä ruoka-alan hankkeista. Hankkeissa lisättiin maatalousyrittäjien hyötyä kansainvälisistä TKI-verkostoista tuomalla maatalousyrittäjien saataville uutta tietoa, innovaatioita ja mahdollisuuksia, joita kansainvälisissä ruoka-alan hankkeissa tuotetaan erityisesti liittyen digitalisaatioon ja ilmastokestävyyteen. Hankkeissa kehitettiin nautakarjan kanssa työskentelevien ammattilaisten osaamista nautojen turvallisessa ja eläinystävällisessä käsittelyssä nykyaikaisella maitotilalla ja nykyaikaisessa karjakoossa. Hankkeissa on edistetty työturvallisuutta ja eläinten hyvinvointiin liittyvää osaamista ja ymmärrystä.

Esitetyt tavoitteet ja toteuma kuvaavat ELY-keskusten hyväksymiä hankkeita. Leader-ryhmien hankkeiden toteuma vuoden 2025 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla.

Neuvonnan (M02) tavoite kohdealalla 2A oli 7 700 neuvontaa saaneita tuensaajia. Toimenpiteen M02 suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 2A on 19,4 milj. euroa. Vuoden 2025 loppuun mennessä toimenpiteestä toteutui maksuina kohdealalle 2A 19,4 milj. euroa. Neuvonnan (M02) toteumaa kuvataan tarkemmin luvussa 3.a. (ml. taulukko neuvontakäynneistä kohdealoittain).

Maatalousinvestointeihin (M04.1) suunniteltu julkinen rahoitus kohdealalle 2A oli yhteensä 1 100,1 milj. euroa, josta 452,5 milj. euroa oli EU-osarahoitteista ja 11,4 milj. euroa maaseuturahaston elvytysvälineen lisärahoitusta sekä 636,2 milj. euroa kokonaan kansallista rahoitusta. Vuoden 2025 loppuun mennessä maatalousinvestoinneista oli EU-osarahoitteisesta osuudesta toteutunut maksuina 406,8 milj. euroa ja elpymisvälineestä 8,6 milj. euroa. Kokonaan kansallisesta osuudesta oli toteutunut avustuksena, korkotukena ja valtiontakauksena 214,7 milj. euroa. Rahoitusta oli vuoden 2025 loppuun mennessä myönnetty 11 720 hankkeelle ja 6 509 tilalle.

Toimenpiteessä (M04.1) tuettiin maatalojen investointeja, joiden tavoitteena oli parantaa maatalan kilpailukykyä ja kannattavuutta. Investoinneilla voidaan vaikuttaa tilan tuotannon tehokkuuteen sekä taloudellisiin ja tuotannollisiin olosuhteisiin ja sitä kautta myös alkutuotteiden laatuun ja tuotteiden saamiseen elintarvikemarkkinoille samalla parantaen maatalouden tuottavuutta ja kannattavuutta.

Investoimalla tuotantorakennuksiin ja niiden nykyaikaiseen teknologiaan voidaan edistää eläinten hyvinvointia ja parantaa työympäristöä, lisätä energiatehokkuutta, tehostaa uusiutuvaa energiaa hyödyntävien ratkaisujen käyttöönottoa sekä lisätä uusiutuvien luonnonvarojen ja kierrätettävien materiaalien tarkoituksenmukaista käyttöä. Investointitoimenpiteillä voidaan myös osaltaan vaikuttaa tuotannon ilmasto- ja ympäristökuormitukseen ja esimerkiksi ravinteiden kierrätystä tukevilla investoinneilla voidaan saada sekä taloudellisia, että ympäristöhyötyjä.

Pääosa rahoituksesta kohdistui kotieläintuotannon rakentamisinvestointeihin, etenkin lypsy- ja nautakarjatalouteen. Näissä tuotantosuosunnissa ruokinnan perustana on nurmirehu, jonka tuotanto sopii hyvin

Suomen ilmasto-olosuhteisiin ja pelloille. Kotieläintaloudessa rakennekehitys ja lopettavien tilojen määrä on edelleen kaikkein suurinta, jolloin jatkaville tiloille kohdistuu paineita uusien, korvaavien eläinpaikkojen rakentamiseen. Kotieläinrakennuksiin tehdään runsaasti investointeja myös eläinten hyvinvoinnin ja työympäristön parantamisen näkökulmasta. Kappalemääräisesti paljon investointeja tehdään maan kasvukuntoa parantaviin pellon salaojitusinvestointeihin, joiden merkitys Suomen ilmasto-olosuhteissa on ensiarvoisen tärkeä myös ravinteiden tehokkaalle hyödyntämiselle ja eroosion estämiselle.

Vaikka tilojen rakennetta kehitettiin ja uuteen teknologiaan panostettiin, maatalouden kilpailukyky ja työn tuottavuus eivät rahoituskauden aikana koko sektorin tasolla parantuneet. Sen sijaan toimenpiteitä toteuttaneilla tiloilla investointien vaikutukset näkyvät positiivisesti. Maatalouden yleinen kannattavuuskehitys vaikutti myös investointien tilojen talouteen, mutta pitkällä tähtäimellä toimintaansa kehittäneet tilat olivat pääsääntöisesti paremmassa asemassa kuin investoimattomat tilat. Lisäksi huoltovarmuus ja kriiseihin varautuminen korostuivat rahoituskauden loppupuolella. Maailman tilanteen muutokset vaikuttivat myös Suomen maataloussektorinkehitykseen.

Monet ensisijaisilta vaikutuksiltaan kohdealaan 2A kohdentuvat investoinnit toteuttavat toissijaisina vaikutuksina myös kohdealoja 5C ja 5D.

Toissijaiset vaikutukset

Kohdealaan 2A vaikuttivat toissijaisesti luonnonhaittakorvaukset (M13) ja eläinten hyvinvointi (M14) (maksettiin yhteensä n. 5,4 mrd. euroa). Luonnonhaittakorvaukset parantavat maatalojen taloudellista suorituskkyä. Eläinten hyvinvointi -toimenpiteen toimilla voidaan vähentää eläinten sairauksia ja parantaa tuotteiden laatua sekä vastata kuluttajien odotuksiin, mikä vaikuttaa myös maatilan taloudelliseen tulokseen.

Kohdeala 2B: Riittävän ammattitaitoisten viljelijöiden maatalousalalle pääsyn ja erityisesti sukupolvenvaihdon helpottaminen

Viljelijöiden ikärakenteen heikkenemistä ehkäistiin tukemalla nuorten viljelijöiden tilanpidon aloittamista. Koulutuksen ja tiedonvälityksen (M01) sekä neuvonnan (M02) avulla lisättiin viljelijöiden ammattitaitoa ja tehostettiin ammattitaitoisten viljelijöiden pääsyä maatalousalalle. Tila- ja yritystoiminnan kehittäminen (M06) sisälsi aloitustuen nuorille viljelijöille.

Kohdealan 2B suunniteltu kokonaisrahoitus oli yhteensä 156,6 milj. euroa, josta 89,6 milj. euroa on EU-osarahoitteista ja 67 milj. euroa on kokonaan kansallista rahoitusta. EU-osarahoitteisesta osuudesta maksettiin vuoden 2025 loppuun mennessä 82,4 milj. euroa (91,9 %). Kokonaan kansallista osuutta maksettiin 32,3 milj. euroa.

Kohdealan 2B tavoitteeksi rahoituskaudelle asetettiin, että nuorten viljelijöiden tukea saaneita tiloja on rahoituskauden lopussa 2 700 kpl (4,61 % kaikista maataloista). Tukea tilanpidon aloitukseen maksettiin vuoden 2025 loppuun mennessä 2 175 tilalle (T5: 3,71 %).

Koulutus ja tiedonvälitys -toimenpiteen (M01) suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 2B on 14,7 milj. euroa ja tavoitteeksi oli asetettu, että kohdealan 2B mukaisissa hankkeissa koulutetaan 8 000 hlö.

Toimenpiteestä M01 kohdealalta 2B toteutui maksuina vuoden 2025 loppuun mennessä 14,5 milj. euroa. Tuettuja hankkeita oli vuoden 2025 lopussa yhteensä 64 kpl, joista 40 oli koulutushankkeita ja 24 tiedonvälityshankkeita. Kohdealan 2B-mukaisissa koulutushankkeissa koulutettiin lähes 17 000 henkilöä.

Esitetyt tavoitteet ja toteuma kuvaavat ELY-keskusten hyväksymiä hankkeita. Leader-ryhmien hankkeiden

toteuma vuoden 2025 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla.

Neuvonnan (M02) tavoite kohdealalla 2B on 1 000 neuvontaa saaneita tuensaaajia. Toimenpiteen M02 suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 2B on 2,3 milj. euroa. Toimenpiteestä toteutui maksuina kohdealalle 2B 2,3 milj. euroa. Neuvonnan (M02) toteumaa kuvataan tarkemmin luvussa 3.a. (ml. taulukko neuvontakäynneistä kohdealoittain).

Tilanpidon aloitustukeen nuorille viljelijöille (M06.1) suunniteltu kokonaisrahoitus oli yhteensä 139,6 milj. euroa, josta 72,6 milj. euroa oli EU:n osaksi rahoittamaa ja 67 milj. euroa oli korkotukena myönnettävää kokonaan kansallista rahoitusta. Vuoden 2025 loppuun mennessä tukea nuorille viljelijöille oli maksettu EU-osarahoitteisesta osuudesta 65,6 milj. euroa. Kokonaan kansallisesta kehyksestä maksettiin 32,3 milj. euroa. Vuoden 2025 loppuun mennessä rahoitusta oli saanut 2 099 tilaa eli 80,6 % tavoitteesta toteutui. Lisäksi nuoren elinkeinonharjoittajan aloitustukea myönnettiin 76 tilalle.

Toimenpiteen tavoitteena oli saada alalle uusia maatalousyrittäjiä, joilla on mahdollisuus kannattavan toiminnan harjoittamiseen ja tilojen kehittämiseen. Tuen avulla pyrittiin vähentämään tilanpidon aloittamisen taloudellista taakkaa ja riskiä sekä osaltaan parantamaan yritystoiminnan tulevia kehittämismahdollisuuksia. Tavoitteena oli, että nuorten yrittäjien hallitsemien tilojen osuus suhteessa tilojen kokonaismäärään säilyisi nykytasolla.

Rahoituskauden 2014-2022 haut päättyivät lokakuun 2022 lopussa ja viimeiset tukipäätökset tehtiin vuoden 2022 loppuun mennessä. Tuet haettiin joko sähköisenä Hyrrä -tietojärjestelmässä tai paperihakemuksena. Sähköisenä hakemuksensa jätti 88 % hakijoista.

Myönnettyjen aloitustukien vuotuinen määrä vaihteli jonkin verran rahoituskauden aikana. Kauden loppua kohden määrä oli kuitenkin laskusuunnassa. Osa tilanpidon aloituksista toteutettiin aloitustukijärjestelmän ulkopuolella. Aloitustuen ulkopuolella toteutuvat sukupolvenvaihdokset tehdään usein pienemmillä, sivutoimisilla tiloilla. Kun toisaalta tarkastellaan rakennekehitystavoitteita ja sitä, että aloitustukea koskevan toimenpiteen tavoitteena on ollut kannustaa ja helpottaa sukupolvenvaihdoksia kehittyvillä, tulevaisuuteen tähtäävillä tiloilla, voidaan todeta, että määrällisestä tavoitteesta jäämisestä huolimatta toimenpide tuki ohjelman tavoitteita.

Maatalouden kannattavuuden haastava tilanne vaikutti rahoituskaudella 2014-2022 myös nuorten viljelijöiden jatkamishalukkuuteen. Yksi haaste Suomessa liittyy siihen, että tilan ulkopuolelta tulevien nuorten on melko haastavaa löytää myynnissä olevia, kohtuuhintaisia maatiloja, joissa olisi potentiaalia kehittää toimintaa siten, että siitä muodostuisi kannattava elinkeino. Tuen avulla ja helpottamalla rahoituksen saatavuutta voidaan jonkin verran parantaa aloittamismahdollisuuksia. Myös maaseudun elinvoimaisuutta kehittämällä voidaan parantaa nuorten kiinnostusta maatalousyrittäjyyteen. Neuvonta ja erilaiset kehittämishankkeet osaltaan voivat edistää valmiuksia maatalousyrittäjyyteen.

Kohdeala 3A: Alkutuottajien kilpailukyvyn parantaminen kytkemällä heidät paremmin maatalouselintarvikeketjuun maataloustuotteiden arvoa lisäävien laatujärjestelmien, paikallisten markkinoiden edistämistä sekä menekinedistämistä koskevien toimien, lyhyiden jakeluketjujen, tuottajaryhmien ja -organisaatioiden sekä toimialaorganisaatioiden avulla

Alkutuotannon kilpailukykyä parannettiin ensisijaisesti koulutuksella ja tiedonvälityksellä (M01), neuvonnalla (M02), investoinneilla fyysiseen omaisuuteen (M04), eläinten hyvinvoinnilla (M14) ja yhteistyötoimenpiteellä (M16). Tukemalla maataloustuotteiden jalostusta ja kauppaa voitiin parantaa tuottajien valmiuksia vastata kuluttajien toiveisiin mm. luomu- ja lähiruuan saatavuudesta. Myös yritysten jalostusastetta oli mahdollista nostaa. Koulutuksen, neuvonnan ja yhteistyön avulla oli mahdollista luoda ja

lisätä edellytyksiä laadukkaiden elintarvikkeiden tuotannolle ja jopa viennille. Eläinten hyvinvointi -toimenpiteillä parannettiin eläinten pito-olosuhteita ja niiden hoitoa sekä vaikutettiin tuotantoeläinten lajinmukaisen hoidon edistämiseen. Myös neuvonnan kautta oli mahdollista vaikuttaa eläinten terveydenhuollon ja hyvinvoinnin edistämiseen. Eläinten hyvinvoinnin edistämällä ja hyvällä kohtelulla oli mahdollista vastata entistä paremmin kuluttajien odotuksiin.

Kohdealan 3A suunniteltu kokonaisrahoitus oli 709,7milj. euroa, josta 3,9 milj. euroa on elvytysrahoitusta. Vuoden 2025 loppuun mennessä kohdealalta 3A oli toteutunut maksuina yhteensä 702,1 milj. euroa (98,9 %), josta elvytysrahoituksen osuus oli 3,3 milj. euroa.

Kohdealan 3A tavoitteena oli, että yhteistyöhön/paikalliseen menekinedistämiseen toimitusketjun toimijoiden välillä osallistuneiden maatilojen lukumäärä on rahoituskauden lopussa 1 000 kpl (1,71 % maatiloista). Tavoite liittyi yhteistyö-toimenpiteen alatoimenpiteeseen M16.4 (Tuki horisontaaliseen ja vertikaaliseen yhteistyöhön toimitusketjun toimijoiden välillä lyhyiden toimitusketjujen ja paikallisten markkinoiden perustamiseksi ja kehittämiseksi sekä tuki paikallisiin menekinedistämistoimiin lyhyiden toimitusketjujen ja paikallisten markkinoiden kehittämiseksi). Lyhyiden toimitusketjujen yhteistyöhön osallistui 1 957 tilaa (3,3 %).

Tuottajaorganisaatioita koskevat hankkeet eivät kiinnostaneet alkuperäisen tavoitteen (5 000) mukaisesti tuottajia. Tähän vaikuttanee osaltaan se, että Suomessa on ennestään vahva osuustoiminta keskeisissä maataloustuotteissa. Tavoitetta laskettiin rahoituskauden loppupuolella 1 000 tilaan.

Koulutus ja tiedonvälitys -toimenpiteen (M01) suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 3A oli 8,4 milj. euroa ja tavoite oli, että kohdealan 3A mukaisissa hankkeissa koulutetaan 1 000 hlö.

Toimenpiteestä M01 oli kohdealalta 3A toteutunut maksuina vuoden 2025 loppuun mennessä 8,4 milj. euroa. Tuettuja hankkeita oli vuoden 2025 lopussa yhteensä 22 kpl, joista 5 oli koulutushankkeita ja 18 tiedonvälityshankkeita. Kohdealan 3A mukaisiin koulutuksiin osallistui 2 751 henkilöä.

Esitetyt tavoitteet ja toteuma kuvaavat ELY-keskusten hyväksymiä hankkeita. Leader-ryhmien hankkeiden toteuma vuoden 2025 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla.

Neuvonnan (M02) tavoite kohdealalla 3A oli 7 700 neuvontaa saaneita tuensaajia. Toimenpiteen M02 suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 3A oli 9,9 milj. euroa. Vuoden 2025 loppuun mennessä toimenpiteestä oli kohdealalle 3A toteutunut maksuina 9,9 milj. euroa. Neuvonnan (M02) toteumaa kuvataan tarkemmin luvussa 3.a. (ml. taulukko neuvontakäynneistä kohdealoittain).

Maataloustuotteiden jalostuksen, kaupan pitämisen ja/tai kehittämisen (M04.2) tavoite kohdealalla 3A oli 700 tukea saanutta yritystä (josta 100 kpl elpymisvälineestä). Toimenpiteen M04.2 suunniteltu julkinen kokonaisrahoitus kohdealalle 3A oli 97,5 milj. euroa, josta 1,74 milj. euroa oli maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoitusta. Vuoden 2025 loppuun mennessä oli kohdealalta 3A maksuina toteutunut 92,3 milj. euroa, josta elpymisvälineen lisärahoituksen osuus oli 1,3 milj. euroa.

Tuettuja hankkeita oli vuoden 2025 lopussa yhteensä 731 kpl, joista 62 oli saanut rahoitusta maaseuturahaston elpymisvälineestä. Tuettuja yrityksiä oli yhteensä 496. Toimenpiteen tuki kohdistui monipuolisesti elintarviketeollisuudessa eri alatoimialoille. Kolme suurinta tuen kohdetta olivat hedelmien ja kasvien jalostus, maitotuotteiden valmistus sekä lihanjalostus.

Esitetyt tavoitteet ja toteuma kuvaavat ELY-keskusten hyväksymiä hankkeita. Leader-ryhmien hankkeiden

toteuma vuoden 2025 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla.

Eläinten hyvinvointikorvausten (M14) tavoite on 6 100 tuensaja. Toimenpiteen M14 suunniteltu kokonaisrahoitus oli 546 milj. euroa. Toimenpiteen toteutus maaseutuohjelmasta päättyi vuoden 2022 tukihauksen jälkeen. Eläinten hyvinvointikorvauksia maksettiin rahoituskaudella 5 601 tilalle. Toimenpiteestä maksettiin korvauksia 544 milj. euroa. Eläinten hyvinvointikorvausten viimeiset maksut maaseutuohjelmasta toteutuivat 30.6.2023 mennessä. Vuosiraportin alussa olevan yhteenvetotaulukon arvoon verrattuna ero johtuu siitä, että vuosittaiset tiedot on siinä laskettu yhteen. Vuosittaisia sidontoja ei voi laskea yhteen. Lisäksi eläinmääriä on etenkin rahoituskauden alussa poimittu tietojärjestelmästä ennen kuin tiedot ovat olleet lopulliset.

Kotieläintilojen määrä Suomessa laski rahoituskaudella. Vuonna 2014 kotieläintiloja oli vajaa 19 000 kpl ja vuonna 2025 niitä oli enää vajaa 9 000. Eläinten hyvinvointikorvauksiin sitoutuneiden tilojen osuus kuitenkin kasvoi rahoituskauden aikana. Tukijärjestelmä kiinnosti tuottajia ja eläinten hyvinvointikorvaukset ovatkin vakiinnuttaneet asemansa maatalouspolitiikassa.

Vuonna 2022 eläinten hyvinvointiin lisättiin hyvinvointisuunnitelma, jotta siitä saatiin kokemuksia seuraavalle rahoituskaudelle. Loppuvuodesta 2022 käynnistyi Porsaiden kirurgisesta kastraatiosta luopumista valmisteleva työryhmä. Työryhmän suosituksena oli lisätä eläinten hyvinvointikorvaukseen kastraatiokivun jatkohoito sekä puudute. Lisäksi työryhmä suositti, että erilliset täyskarju- ja immunokastraatio -toimenpiteet otetaan eläinten hyvinvointikorvauksien osalta suunnitteluun. Toimenpiteiden käyttöönotto edellyttää, että teurastamot voivat vastaanottaa täyskarjuja tai immunokastroituja karjuja. Uusi eläinten hyvinvointilaki tuli voimaan 1.1.2024.

Eläinten hyvinvointikorvauksia myönnettiin viljelijöille, jotka sitoutuivat toteuttamaan maaseutuohjelman mukaisia eläinten hyvinvointia edistäviä toimia. Eläinten hyvinvointisitoumus oli mahdollista tehdä eläinlajikohtaisesti naudoista, sioista, lampaista ja vuohista tai siipikarjasta. Eläinten hyvinvointikorvauksien yleisenä tavoitteena on eläinten hyvinvoinnin kohentuminen. Tavoitteena on myös tuotantoeläinten lajinmukaisemman hoidon edistäminen ja viljelijöiden tietoisuuden lisääminen eläinten hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä. Neuvonnalla on tavoitteiden saavuttamisessa keskeinen merkitys. Eläinten hyvinvoinnin edistämällä ja hyvällä kohtelulla pystytään vastaamaan kuluttajien odotuksiin.

Eläinten hyvinvointikorvaukset tukevat myös muita maatalouspolitiikan tavoitteita. Esimerkiksi eläinten laidunnuksella on myönteisiä vaikutuksia paitsi laiduntavien eläinten hyvinvointiin myös maisemanhoitoon.

Yhteistyötoimenpiteen (M16) alatoimenpiteistä kohdealalle 3A vaikuttivat ensisijaisesti 16.1 (Tuki toimijaryhmien perustamiseen ja toimimiseen (EIP)), 16.2 (Tuki pilottihankkeisiin sekä uusien tuotteiden, käytäntöjen, menetelmien ja tekniikoiden kehittämiseen), 16.4 (Tuki horisontaaliseen ja vertikaaliseen yhteistyöhön toimitusketjun toimijoiden välillä lyhyiden toimitusketjujen ja paikallisten markkinoiden perustamiseksi ja kehittämiseksi sekä tuki paikallisiin menekinedistämistoimiin lyhyiden toimitusketjujen ja paikallisten markkinoiden kehittämiseksi), 16.6 (Tuki yhteistyöhön toimitusketjun toimijoiden välillä elintarvikkeissa, energiantuotannossa ja teollisissa prosesseissa käytettävän biomassan tarjoamiseksi kestäväällä tavalla), 16.9 (Tuki maataloustoiminnan monipuolistamiseksi terveydenhuollon, sosiaalisen integroitumisen, yhteisön tukeman maatalouden sekä ympäristöä ja elintarvikkeita koskevan koulutuksen aloilla toteutettaviin toimintoihin) ja 16.10 (Muut).

Yhteistyötoimenpiteiden suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 3A oli 47,9 milj. euroa, josta 2,1 milj. euroa oli maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoitusta. Vuoden 2025 loppuun mennessä toimenpiteestä oli kohdealalta 3A toteutunut maksuina 47,4 milj. euroa, josta elpymisvälineen osuus oli 1,9 euroa.

Tuettuja hankkeita oli vuoden 2025 lopussa yhteensä 219 kpl, joista 6 oli toimenpiteen M16.1 mukaisia, 104 oli toimenpiteen M16.2 mukaisia, 29 oli toimenpiteen M16.4 mukaisia, 5 hanketta kohdistui toimenpiteeseen M16.6 (Biomassan tuotanto- ja jakeluketjut). 75 hanketta oli toimenpiteen M16.10 mukaisia.

Kohdealan 3A mukaisissa EIP-hankkeissa (16.1) edistettiin mm. tuotantoeläinten hyvinvointia ja terveyttä Kuvaa nautaa –hankkeessa sekä kehitetty eläinten ruokinnan digitalisaatiota Digipaali –hankkeella. DigiTomkku –hankkeessa pyrittiin edistämään datan hallintaa ja –analyysia tomaatin, paprikan ja kurkun tuotannossa.

Siirtymäkaudella rahoitettiin 38 hanketta kohdealalla 3A. Hankkeissa mm. edistettiin luonnontuotteiden kestävää hyödyntämistä sekä etsittiin keinoja osaavan työvoiman saamiseksi maataloille.

Alatoimenpiteessä 16.4 edistettiin mm. lähiruuan ja luomuruuan verkostoja, tehtiin luomutuotannon alueellista yhteistyötä, kehitettiin lampaanlihan tuotantoketjua sekä muutenkin kehitettiin lähiruoka- ja lähituotetoimintaa. Hankkeissa myös luotiin yhteistyöverkosto alkuperäisrotumme suomenkarjan brändäämiseksi.

Esitetyt tavoitteet ja toteuma kuvaavat ELY-keskusten hyväksymiä hankkeita. Leader-ryhmien hankkeiden toteuma vuoden 2025 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla.

Toissijaiset vaikutukset

Kohdealaan 3A vaikuttivat toissijaisesti luonnonmukainen tuotanto (M11) ja Leader (M19) (maksettiin yhteensä 825 milj. euroa). Luonnonmukaisen tuotannon toimenpiteellä voidaan vaikuttaa siihen, että alkutuottajat saadaan kytkettyä paremmin ruokaketjun laatuja järjestelmiin. Paikallisia markkinoita pystytään edistämään ja yhteistyötä toimijoiden välillä lisäämään.

Kohdeala 3B: Maatilojen riskien ehkäisemisen ja hallinnan tukeminen

Kohdealalle 3B ei maaseutuohjelmassa otettu käyttöön ensisijaisesti vaikuttavia toimenpiteitä. Riskien ehkäisemiseen ja niiden hallintaan vaikutettiin välillisesti useiden ohjelmaan valittujen toimenpiteiden avulla.

Kohdealaan 3B vaikuttivat toissijaisesti koulutus ja tiedonvälitys (M01), neuvonta (M02), investoinnit fyysiseen omaisuuteen (M04), maaseudun palvelujen ja kylien kehittäminen (M07), ympäristökorvaukset (M10), luonnonmukainen tuotanto (M11), yhteistyö (M16) ja Leader (M19) (maksettiin yhteensä n. 4 mrd. euroa). Näillä toimenpiteillä vaikutettiin välillisesti maatilojen riskien ennaltaehkäisyyn ja hallintaan. Viljelijöiden ammattitaidon karttuminen vähentää toiminnan riskejä. Pieninfrastruktuurin ja laajakaistainfrastruktuurin luominen, parantaminen ja laajentaminen vähentävät paikallisen ja alueellisen toiminnan riskejä. Maaseutualueiden elinkeinoelämän kestävyttä parannetaan lisäämällä toimijoiden ympäristötietoisuutta ja energia- ja resurssitehokkuutta sekä panostamalla eläinten terveyteen ja hyvinvointiin. Leader-toimenpiteillä voidaan vaikuttaa toimintaan paikallisella tasolla.

Kohdealat 4A-C: Biologisen monimuotoisuuden, mukaan luettuina Natura 2000 -alueet ja alueet, joilla on luonnonoloista johtuvia tai muita erityisrajoitteita, ja luonnonarvoltaan arvokkaan maataloustuotannon sekä Euroopan maisemien tilan ennallistaminen, säilyttäminen ja parantaminen; Vesien käytön hallinnan edistäminen, mukaan lukien lannoitteiden ja torjunta-aineiden käytön hallinta; Maaperän eroosion torjuminen ja maaperän hoidon parantaminen

Maiseman ja luonnon monimuotoisuuden ennallistaminen, säilyttäminen ja parantaminen (kohdeala 4A), vesiensuojelun edistäminen (kohdeala 4B) ja peltomaan kasvukunnon edistäminen ja eroosion estäminen (kohdeala 4C) toteutettiin ensisijaisesti luonnonhaittakorvauksilla (M13), ympäristökorvauksilla (M10), luonnonmukaisella tuotannolla (M11), investoinneilla fyysiseen omaisuuteen (M04), koulutuksella ja tiedonvälityksellä (M01), neuvonnalla (M02) ja yhteistyöllä (M16). Luonnonhaittakorvauksilla turvattiin maataloustuotannon jatkuminen ja näin saatiin säilytettyä maaseutumaisema avoimena ja hoidettuna sekä voitiin vaikuttaa maatalousluonnon monimuotoisuuteen. Ympäristökorvauksilla voitiin ylläpitää ja kehittää luonnonniittyjä ja -laitumia sekä maatalousluonnon monimuotoisuutta ja maisemaa sekä ympäristöystävällisten tuotantomenetelmien käyttöä edistämällä ja maan kasvukunnosta huolehtimalla vähennettiin maataloudesta pinta- ja pohjavesiin sekä maaperään kohdistuvaa ympäristökuormitusta. Investointien avulla oli mahdollista säilyttää ja lisätä luonnon monimuotoisuutta perustamalla ja kunnostamalla perinnebiotooppeja ja luonnonlaitumia. Kosteikkoinvestoinneilla täydennettiin pelloilla tehtäviä vesiensuojelutoimenpiteitä ja samalla edistettiin kosteikkoalueilla viihtyvien lajien elinolosuhteita. Luonnonmukaisella tuotannolla oli mahdollista edistää kasvi- ja eläinlajien monimuotoisuutta. Koulutuksen ja tiedonvälityksen, neuvonnan ja yhteistyön avulla lisättiin tuottajien ja muiden toimijoiden tietoisuutta luonnon monimuotoisuudesta, maatalouden vesiensuojelusta ja maaperän kasvukunnon edistämisestä. Yhteistyö-toimenpiteen avulla toteutettiin pilottihankkeita.

Prioriteetin 4 tavoitteena oli , että ympäristökorvausten (M10) toteutusala on rahoituskauden lopussa 1,9 milj. ha. Tavoitteeksi kohdealalle 4A (T9) asetettiin, että 17,6 % maatalousmaasta kohdistuu luonnon monimuotoisuuden hoitoon (399 800 ha), kohdealalle 4B (T10), että 79,9 % maatalousmaasta kohdistuu vesienhoidon parantamiseen (1 814 100 ha) ja kohdealalle 4C (T12), että 53,9 % maatalousmaasta kohdistuu maaperän hoidon parantamiseen (1 225 000 ha). Ympäristökorvausten sitoumusala oli rahoituskauden lopussa yhteensä 2,04 milj. hehtaaria. Kohdealan 4A toteuma oli 340 378 ha (14,99 % maatalousmaasta), kohdealan 4B 1 890 056 ha (83,21 % maatalousmaasta) ja kohdealan 4C 1 615 992 (71,15 % maatalousmaasta). Tavoitealat ylittyivät jo ensimmäisenä toteutusvuonna vesienhoitoon ja maaperään kohdistuvista toimenpiteistä koostuvissa indikaattoreissa T10 ja T12, kun viljelijät tekivät uudet 5-vuotiset sitoumukset ja sopimukset.

Kohdealojen pinta-aloja ei tule laskea yhteen eikä lukuja voi verrata indikaattoritaulukoiden 11b5b ja 11f1 lukuihin, koska luokitteluperusteet poikkeavat toisistaan. Seurantataulukossa kohdealojen pinta-alat on laskettu yhteen. Manner-Suomen käytössä oleva maatalousmaa vuoden rahoituskauden lopussa oli 2,26 milj. ha.

Prioriteetin 4 suunniteltu kokonaisrahoitus oli yhteensä 7 667 milj. euroa, josta 123,2 milj. euroa oli maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoitusta ja 2 394 milj. euroa oli kokonaan kansallista rahoitusta. Tämä sisältää 16.8.2022 hyväksytyssä ohjelmamuutoksessa luonnonhaittakorvauksiin lisätyn kertaluonteisen huoltovarmuutta tukevan maksuerän, joka oli yhteensä 119 milj. euroa. Kokonaan kansallista rahoitusta oli rahoitustuskaudella käytettävissä prioriteetilla 4 ainoastaan luonnonhaittakorvauksiin.

Maksuina prioriteetilla 4 oli yhteensä toteutunut vuoden 2025 loppuun mennessä 7 619,3 milj. euroa (99,4 %). EU-osarahoitteisesta osuudesta oli toteutunut maksuina 5 137,8 milj. euroa (99,8 %). Maaseuturahaston elpymisvälineen lisävaroista maksuina oli toteutunut 122,9 milj. euroa. Kokonaan kansallisesta osuudesta oli toteutunut maksuina vuoden 2025 loppuun mennessä 2 358 milj. euroa. Prioriteetin 4 pinta-alaperusteisten toimenpiteiden viimeiset maksut maaseutuohjelmasta toteutuivat 30.6.2023 mennessä.

Koulutus ja tiedonvälitys -toimenpiteen (M01) suunniteltu kokonaisrahoitus prioriteetille 4 oli 6 milj. euroa ja tavoitteeksi asetettiin, että prioriteetin 4 mukaisissa hankkeissa koulutetaan 2 000 hlö. Koulutuksesta ja tiedonvälityksestä oli prioriteetilta 4 toteutunut maksuina vuoden 2025 loppuun mennessä 5,9 milj. euroa

Kaudella tuettiin yhteensä 25 hanketta. Näistä 24 oli tiedonvälityshankkeita ja yksi koulutushanke.

Esitetyt tavoitteet ja toteuma kuvaavat ELY-keskusten hyväksymiä hankkeita. Leader-ryhmien hankkeiden toteuma vuoden 2025 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla.

Neuvonnan (M02) tavoite prioriteetille 4 on 43 000 neuvontaa saanutta tuensaajaa, eli kaikki maatilat. Toimenpiteen M02 suunniteltu kokonaisrahoitus prioriteetille 4 on 14,6 milj. euroa. Prioriteetin 4 mukaisiin toimiin neuvontaa saaneiden tilojen määrä oli lähes 20 000. Toimenpiteestä toteutui prioriteetilta 4 maksuina 14,6 milj. euroa. Neuvonnan (M02) toteumaa kuvataan tarkemmin luvussa 3.a. (ml. taulukko neuvontakäynneistä kohdealoittain).

Ei-tuotannollisten investointien (M04.4) tavoite oli 819 tuettua kohdetta. Perinnebiotooppien alkuraivaukseen ja aitaamiseen myönnettiin rahoitusta 152 investoinnille ja kosteikkojen rakentamiseen 188 investoinnille. Eli määrällistä tavoitetta ei saavutettu. Sen sijaan toimenpiteeseen osoitettu rahoitus sidottiin täysimääräisesti ja rahoituksesta oli niukkuutta kauden aikana. Rahoituksen ollessa niukkaa valintakriteerit ohjasivat rahoitusta vaikuttavimpien kosteikkojen rahoittamiseen. Etenkin vesiensuojelussa valuma-alueensa kokoon nähden laajat kosteikot ovat vesiensuojelun kannalta vaikuttavampia. Tämä aiheutti rahoituksen kohdentumisen tavoitetta pienempään kappalemäärään ennakoitua suurempia hankkeita. Toimenpiteen suunniteltu kokonaisrahoitus oli 7,3 milj. euroa. Vuoden 2025 loppuun mennessä oli toimenpiteestä toteutunut maksuina 6,1 milj. euroa. Hankkeiden toteutus ja maksatukset jatkuvat vuoden 2025 loppupuoliskolle.

Vaikuttavuudeltaan hyväksi arvioituja investointihakemuksia saatiin ohjelmakauden ensimmäisinä vuosina niin runsaasti, että toimenpiteeseen varattu rahoitus ohjattiin käytettäväksi etupainotteisesti. Siirtymäkauden 2021–2022 varat mahdollistivat haun avaamisen vuosina 2021 ja 2022. Haku avattiin vain kosteikkojen perustamisen investointeihin. Tällä ennakoitiin sitä, että perinnebiotooppien alkuraivauksen ja aitaamisen investointi ei tulisi jatkumaan ei-tuotannollisena investointina vuonna 2023 alkavalla rahoituskaudella.

Toimenpiteen kokonaistoteuma rahoituskaudella oli hyvä ja toimeenpano koettiin melko onnistuneeksi. Kiinnostus kosteikkojen perustamiseen oli ennakoitua suurempaa etenkin kauden alussa, mikä johti siihen, että kohteiden karsintaa valintakriteerien avulla jouduttiin tekemään hieman voimakkaammin kuin olisi ollut tarkoituksenmukaista. Siirtymäkauden varoilla voitiin kuitenkin tähän voimakkaaseen kysyntään vastata viiveellä. Rahoitetut kosteikkokohteet olivat jossain määrin ennakoitua suurempia, mitä vesiensuojelun kannalta voidaan pitää hyvänä asiana. Suuremmilla kosteikoilla on paremmat edellytykset toimia ravinteiden ja kiintoaineen pidättäjänä. Rahoitettujen kohteiden joukossa on kuitenkin myös pienempiä paikallista elinympäristöjen monimuotoisuutta lisääviä kosteikkoja. Kokonaisuutena kosteikkoinvestointien toteumaan voidaan pitää onnistuneena.

Perinnebiotooppien alkuraivaaminen ja aitaaminen – toimenpide toteutui kohtalaisesti ja sen toteutuksessa oli toiminnallisia haasteita. Toimeenpanon alkuvuosina jo todettiin, että ei-tuotannollisen investoinnin ajallinen yhteensovittaminen investoinnin jälkeen tehtävään ympäristösopimukseen ei toiminut tarkoituksenmukaisella tavalla. Monimuotoisuuden edistämiseksi olisi ollut tarpeen aloittaa laidunnushoito välittömästi, kun alkuraivaus ja aitaaminen oli saatu valmiiksi. Tätä ei ollut mahdollista toteuttaa sujuvalla tavalla ei-tuotannollisten investointien ja ympäristösopimuksen hallinnoinnin yhteensovittamisessa, jolloin jatkohoito laiduntamalla tai niittämällä saatiin alkamaan vasta investointia seuraavana kesänä. Silloin raivattujen puiden vesakko saattoi ehtiä uuteen kasvuun ennen laidunnuksen alkamista ympäristösopimuksella. Tästä syystä tulevalle rahoituskaudelle luotiin ympäristösopimukseen mahdollisuus toteuttaa hoitokohteen kunnostusta yksivuotisena sopimukseen sisällytettävänä toimenpiteenä.

Ympäristökorvauksiin (M10) suunniteltu kokonaisrahoitus oli 2 247 milj. euroa, josta 10,5 milj. euroa on

maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoitusta. Rahoituskauden aikana toimenpiteestä toteutui maksuina 2 241,4 milj. euroa. Maaseuturahaston elpymisvälineen osuus maksuista oli 10,5 milj. euroa. Viimeiset maaseutuohjelman mukaiset maksut ympäristökorvauksista toteutuivat 30.6.2023 mennessä.

Ympäristökorvauksen sidontaluvut poimittiin vuosiraportin mittariliitteeseen raportin koostamisen aikataulun vaatimusten mukaisesti. Luvut eivät olleet poimintahetkellä täysin lopullisia. Lisäksi on huomioitava, että muutokset sitoumuksissa ja sopimuksissa aiheuttivat muutosta myös aikaisemmille vuosille.

Ympäristösitoumukseen sitoutui vuonna 2015 viisivuotisin sitoumuksin noin 86 % aktiiviviljelijöistä, jotka hakivat suorien tukien perustukea. Vuonna 2022 sitoumuksia oli voimassa 38 632 kappaletta, joista kyseisenä vuonna maksettiin korvauksia kaikkiaan 38 321 sitoumukselle. Sitoumusmäärä vähentyi rahoituskauden aikana lähes 7000 sitoumuksella. Vähenneminen oli pääasiassa seurausta tilojen luopumisesta tuotannosta sekä siitä, ettei täysin uusia sitoumuksia voinut tehdä. Sitoutuneiden suhteellinen osuus perustukea hakeneista aktiiviviljelijöistä ei kauden aikana suuresti muuttunut. Vuonna 2022 ympäristösitoumus oli 84 %:lla perustukea hakeneista aktiiviviljelijöistä. Eli sitoumusaste säilyi lähes samalla tasolla koko rahoituskauden. Tukivuonna 2023 ei maaseutuohjelman sitoumuksia ollut enää voimassa, sillä tukivuonna 2022 kaikki ympäristösitoumukset olivat yksivuotisia jatkositoumuksia.

Vuonna 2015 sitoumusala oli noin 2,08 miljoonaa hehtaaria. Yli 90 % suorien tukien perustukea hakeneiden aktiiviviljelijöiden kasvulohkojen pinta-alasta oli ympäristösitoumusten piirissä. Vuonna 2022 sitoumusala oli noin 2,04 miljoonaa hehtaaria. Tuotannosta luopuvien tilojen sitoumusala siirtyi useimmiten toisille ympäristösitoumukseen sitoutuneille viljelijöille, mikä näkyi tilakohtaisen toimenpiteen pinta-alan pysymisenä vakaalla tasolla. Lohkojen siirtyminen toiselle sitoutuneelle voi aiheuttaa muutoksia lohkoilla toteutettavissa lohko-kohtaisissa toimenpiteissä.

Ympäristösitoumusten tavoiteala täyttyi jo ensimmäisenä sitoumusvuonna 2015, eikä uusia sitoumuksia sen jälkeen tehty. Sitoumusalan hallinnan muutoksissa, kuten sukupolvenvaihdoksissa, luopujan olemassa olevaa sitoumusta voitiin jatkaa tai jakaa.

Ympäristösitoumusten pinta-ala tilakohtaisessa ravinteiden tasapainoisen käytön toimenpiteessä pysyi melko samana ohjelmakauden alusta lähtien peltoviljelykasvilla (noin 1,8 milj. ha v. 2022). Ohjelmakauden ensimmäiseen vuoteen nähden puutarhakasvien ala tilakohtaisessa toimenpiteessä kasvoi 6 000 hehtaarilla vuoteen 2018 asti. Sen jälkeen ala alkoi vähentyä. Vuonna 2022 puutarhakasvien ala (noin 33 743 ha v. 2022) pieneni edellisestä vuodesta noin 2 500 hehtaarilla. Tilakohtaisen toimenpiteen puutarhakasvien viljelyalaan vaikutti mm. markkinatilanne ja sääolosuhteet.

Peltojen talviaikaisen kasvipeitteisyyden toimenpiteessä havaittiin ohjelmakauden aikana siirtymistä kohti korkeampia kasvipeitteisyysprosenttiluokkia. Peitteisyydessä oli jonkin verran vuosien välistä vaihtelua, johon vaikuttaa mm. syksyn sääolosuhteet ja syyskylvön onnistuminen. Pinta-alan kasvua tapahtui myös puutarhakasvien orgaanisen katteen käytön ja vaihtoehtoisen kasvinsuojelun toimenpiteissä. Lietelannan sijoittamisen toimenpiteen ja ravinteiden ja orgaanisten aineiden kierrättämisen toimenpiteen pinta-alan kasvuun vuosina 2021 ja 2022 vaikutti ohjelmamuutos, jossa tilakohtaista enimmäisalaa nostettiin 80 prosenttiin sitoumusalasta vuodesta 2021 alkaen (aiemmin 60 %). Muutos liittyi elpymisvälineen varojen käyttöönottoon. Lietelannan sijoittamisen toimenpide keskittyi entistä harvemmillä tiloilla, mikä saattoi olla seurausta yleisestä kotieläintilojen määrän vähenemisestä ja tilakoon kasvusta. Keräjäkasvien pinta-ala kääntyi kasvuun vuonna 2020 ja jatkoi nousua vuosina 2021 ja 2022. Lohko-kohtaisen toimenpiteiden osalta on hyvä huomata, että tilat valitsivat jo ensimmäisenä vuonna ne lohko-kohtaiset toimenpiteet, joita tilalla toteutettiin kauden aikana. Muutosmahdollisuudet olivat sitoumuskauden aikana hyvin vähäiset, eikä uusia lohko-kohtaisia toimenpiteitä pääsääntöisesti voinut valita. Lohko-kohtaisen toimenpiteiden pinta-alan kasvu

kertoo siitä, että toimenpiteeseen alkujaan sitoutuneet tilat ovat lisänneet toimenpidealaansa esimerkiksi tilakoon kasvaessa.

Suojavyöhykenurmien pinta-ala vähentyi kauden aikana, kun uusia aloja ei voinut ilmoittaa ja aiemmin ilmoitettuja jäi pois mm. valvonnan havaintojen myötä. Viisivuotisten sitoumusten päättymisen ja sitoumusten vapaaehtoinen jatkaminen vuodelle 2020 ja edelleen vuosille 2021 ja 2022 näkyi selvänä alenemana suojavyöhykepinta-alassa. Pinta-alan merkittävää vähenemistä tapahtui jatkovuosien alkaessa myös monivuotisissa ympäristönhoitonurmissa, viherlannoitusnurmissa ja luonnonhoitopeltonurmissa. Näiden pinta-alan kehitys vaihteli viime vuosina. Väheneminen oli erityisen suurta ohjelmakauden aikana monivuotisten ympäristönurmien toimenpiteessä, joka oli turvemaille ja happamille sulfaattimaille kohdennettu nurmitoimenpide.

Toimenpiteeseen tehty rajaukset vaikuttivat toteumaan kauden aikana. Rajaukset olivat välttämättömiä ympäristökorvauksiin osoitetun määrärahan riittävyyden turvaamiseksi. Vuoden 2016 lohkokohtaisten toimien pinta-aloissa näkyi, että ohjelmamuutoksella vuodelle 2016 määritellyt tilakohtaiset enimmäispinta-alarajaukset vähensivät eräiden toimenpiteiden kokonaispinta-aloja. Vuoteen 2017 ei kohdistunut uusia hallinnollisia rajoituksia toimenpiteiden toteuttamiselle. Vuonna 2018 saneerauskasvien ala putosi noin puoleen johtuen tiukennetuista soveltamisvaatimuksista. Myöhemmin vuosina ei tehty uusia rajoituksia ohjelmamuutoksilla. Vuosien 2020–2022 toteumassa näkyy, että osa tuensajista ei jatkanut sitoumustaan ja lisäksi tuensajien oli mahdollista luopua yhdestä tai useammasta lohkokohtaisesta toimenpiteestä sitoumusta jatkaessaan. Lietelannan sijoittamisessa nähty pinta-alan kasvu vuosina 2021 ja 2022 liittyy ohjelmamuutoksella tehtyyn tilakohtaisen enimmäisprosentin nostoon. Uusia sitoumuksia ei vuoden 2015 jälkeen voinut tehdä.

Vuonna 2022 erilaisia pinta-alaperusteisia ympäristösopimuksia oli yhteensä 35 113 hehtaaria. Suurin osa sopimuksista päättyi tukivuoteen 2022. Uusia sopimuksia ei tehty maaseutuohjelman ympäristösopimuksista enää vuonna 2023. Tukivuoden 2022 pinta-alaperusteisiin ympäristösopimuksiin myönnettiin yhteensä noin 17,4 miljoonaa euroa, josta 3 042 004 euroa maksettiin vuoden 2023 puolella.

Ohjelmakauden lopussa ympäristösopimus maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoidosta oli kaikkiaan 2 183 tilalla ja pinta-alaa näissä 32 522 hehtaaria (tavoiteala 42 000 ha). Osalla tiloista on ollut enemmän kuin yksi sopimus, joten sopimusmäärä on tilamäärää suurempi. Pinta-ala väheni noin 444 hehtaarilla edellisestä vuodesta. Sopimusalasta noin 35 % oli arvokkaaksi perinnebiotoopiksi luokiteltua ja 65 % oli muita perinnebiotooppeja, luonnonlaitumia, metsäsaarekkeitä ja reunavyöhykkeitä. Aiemmin erikseen tilastoitu palkkiolaji muut perinnebiotoopit yhdistettiin vuodesta 2020 alkaen luonnonlaitumien ym. kohteiden kanssa, koska niillä oli sama korvaustaso. Ohjelmakauden loppuun saavutettavaksi suunnitellusta tavoitealasta toteutui noin 78,3 %.

Kosteikkosopimuksia oli vuonna 2022 voimassa 391 tilalla ja ne koskivat yhteensä 1 474 hehtaaria (tavoiteala 1 100 ha). Vuonna 2023 ei uusia maaseutuohjelman mukaisia sopimuksia enää tehty.

Kurki-, hanhi-, ja joutsenpeltojen sopimus ei ole ollut haettavana vuosina vuoden 2015 jälkeen, sillä jo vuoden 2015 haku ylitti asetetun tavoitealan. Vuonna 2015 haettujen sopimusten sopimuskausi eli toimenpiteen toteutus tiloilla alkoi kuitenkin tässä sopimustyyppissä vasta vuonna 2016. Vuosina 2020–2022 sopimuksia jatkettiin tuensajan niin halutessa aina yhdellä vuodella kerrallaan. Kurki-, hanhi- ja joutsenpeltojen sopimuksia oli voimassa vuonna 2022 yhteensä 42 tilalla kokonaisalaltaan 752 hehtaaria (tavoiteala 800 ha). Hehtaarimäärä laski hieman alle tavoitealan, sillä kaikki tilat eivät olleet halukkaita jatkamaan sopimustaan vuodelle. Sopimusta ei avattu haettavaksi vuonna 2022, koska ympäristökorvauksia koskeneessa arvioinnissa todettiin toimenpiteen vaativan suurempia toiminnallisia muutoksia.

vaikuttavuuden parantamiseksi.

Siirtymäkaudella 2021–2022 ei voinut tehdä kokonaan uusia alkuperäisrotujen kasvattamisen sopimuksia, mutta päättyviä sopimuksia pystyi jatkamaan yhdellä vuodella kerrallaan. Vuonna 2023 ei uusia maaseutuohjelman mukaisia sopimuksia enää tehty. Vuonna 2022 sopimuksia oli 416 tilalla, yhteensä 467 sopimusta. Usealla tilalla oli siten enemmän kuin yksi sopimus. Sopimusten ja niissä olevien eläinten määrä kasvoi vuoteen 2019 asti, mutta kääntyi laskuun vuodelle 2020 tultaessa, kun suuri joukko viisivuotisia sopimuksia päättyi ja osa tuensaajista ei ollut kiinnostunut jatkamaan sopimusta yhdellä vuodella. Sopimusmäärä ja sopimusten eläinmäärä alenivat edelleen myöhempien jatkovuosien aikana. Vaikka uusia sopimuksia ei voinut tehdä siirtymäkaudella, oli vanhoja sopimuksia mahdollista siirtää toiselle tai jakaa. Alkuperäisrotujen kasvattamisen ympäristösopimuksista myönnettiin vuonna 2022 yhteensä noin 2,32 miljoonaa euroa. Tukivuoden 2022 maksuja maksettiin vielä vuonna 2023 noin 387 000 euroa. Tiloilla oli maaseutuohjelman rahoituskauden aikana eniten sopimuksia suomenlampaista, itäsuomen-, länsisuomen- ja pohjoissuomenkarjan naudoista. Alkuperäiskasvien ylläpitosopimuksia oli 30.4.2023 voimassa 15 kpl. Uusia viisivuotisia alkuperäiskasvien ylläpitosopimuksia tehtiin yksi kappale vuonna 2022. 8 alkuperäiskasvilajikkeesta tehdyn sopimuksen sopimuskausi oli kesken, kun maaseutuohjelmasta siirryttiin CAP-suunnitelman toimenpanoon. Vanhoille sopimuksille annettiin mahdollisuus mukauttaa sopimukset keväällä 2023 uuden kauden mukaisiksi. Maaseutuohjelman mukaisista alkuperäiskasvien ylläpitosopimuksista ei ollut enää maksettavaa vuonna 2023.

Alkuperäiskasvien varmuuskokoelman ja alkuperäiseläinten perimän säilytys -toimenpiteissä on molemmissa voimassa yksi kansallista geenivaraohjelmaa toteuttava sopimus. Ensimmäinen sopimuskausi ja sen toimenpidesuunnitelmat kattoivat vuodet 2015–2020. Molemmissa toimenpiteissä on tehty uusi viisivuotinen sopimus. Uusien sopimusten toimenpidesuunnitelmia toteutetaan ajalla 1.5.2021 – 30.4.2026. Sopimukset mukautettiin uuteen CAP-suunnitelmaan sisältyviksi vastaaviksi toimenpiteiksi kevään 2023 tukihaun yhteydessä. Alkuperäiskasvien varmuuskokoelmat -sopimuksen ja alkuperäisrotujen perimän säilytys -sopimuksen uusien sopimusten ensimmäisestä sopimusvuodesta maksetaan keväällä 2023. Sopimuksista voidaan maksaa enintään 50 000 euroa sopimusvuotta kohti alkuperäiskasvien varmuuskokoelmat -toimenpiteessä ja 90 000 euroa sopimusvuotta kohti alkuperäisrotujen perimän säilytys -toimenpiteessä. Vuonna 2023 maksettiin alkuperäiskasvien varmuuskokoelmat -sopimuksesta ja alkuperäisrotujen perimän säilytys – sopimuksesta yhteensä 132 091,59 euroa.

Luonnonmukaisen tuotannon (M11) toteutusalan tavoitteeksi on asetettu 355 000 hehtaaria. Toimenpiteen suunniteltu kokonaisrahoitus oli 470,8 milj. euroa, josta maaseuturahaston elpymisvälineen osuus oli 111,8 milj. euroa. Rahoituskauden aikana toimenpiteestä toteutui maksuina 466,2 milj. euroa, josta elpymisvälineen osuus oli 111,6 milj. euroa. Viimeiset maaseutuohjelman mukaiset luonnonmukaisen tuotannon maksut toteutuivat pääsääntöisesti 30.6.2023 mennessä.

Luonnonmukaisen tuotannon sidontojen luvut on poimittu rahoituskaudella vuosiraportin mittariliitteeseen raportin koostamisen aikataulun vaatimusten mukaisesti. Luvut eivät ole olleet poimintahetkellä täysin lopullisia. Lisäksi on huomioitava, että muutokset sitoumuksissa ja sopimuksissa aiheuttivat muutosta myös aiemmille vuosille.

Vuonna 2022 luonnonmukaisen tuotannon sitoumusala oli 313 892 hehtaaria. Noin 38 prosenttia luonnonmukaisen tuotannon sitoumusalasta oli luonnonmukaisen kotieläintuotannon sitoumuksen piirissä. Luonnonmukaisen tuotannon sitoumusalan kehitys rahoituskauden aikana on esitetty erillisessä taulukossa luvun 1c lopussa. Sitoumusten kokonaismäärä kasvoi vuoteen 2018, jonka jälkeen määrässä tapahtui vähenemistä vuoteen 2021 asti. Vuonna 2022 sitoumusmäärä jälleen kasvoi. Sitoumusten kokonaispinta-ala vuosittain kasvoi vuotta 2019 lukuun ottamatta koko rahoituskauden ajan. Kotieläintuotannon sitoumusten määrä kasvoi vuoteen 2021 asti ja pysyi muuttumattomana vuonna 2022. Uusia luomusitoumuksia oli

mahdollista tehdä vuosina 2015–2018 sekä vuosina 2020–2022. Luomusitoumusten kokonaispinta-ala oli rahoituskauden lopussa 105 025 hehtaaria suurempi kuin kauden ensimmäisenä vuonna. Luomusitoumusten sitoumusalan osuus kaikkien perustukea hakeneiden tilojen maatalousmaan alasta oli vuonna 2022 noin 13,6 prosenttia. Sitoumusten kokonaisala jäi 41 108 hehtaarin päähän ohjelmakauden pinta-alatavoitteesta, mikä tarkoittaa, että tavoitteesta täyttyi noin 88,4 %.

Sitoutuneiden tilojen keskipinta-ala kasvoi rahoituskauden aikana. Luonnonmukaista kotieläintuotantoa koskevia sitoumuksia tehneet tilat olivat keskipinta-alaltaan noin 111 hehtaaria. Kaikkien luomusitoumusten keskipinta-ala oli noin 68 hehtaaria. Luonnonmukaisesti tuotettujen tilojen keskipinta-ala on suurempi kuin kaikkien tuotantosuuntien tilojen keskipinta-ala, joka oli vuonna 2022 50 hehtaaria.

Vuonna 2015 alkaneet viisivuotiset sitoumukset päättyivät vuoden 2019 jälkeen. Sitoumuksia jatkettiin tukihaun yhteydessä tuensaajan niin halutessa vuodella kerrallaan vuosina 2020–2022. Ne luonnonmukaisen tuotannon sitoumuksen tehneet kotieläintilat, jotka eivät olleet siirtäneen kotieläimiä luomuun, saivat jatkaa sitoumusta vain, jos myös eläimet siirrettiin luomuun tai tila alkoi tuottaa luonnonmukaisen tuotannon sitoumuksen edellyttämiä myyntikasveja. Myyntikasvilla tarkoitetaan tässä satoa tuottavia kasveja, jotka ovat muuta kuin nurmikasveja. Myyntikasvien korjuuta tai myyntiä ei toimenpiteessä edellytetty. Maaseutuohjelman sitoumukset eivät olleet haettavissa enää vuonna 2023.

Siirtymäkauden 2021–2022 päättyessä oli noin 1 300 sitoumuksessa vielä luomusitoumuksen kausi kesken. Näille tuensaajille annettiin mahdollisuus mukauttaa vanhan kauden sitoumus uuden kauden vastaavan sitoumuksen mukaiseksi. Tällöin sitoumus jatkuu uuden kauden ehdoilla, mutta päättyy alkuperäisen sitoumuskautensa mittaisena. Tuensaajalle annettiin myös mahdollisuus luopua vanhasta sitoumuksesta, jolloin hänellä oli mahdollisuus hakea uuden kauden vastaavaa viisivuotista luomusitoumusta. Yhteensä noin 320 tuensaajaa halusi mukauttaa sitoumuksensa uuden kauden mukaiseksi.

Luonnonmukaisen tuotannon korvausta maksettiin vuonna 2022 noin 304 056 hehtaarille, 4 484 tuensaajalle. Tähän sisältyy noin 1 105 hehtaaria avomaavihannesten viljelyalaa, josta maksettiin avomaavihannesten viljelyä koskeva korkeampi korvaus 198 tuensaajalle. Avomaavihanneksista maksettu viljelyala oli tätä tuotantoa harjoittavilla tiloilla keskimäärin 5,6 hehtaaria. Luonnonmukaisen kotieläintuotannon sitoumuksen tehneitä tuensaajia oli 1 064.

Tukivuoden 2022 maksujen toinen erä maksettiin vuonna 2023. Se maksettiin 19.5.2023 alkaen, kun tiedot edellisen vuoden kotieläinmääristä on saatu. Toisessa erässä maksettiin kotieläinten perusteella määräytyvä korvaus sekä loppuosa kasvintuotannon korvauksesta, yhteensä noin 22 miljoonaa euroa.

Luonnonhaittakorvauksien (M13) suunniteltu kokonaisrahoitus oli yhteensä 4 910,3 milj. euroa, josta 2 516,4 milj. euroa on EU-osarahoitteista osuutta ja 2 394 milj. euroa on kokonaan kansallisesti rahoitettavaa osuutta. Rahoituskauden aikana maksuina toteutui yhteensä 4 873 milj. euroa, josta EU-osarahoitteinen osuus oli 2 515 milj. euroa ja kokonaan kansallinen osuus oli 2 358,4 milj. euroa.

Toteutusalan tavoite oli 2,1 milj. ha. Maaseutuohjelman mukaisten luonnonhaittakorvausten osarahoitteisen osuuden viimeiset maksut toteutuivat joulukuussa 2022 ja viimeiset kokonaan kansallisesti rahoitettavat kotieläinkorotukset maksettiin kesäkuussa 2023.

On huomioitava, että yhteenvetotaulukon sidonta- ja maksutiedot poikkeavat todellisista arvoista. Rahoituskauden alun luvut ovat epätarkkoja. Virhe aiheutuu esimerkiksi eläinmääräilmoituksista.

Luonnonhaittakorvauksien toteutusala oli rahoituskaudella 2014–2022 2,16 milj. ha.

Luonnonhaittakorvausta saaneiden tilojen lukumäärä vähentyi koko rahoituskauden ajan. Korvauksia

maksettiin kauden alussa 51 451 tilalle ja kauden lopussa enää 43 600 tilalle. Korvauksia saaneiden tilojen määrä väheni kauden aikana 15 %. Pinta-ala, jolle korvauksia maksettiin, pysyi melko samana koko kauden ajan. Luonnonhaittakorvauksia maksettiin C-alueella (M13.1) 1 138 640 hehtaarille ja AB-alueella (M13.2) 1 016 116 hehtaarille.

Luonnonhaittakorvauksissa otettiin vuodesta 2015 lähtien käyttöön tuen asteittainen alenema (degressio), kun tilakoko ylitti tietyn raja-arvon. Tilakoko luonnonhaittakorvauksessa kasvoi kauden aikana ja degressiorajat koskivat yhä useampaa tilaa vuoteen 2022 mennessä. Vuonna 2015 ensimmäisen degressioportaan (tilakoko 150–300 ha) C-alueella ylitti hieman yli 700 tilaa ja vuoden 2022 lopussa sen ylitti lähes 1 100 tilaa. Vastaavasti AB-alueella vuonna 2015 tiloja tässä luokassa oli n. 990 ja vuoden 2022 lopussa jo vajaa 1 400 tilaa. Seuraavan degressioportaan (tilakoko yli 300 ha) täytti C-alueella kauden alussa 60 tilaa ja vuoden 2022 lopussa näitä tiloja oli noin 130. AB-alueella tämän kokoluokan tiloja oli kauden alussa vajaa 120 ja vuoden 2022 lopussa reilu 200. Vuonna 2015 tuen asteittainen alenema koski 3,6 % luonnonhaittakorvauksia saaneista tiloista ja vuonna 2022 vastaava osuus oli 6,4 %.

Yhteistyötoimenpiteen (M16) alatoimenpiteistä prioriteetille 4 vaikuttivat ensisijaisesti 16.1 (Tuki toimijaryhmien perustamiseen ja toimimiseen (EIP)), 16.2 (Tuki pilottihankkeisiin sekä uusien tuotteiden, käytäntöjen, menetelmien ja tekniikoiden kehittämiseen) ja 16.5. (Tuki yhteisiin toimiin ilmastomuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi sekä tuki ympäristöhankkeita ja nykyisiä ympäristökäytäntöjä koskeviin yhteisiin lähestymistapoihin).

Yhteistyötoimenpiteiden suunniteltu kokonaisrahoitus prioriteetille 4 on 11,9 milj. euroa, josta 860 000 euroa on maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoitusta. Vuoden 2025 loppuun mennessä toimenpiteestä oli prioriteetilta 4 toteutunut maksuina 11,5 milj. euroajosta maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoituksen osuus oli 0,82 milj. euroa. Tuettuja hankkeita oli yhteensä 41 kpl, joista 3 oli toimenpiteen M16.1 mukaisia, 24 oli toimenpiteen M16.2 mukaisia ja 14 oli toimenpiteen M16.5 mukaisia.

Esitetyt tavoitteet ja toteuma kuvaavat ELY-keskusten hyväksymiä hankkeita. Leader-ryhmien hankkeiden toteuma vuoden 2025 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla.

Toissijaiset vaikutukset

Prioriteettiin 4 vaikuttivat toissijaisesti investoinnit fyysiseen omaisuuteen (M04), maaseudun palvelujen ja kylien kehittäminen (M07), luonnonmukainen tuotanto (M11), eläinten hyvinvointi (M14), yhteistyö (M16) ja Leader (M19) (maksettiin yhteensä 2,23 mrd. euroa). Investoinnit jaloittelutarhoihin ja lannan säilytykseen, käsittelyyn ja käyttöön sekä salaojitukseen ja säätösalaajitukseen vähentävät maataloudesta aiheutuvaa vesistökuormitusta ja parantavan maan kasvukuntoa. Luonnonmukainen tuotanto vähentää vesistökuormitusta synteettisten kemiallisten lannoitteiden ja kasvinsuojeluaineiden käyttökiellon vuoksi ja parantaa maan kasvukuntoa orgaanisten lannoitusaineiden käytön vaikutuksesta. Eläinten hyvinvointia lisäävällä laidunnuksella saadaan aikaan myönteisiä vaikutuksia maisemaan ja luonnon monimuotoisuuteen. Yhteistyötoimenpiteen avulla on mahdollista toteuttaa pilottihankkeita. Yhteisöllisesti, paikallisesti toteuttavat ympäristön tilaa parantavat toimet vaikuttavat positiivisesti luonnon monimuotoisuuteen, vesien tilaan ja maaperän kasvukuntoon.

Kohdeala 5A: Maatalouden vedenkäytön tehostaminen

Kohdealalle 5A ei ole maaseutuohjelmassa otettu käyttöön ensisijaisesti vaikuttavia toimenpiteitä.

Kohdealaan 5A vaikuttivat toissijaisesti koulutus ja tiedonvälitys (M01) ja yhteistyö (M16) (maksettiin

yhteensä 248 milj. euroa).

Kohdeala 5B: Maatalouden ja elintarvikejalostuksen energiatehokkuuden lisääminen

Energiatehokkuuden lisäämiseen vaikutettiin ensisijaisesti koulutuksella ja tiedonvälityksellä (M01), neuvonnalla (M02) ja yhteistyöllä (M16). Vaikutuksia voidaan saada aikaan tukemalla koulutusta ja neuvontaa, joissa pyritään energian säästöön ja energiatehokkuuden parantamiseen. Yhteistyön kautta voidaan kehittää uusia energiatehokkaampia menetelmiä ja tekniikoita maataloudessa.

Kohdealan 5B suunniteltu kokonaisrahoitus oli 4,0 milj. euroa, josta 300 000 euroa on maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoitusta. Vuoden 2025 loppuun mennessä kohdealalta 5B oli toteutunut maksuja yhteensä 3,9 milj. euroa (97,5 %), josta 0,3 milj. euroa oli elpymisvälineestä.

Koulutuksen ja tiedonvälityksen (M01) suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 5B on 0,4 milj. euroa ja tavoitteeksi on asetettu, että kohdealan 5B mukaisissa hankkeissa koulutetaan 400 hlö. Toimenpiteestä kohdealalta 5B toteutui maksuina 320 431 euroa. Tuettuja hankkeita oli 1 kpl.

Esitetyt tavoitteet ja toteuma kuvaavat ELY-keskusten hyväksymiä hankkeita. Leader-ryhmien hankkeiden toteuma vuoden 2025 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla.

Neuvonnan (M02) tavoite kohdealalla 5B on 2 000 neuvontaa saaneita tuensaaajia. Neuvontaan suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 5B on 0,6 milj. euroa. Neuvontaa hyödynsi kohdealan 5B mukaisiin toimiin 846 tilaa ja toimenpiteestä toteutui maksuina 613 505 euroa. Neuvonnan (M02) toteumaa kuvataan tarkemmin luvussa 3.a. (ml. taulukko neuvontakäynneistä kohdealoittain).

Yhteistyötoimenpiteen (M16) alatoimenpiteistä kohdealalle 5B vaikuttavat ensisijaisesti 16.1. (Tuki toimijaryhmien perustamiseen ja toimimiseen (EIP)) ja 16.2. (Tuki pilottihankkeisiin sekä uusien tuotteiden, käytäntöjen, menetelmien ja tekniikoiden kehittämiseen).

Yhteistyötoimenpiteiden suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 5B on 3,0 milj. euroa, josta 300 000 euroa on maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoitusta. Vuoden 2025 loppuun mennessä toimenpiteestä oli toteutunut maksuina 2,9 milj. euroa, josta elpymisvälineen osuus oli 0,3 milj. euroa. Tuettuja hankkeita oli yhteensä 8 kpl, joista 2 oli toimenpiteen M16.1 mukaisia ja 6 oli toimenpiteen M16.2 mukaisia.

Siirtymäkaudella rahoitetuissa hankkeissa, jotka osuvat kohdealalle 5B, tavoiteltiin lypsykarja- ja lihanautatilojen ilmastokestävää kehittämistä yrittäjien johtajuustaitoja vahvistamalla. Tavoitteena oli yhteistyön ja osaamisen lisääminen, kokeilukulttuurin vahvistaminen, riskien hallinta sekä uusien teknologioiden tuottaman tiedon hyödyntäminen. Hankkeilla oli myös tavoitteena lypsykarja- ja lihanautatilojen ilmastokestävää kehittäminen yrittäjien johtajuustaitoja vahvistamalla. Toisen EIP-hankkeen tavoitteena oli löytää ratkaisuja lehmien terveyden ja hyvinvoinnin parantamiseksi sekä vasikkakasvatusolojen kehittämiseksi. Hankkeen innovaation ydin oli virtuaalidellisuudella toteutettava oppimisympäristö.

Leader-ryhmien hankkeiden toteuma vuoden 2025 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla.

Toissijaiset vaikutukset

Kohdealaan 5B vaikuttivat toissijaisesti investoinnit fyysiseen omaisuuteen (M04), yhteistyö (M16) ja Leader (M19) (maksettiin yhteensä 1 112 milj. euroa). Vaikutuksia saatiin aikaan tukemalla investointeja, joissa tavoitteena oli energian säästöön ja energiatehokkuuden parantamiseen. Leader-toimenpiteillä

kehitettiin toimintaa monipuolisesti paikallisella tasolla.

Kohdeala 5C: Uusiutuvien energialähteiden sekä biotalouteen tarkoitettujen sivutuotteiden, jätteiden, jäännösten ja muiden kuin elintarvikkeiksi tarkoitettujen raaka-aineiden tarjonnan ja käytön helpottaminen

Uusiutuvan energian tuotantoa ja käyttöä sekä materiaalitehokkuutta edistettiin ensisijaisesti koulutuksella ja tiedonvälityksellä (M01), neuvonnalla (M02), investoinneilla fyysiseen omaisuuteen (M04) ja yhteistyöllä (M16). Vaikutuksia voidaan saada aikaan tukemalla maatalojen investointeja, joissa pyritään uusiutuvien luonnonvarojen ja kierrätettävien materiaalien tarkoituksenmukaiseen käyttöön, raaka-aineiden tehokkaaseen hyödyntämiseen sekä läpi tuotantoprosessin ulottuvaan resurssien kestäväan ja samalla taloudellisesti kannattavaan käyttöön. Yhteistyön kautta voidaan kehittää hajautetun energian tuotantoa, resurssitehokkuutta ja kehittää uusia toimintamalleja. Näillä toimenpiteillä on mahdollista edistää uusiutuvan energian ja energian tuotantoon suunnattujen raaka-aineiden tuotantoa ja käyttöä sekä jätteiden ja tuotannon sivuvirtojen käyttöön perustuvia uusia elinkeinomahdollisuuksia maaseudulla.

Kohdealan 5C suunniteltu kokonaisrahoitus oli 93,8 milj. euroa, josta maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoitus on 30,7 milj. euroa ja kokonaan kansallista rahoitusta on 8,9 milj. euroa. Vuoden 2025 loppuun mennessä kohdealalta 5C oli toteutunut maksuina yhteensä 84,3 milj. euroa, josta EU-osarahoitteista oli 51,1 milj. euroa, 25,2 milj. euroa oli elpymisvälineestä ja 8,0 milj. euroa oli kokonaan kansallista osuutta.

Kohdealan 5C tavoite oli, että maatilainvestointeihin (M04.1) tukea saaneiden tilojen lukumäärä olisi rahoituskauden lopussa 1 200 kpl, josta 300 kpl oli elpymisvälineen osuus. Toimenpiteessä M04.1 rahoitettiin yhteensä 1 419 hanketta, joista 798 hanketta rahoitettiin elpymisvälineestä.

Kohdealan 5C mittarilla esitetään uusiutuvan energian tuotannon osuus kokonaisinvestoinneista (T16). Mittarin tavoite sisältää myös yksityisen rahoituksen (137,2 milj. euroa). Vuoden 2025 loppuun mennessä toteutuneen yksityisen rahoituksen määräksi arvioidaan n. 160 milj. euroa (tukiprosentti 40).

Koulutuksen ja tiedonvälityksen (M01) suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 5C oli 3,8 milj. euroa ja tavoite oli, että kohdealan 5C mukaisissa hankkeissa koulutetaan 600 hlö. Toimenpiteestä oli kohdealalta 5C toteutunut vuoden 2025 loppuun mennessä maksuina 3,7 milj. euroa. Tuettuja hankkeita oli yhteensä 16 kpl. Näistä 3 oli koulutushankkeita ja 13 tiedonvälityshankkeita. Kohdealan 5C mukaisiin koulutuksiin osallistui noin 1 100 henkilöä.

Esitetyt tavoitteet ja toteuma kuvaavat ELY-keskusten hyväksymiä hankkeita. Leader-ryhmien hankkeiden toteuma vuoden 2025 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla.

Neuvonnan (M02) tavoite kohdealalla 5C oli 2 000 neuvontaa saaneita tuensaajia. Julkista rahoitusta kohdealalle 5C on toimenpiteeseen M02 kohdistettu 2,0 milj. euroa. Toimenpiteestä toteutui maksuina 2,0 milj. euroa. Neuvonnan (M02) toteumaa kuvataan tarkemmin luvussa 3.a. (ml. taulukko neuvontakäynneistä kohdealoittain).

Maatalousinvestointeihin (M04.1) suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 5C oli yhteensä 77,9 milj. euroa, josta maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoituksen osuus oli 29,0 milj. euroa ja kokonaan kansallisen rahoituksen osuus on 8,9 milj. euroa. Vuoden 2025 loppuun mennessä maatalousinvestoinneista toteutui maksuina kohdealalta 5C 69,7 milj. euroa. EU-osarahoitteisesta osuudesta maksuina toteutui 38,2 milj. euroa. Elpymisvälineestä maksettiin 23,5 milj. euroa. Kokonaan kansallisesta osuudesta maksettiin 8,0 milj. euroa.

Kohdealan 5C rahoitus suunnattiin maatalojen uusiutuvaa energiaa hyödyntäviin energiainvestointeihin.

Rahoituksen avulla tiloja kannustettiin siirtymään fossiilisten polttoaineiden käytöstä uusiutuvaan energiaan. Etenkin loppukautta kohden tilat ovat selkeästi suosineet siirtymistä aurinkoenergiaan. Kauden alussa puupohjaisen energian merkitys oli suurin, koska Suomessa on hyödynnettävissä runsaasti energiapuuksi käytettävää raivaus- ja hakkuutähdettä. Vuonna 2022 energian hinta nousi nopeasti ja voimakkaasti ylöspäin Venäjän aloitettua hyökkäyssodan Ukrainaan. Tämä vaikutti suoraan myös maatilojen energiakustannuksiin ja pakotti ne nopeasti pohtimaan uusia ratkaisuja. Etenkin nopeasti toteutettavien aurinkoenergiahankkeiden suosio moninkertaistui tiloilla hetkessä, mikä näkyi hakemusten määrän voimakkaana kasvuna.

Toimenpiteelle kohdealalle 5C osoitetut tavoitteet ylitettiin. Rahoitusta siirrettiin rahoituskauden aikana kohdealojen 2A, 5C ja 5D välillä, koska esimerkiksi monet ensisijaisilta vaikutuksiltaan kohdealaan 2A kohdentuvat investoinnit toteuttavat toissijaisina vaikutuksina myös kohdealaa 5C, ja toisaalta monet ensisijaisilta vaikutuksiltaan kohdealaan 5C kohdentuvat investoinnit toteuttavat toissijaisina vaikutuksina myös kohdealaa 5D (esimerkiksi biokaasuinvestoinnit).

Biokaasuinvestoinnit käynnistyivät varsin hitaasti ohjelmakauden alkupuolella. Tämä johtui sekä teknologian kehittämisen haasteista, hankkeiden kalleudesta suhteessa tilojen liikevaihtoon sekä hankkeiden kannattavuuteen liittyvistä haasteista. Teknologian kehittyessä ja osaamisen sekä tiedon lisääntyessä kiinnostus tilatason biokaasuntuotantoon kasvoi merkittävästi. Tätä edesauttoivat alaan liittyvät hankkeet, julkinen keskustelu, neuvonta ja koulutus sekä alan toimijat, jotka auttoivat tiloja etsimään ratkaisuja sekä pohtimaan hankkeen kannattavuutta ja edistivät mm. tilojen välisiä yhteishankkeita. Vuoden 2022 energian hinnan nousu näkyi lisääntyneenä kiinnostuksena myös biokaasuntuotantoa kohtaan. Suomessa on viime aikoina panostettu myös mädätysjäätännöksen jatkokäyttömahdollisuuksien selvittämiseen ja teknologian edistämiseen, joka osaltaan voi parantaa biokaasuhankkeiden kannattavuutta.

Yhteistyötoimenpiteen (M16) alatoimenpiteistä kohdealalle 5C vaikuttivat ensisijaisesti 16.1. (Tuki toimijaryhmien perustamiseen ja toimimiseen (EIP)), 16.2. (Tuki pilottihankkeisiin sekä uusien tuotteiden, käytäntöjen, menetelmien ja tekniikoiden kehittämiseen) 16.5. (Tuki yhteisiin toimiin ilmastomuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi sekä tuki ympäristöhankkeita ja nykyisiä ympäristökäytäntöjä koskeviin yhteisiin lähestymistapoihin).

Yhteistyötoimenpiteiden suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 5C oli 10,0 milj. euroa, josta maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoituksen osuus on 1,8 milj. euroa. Vuoden 2025 loppuun mennessä toimenpiteestä oli toteutunut maksuina 8,9 milj. euroa, josta elpymisvälineen osuus oli 1,7 milj. euroa.

Tuettuja hankkeita oli yhteensä 52 kpl, joista 8 oli toimenpiteen M16.1 mukaisia, 20 oli toimenpiteen M16.2 mukaisia ja 24 oli toimenpiteen M16.5 mukaisia. Siirtymäkaudella kohdealalle rahoitettiin 4 hanketta, joissa tavoitteena oli mm. kehittää pienemmän mittakaavan biokaasukonsepti ja liiketoimintamalli maatilayrityksille hyödyntämällä alueen energia-alan yritysten osaamista sekä kustannustehokkaita ja kestäviä pelto-, tuotantorakennus- ja tilatieinfran kunnostusinvestointiratkaisuja maa-, metsä- ja eläinharrastetiloille kiertotalouden oppeja hyödyntäen.

Tässä kohdealassa EIP-hankkeiden (M16.1) teemoina olivat Biokaasulaitoksesta ravinteita, energiaa ja elinkeinotoimintaa maaseudulle ja Tuorehakekonsepti maatilamittakaavassa.

Esitetyt tavoitteet ja toteuma kuvaavat ELY-keskusten hyväksymiä hankkeita. Leader-ryhmien hankkeiden toteuma vuoden 2025 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla.

Toissijaiset vaikutukset

Kohdealaan 5 C vaikuttivat toissijaisesti tila- ja yritystoiminnan kehittäminen (M06), maaseudun palvelujen ja kylien kehittäminen (M07), yhteistyö (M16) ja Leader (M19) (maksettiin yhteensä 966 milj. euroa). Toimenpiteillä voidaan edistää yrittäjyyttä, kehittämistoimia, innovaatioita sekä yritysten investointeja. Leader-toimenpiteillä voidaan kehittää toimintaa paikallisella tasolla.

Kohdeala 5D: Maatalouden kasvihuonekaasu- ja ammoniakkipäästöjen vähentäminen

Maatalouden kasvihuonekaasu- ja ammoniakkipäästöjen vähentämiseen vaikutettiin ensisijaisesti koulutuksella ja tiedonvälityksellä (M01), neuvonnalla (M02), investoinneilla fyysiseen omaisuuteen (M04) ja yhteistyöllä (M16). Koulutuksen ja neuvonnan avulla voidaan vaikuttaa toimijoiden valintoihin siten, että kasvihuonekaasupäästöjä voidaan saada vähennettyä. Rakennus- ja laiteinvestointien avulla voidaan vähentää maataloudesta aiheutuvia kasvihuonekaasu- ja ammoniakkipäästöjä. Yhteistyön kautta voidaan saada aikaan uusia menetelmiä ja teknologioita kasvihuonekaasu- ja ammoniakkipäästöjen vähentämiseksi ja ilmastomuutokseen sopeutumiseksi.

Kohdealan 5D suunniteltu kokonaisrahoitus oli yhteensä 27,6 milj. euroa, josta maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoituksen osuus oli 3,3 milj. euroa ja kokonaan kansallinen osuus on 10,9 milj. euroa. Vuoden 2025 loppuun mennessä kohdealalta 5D oli toteutunut maksuina yhteensä 15,4 milj. euroa, joista EU-osarahoitteisten osuus oli 11,1 milj. euroa, elpymisvälineen osuus oli 2,5 milj. euroa ja kokonaan kansallinen osuus oli 1,8 milj. euroa.

Kohdealan 5D tavoite oli, että kasvihuonekaasujen ja ammoniakkipäästöjen vähentämiseen tähtääviin maatilainvestointeihin (M04.1) tukea saaneiden tilojen eläinyksiköiden osuus kaikista eläinyksiköistä on rahoituskauden lopussa 10,77 % (T17). Investointien määrän tavoitteeksi asetettiin 505 kpl, josta elpymisvälineen osuus oli 50 kpl. Tukea myönnettiin yhteensä 531 hankkeelle, josta 116 rahoitettiin elpymisvälineestä. Kohdealan 5D mukaisia investointeja saaneiden tilojen eläinyksiköiden osuus oli 3,35 % ohjelman tavoitteena olevasta eläinyksiköiden määrästä.

Koulutuksen ja tiedonvälityksen (M01) suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 5D oli 1,1 milj. euroa ja tavoite oli, että kohdealan 5D mukaisissa hankkeissa koulutetaan 300 hlö. Toimenpiteestä kohdealalta 5D toteutui maksuina 1,0 milj. euroa. Tuettuja tiedotus- ja esittelytoimia oli 3 kpl.

Esitetyt tavoitteet ja toteuma kuvaavat ELY-keskusten hyväksymiä hankkeita. Leader-ryhmien hankkeiden toteuma vuoden 2025 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla.

Neuvonnan (M02) tavoite kohdealalla 5D oli 400 neuvontaa saanutta tuensaajaa. Neuvonnan suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 5D oli 0,14 milj. euroa. Toimenpiteestä toteutui maksuina 126 976 euroa. Neuvonnan (M02) toteumaa kuvataan tarkemmin luvussa 3.a. (ml. taulukko neuvontakäynneistä kohdealoittain).

Maatalousinvestointeihin (M04.1) suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 5D oli yhteensä 24,4 milj. euroa, josta maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoitusta oli 2,6 milj. euroa ja 10,9 on kokonaan kansallista rahoitusta. Vuoden 2025 loppuun mennessä maatalousinvestoinneista toteutui maksuina kohdealalta 5D 12,4 milj. euroa. EU-osarahoitteinen osuus oli 8,7 milj. euroa, elpymisvälineen 1,9 milj. euroa ja kokonaan kansallinen osuus oli 1,8 milj. euroa.

Rahoitus suunnattiin investointeihin, joiden avulla vähennetään kasvihuonekaasu- ja ammoniakkipäästöjä. Riittävän lantalakapasiteetin varmistaminen, lantaloiden kattaminen, lannan käsittely esimerkiksi separoimalla tai lietteen sijoittaminen peltoon olivat suosituimpia investointikohteita. Hankkeiden määrään liittyvä tavoite rahoituskaudella saavutettiin, mutta toteutuneet hankkeet olivat kustannuksiltaan arvioitua

pienempiä. Eläinmäärään liittyvä tavoite osoittautui ylimitoitetuksi eikä sitä saavutettu. Monet ensisijaisilta vaikutuksiltaan kohdealaan 2A kohdentuvat investoinnit toteuttavat toissijaisina vaikutuksina myös kohdealaa 5D, joten rahoituskauden aikana on tehty rahoituksen siirtoja kohdealojen välillä.

Investointien toteutumista pyrittiin tukemaan ohjelman muiden toimenpiteiden avulla. Viljelijöiden tietoisuutta esimerkiksi erilaisista lannan käsittelyyn liittyvistä tarpeista ja ratkaisuihin pyrittiin lisäämään koulutuksen, tiedonvälityksen sekä neuvonnan avulla. Toimenpiteen tukitaso oli hyvällä tasolla ja rahoitusta oli hyvin saatavilla.

Yhteistyötoimenpiteen (M16) alatoimenpiteistä kohdealalle 5D vaikuttivat ensisijaisesti 16.1. (Tuki toimijaryhmien perustamiseen ja toimimiseen (EIP)), 16.2. (Tuki pilottihankkeisiin sekä uusien tuotteiden, käytäntöjen, menetelmien ja tekniikoiden kehittämiseen) 16.5. (Tuki yhteisiin toimiin ilmastomuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi sekä tuki ympäristöhankkeita ja nykyisiä ympäristökäytäntöjä koskeviin yhteisiin lähestymistapoihin).

Yhteistyötoimenpiteisiin suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 5D oli 2,0 milj. euroa, josta maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoituksen osuus oli 650 000 euroa. Vuoden 2025 loppuun mennessä toimenpiteestä toteutui maksuina 1,9 milj. euroa, josta maaseuturahaston elpymisvälineen osuus oli 0,6 milj. euroa. Rahoituskaudella tuettiin 4 toimenpiteen M16.2 mukaista hanketta ja 3 M16.5 mukaista hanketta. Lisäksi elpymisvaroilla on toteutettu 2 EIP-hanketta (16.1). Siirtymäkaudella rahoitetuissa 3 hankkeessa haettiin ratkaisuja talliyrittäjien toiminnan hiilivirtoihin ja haettu kehittämisehdotuksia kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi sekä selvitetty ja haettu ratkaisuja turvemaiden viljanviljelyssä syntyvään ilmasto- ja vesistökuormitukseen sekä niiden hillintään. Lisäksi on tutkittu nurmipalkokasviviljelyn optimointia Pohjois-Pohjanmaan nautakarjatiljoilla.

Esitetyt tavoitteet ja toteuma kuvaavat ELY-keskusten hyväksymiä hankkeita. Leader-ryhmien hankkeiden toteuma vuoden 2025 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla.

Toissijaiset vaikutukset

Kohdealaan 5D vaikuttivat toissijaisesti ympäristökorvaukset (M10), luonnonmukainen tuotanto (M11) ja yhteistyö (M16) (maksettiin yhteensä 2 873 milj. euroa). Ympäristökorvaukseen sisältyvillä toimilla on merkittävä toissijainen vaikutus kohdealueeseen. Vaikka esim. kasvipeitteisyyden keskeisimmät vaikutukset kohdistuvat valumavesien hallintaan, voidaan sillä ehkäistä myös ilmastomuutosta vähentämällä hiilidioksidipäästöjä ja esim. lietelannan sijoittamisen toimenpiteellä vähennetään maatalouden ammoniakkipäästöjä. Luonnonmukaisella tuotannolla voidaan ehkäistä ilmastomuutosta ja vaikuttaa siihen sopeutumiseen.

Kohdeala 5E: Hiilen sitomisen ja talteenoton edistäminen maa- ja metsätaloudessa

Maaperän hiilen säilyttämiseen ja sitomiseen vaikutettiin ensisijaisesti koulutuksella ja tiedonvälityksellä (M01), neuvonnalla (M02) ja yhteistyöllä (M16). Koulutuksen ja neuvonnan avulla voidaan lisätä toimijoiden tietoisuutta. Yhteistyön kautta voidaan saada aikaan uusia menetelmiä ja teknologioita.

Kohdealan 5E suunniteltu kokonaisrahoitus oli 9,3 milj. euroa. Vuoden 2025 loppuun mennessä kohdealalta 5E toteutui maksuina yhteensä 9,1 milj. euroa.

Koulutuksen ja tiedonvälityksen (M01) suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 5E on 3,1 milj. euroa ja tavoite oli, että kohdealan 5E mukaisissa hankkeissa koulutetaan 300 hlö. Vuoden 2025 loppuun mennessä toimenpiteestä toteutui maksuina 3,0 milj. euroa. Tuettuja hankkeita oli yhteensä 14 kpl, joista

koulutushankkeita oli 5 kpl ja 9 oli tiedonvälityshankkeita.

Esitetyt tavoitteet ja toteuma kuvaavat ELY-keskusten hyväksymiä hankkeita. Leader-ryhmien hankkeiden toteuma vuoden 2025 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla.

Neuvonnan (M02) tavoite kohdealalla 5E oli 2 000 neuvontaa saaneita tuensaajia. Neuvonnan suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 5E oli 1 milj. euroa. Neuvontaa hyödynsi kohdealan 5E mukaisiin toimiin 2 533 tilaa ja toimenpiteestä toteutui maksuina 982 903 euroa. Neuvonnan toimeenpanon toteumaa kuvataan tarkemmin luvussa 3.a. (ml. taulukko neuvontakäynneistä kohdealoittain).

Yhteistyötoimenpiteen (M16) alatoimenpiteistä kohdealalle 5E vaikuttivat ensisijaisesti 16.1. (Tuki toimijaryhmien perustamiseen ja toimimiseen (EIP)), 16.2. (Tuki pilottihankkeisiin sekä uusien tuotteiden, käytäntöjen, menetelmien ja tekniikoiden kehittämiseen) 16.5. (Tuki yhteisiin toimiin ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi sekä tuki ympäristöhankkeita ja nykyisiä ympäristökäytäntöjä koskeviin yhteisiin lähestymistapoihin).

Yhteistyötoimenpiteiden suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 5E oli 5,2 milj. euroa. Vuoden 2025 loppuun mennessä toimenpiteestä toteutui maksuina 5,1 milj. euroa.

Rahoituskaudella tukea myönnettiin 25 hankkeelle, joista 15 on toimenpiteen M16.2 mukaisia ja 10 toimenpiteen M16.5 mukaisia hankkeita. Siirtymäkaudella rahoituksen sai 6 hanketta toimenpiteestä 16.2 ja 5 hanketta 16.5 toimenpiteestä kohdealalla 5E. Hankkeissa haettiin vastauksia ympäristöhaasteisiin ja mm. etsitty optimaalista käyttösuositusta karjanlannalle, uusiolannoitteille ja muille orgaanisille lannoitteille. Lisäksi on haettu ratkaisua myös lannan kuljetusongelmiin, testaamalla kompostoidun lannan käyttöä.

Kohdealaan 5E liittyvät yhteistyöhankkeet toimenpiteessä 16.5 (Tuki yhteisiin toimiin ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi sekä tuki ympäristöhankkeita ja nykyisiä ympäristökäytäntöjä koskeviin yhteisiin lähestymistapoihin) käsittelivät mm. hiilen sidonnan tehostamista maidontuotannossa, samoin kuin ravinteiden tehokasta käyttöä ja kierrättämistä.

Esitetyt tavoitteet ja toteuma kuvaavat ELY-keskusten hyväksymiä hankkeita. Leader-ryhmien hankkeiden toteuma vuoden 2025 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla.

Toissijaiset vaikutukset

Kohdealaan 5E vaikuttivat toissijaisesti ympäristökorvaukset (M10), luonnonmukainen maatalous (M11), yhteistyö (M16) ja Leader (M19) (maksettiin yhteensä 3 233 milj. euroa). Ympäristökorvaukseen sisältyvillä toimilla sekä luonnonmukaisella tuotannolla voidaan maan orgaanisen aineksen määrän lisäämisellä edistää hiilinieluvaihtelun säilymistä. Leader-toimenpiteillä voidaan kehittää toimintaa monipuolisesti paikallisella tasolla.

Kohdeala 6A: Pienyritysten monipuolistamisen, perustamisen ja kehittämisen sekä työpaikkojen luomisen helpottaminen

Monipuolistamista, pienten yritysten perustamista ja kehittämistä sekä työpaikkojen syntymistä edistettiin ensisijaisesti koulutuksella ja tiedonvälityksellä (M01), tila- ja yritystoiminnan kehittämisellä (M06) ja yhteistyöllä (M16). Tukemalla maatalouden ulkopuolisen yritystoiminnan perustamista ja maatalouden ulkopuoliseen toimintaan kohdistuvia investointeja voidaan maaseutualueille saada aikaan lisää työtä ja toimeentuloa. Koulutuksen avulla voidaan parantaa yritysten johtamista ja kehittämistä sekä markkinointia. Tietopohjan vahvistumisella voidaan luoda edellytyksiä uusien liiketoiminta-alueiden ja innovatiivisen

yritystoiminnan kehittymiselle. Yhteistyön kautta voidaan lisätä yrittäjien mahdollisuuksia toimia maaseudulla.

Kohdealan 6A suunniteltu kokonaisrahoitus oli 357 milj. euroa, josta maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoituksen osuus oli 18,9 milj. euroa. Vuoden 2025 loppuun mennessä kohdealalta 6A toteutui maksuina yhteensä 335 milj. euroa, josta 12,5 milj. euroa oli elpymisvälineen osuus.

Kohdealan 6A tavoitteeksi on asetettu 4 500 toimenpiteiden M06.2 ja M06.4 mukaisten hankkeiden vaikutuksesta syntyvää työpaikkaa. Maaseutuohjelman tavoitteeksi on asetettu, että rahoituskaudella luodaan yhteensä 7 000 uutta työpaikkaa, joista 2 500 syntyy Leader-ryhmien kautta tuettujen hankkeiden vaikutuksesta. Leader-ryhmien tavoite ei sisälly kohdealan 6A tavoitteeseen. Vuoden 2025 lopussa ELY-keskusten hyväksymien hankkeiden vaikutuksesta luotiin 8 124 uutta työpaikkaa (joista miehiä 66 % ja naisia 34 %). Lisäksi Leader-ryhmien kautta haettujen hankkeiden vaikutuksesta luotiin 4 015 uutta työpaikkaa (joista miehiä 51 % ja naisia 49 %).

Koulutuksen ja tiedonvälityksen (M01) suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 6A on 18,1 milj. euroa ja tavoite oli, että kohdealan 6A mukaisissa hankkeissa koulutetaan 8 500 hlö. Toimenpiteestä M01 kohdealalta 6A toteutui maksuina vuoden 2025 loppuun mennessä 17,9 milj. euroa. Tuettuja hankkeita yhteensä 94 kpl, joista 35 oli koulutushankkeita ja 59 tiedonvälityshankkeita. Kohdealan 6A mukaisiin koulutuksiin osallistui lähes 10 400 henkilöä.

Esitetyt tavoitteet ja toteuma kuvaavat ELY-keskusten hyväksymiä hankkeita. Leader-ryhmien hankkeiden toteuma vuoden 2025 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla.

Tila- ja yritystoiminnan kehittämisen (M06) tavoite oli 5 000 tukea saavaa yritystä, joista 400 oli suunniteltu toteutuvan maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoituksella.

Toimenpiteessä oli 2 alatoimenpidettä: yrityksen perustamistuki muuhun kuin maataloustoimintaan maaseutualueilla (M06.2) ja tuki investointeihin muun kuin maataloustoiminnan perustamiseksi ja kehittämiseksi (M06.4). Toimenpiteen M06 suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 6A on 250,0 milj. euroa, josta 18,9 milj. euroa on maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoitusta.

Vuoden 2025 loppuun mennessä toimenpiteestä toteutui maksuina 229,7 milj. euroa, josta 12,5 milj. euroa oli elpymisvälineestä. Alatoimenpiteestä M06.2 toteutui maksuina 15,3 milj. euroa, josta 0,02 milj. euroa oli elpymisvälineen osuus. Alatoimenpiteestä M06.4 oli toteutunut maksuina 214,4 milj. euroa, josta 12,5 milj. euroa oli elpymisvälineen osuus.

Tuettuja yrityksiä oli yhteensä 3 463 kpl, joista 306 hanketta sai rahoitusta maaseuturahaston elpymisvälineestä.

Toimenpiteen tuki kohdistui monipuolisesti maatalouden ulkopuolisille toimialoille maaseutualueilla. Toimialoittain tarkasteltuna tukea kohdistui eniten jalostukseen, jossa raaka-aineista valmistetaan tavaroita. Kolme suurinta tuen kohdetta on metallituotteiden valmistus, puun jalostus ja koneiden valmistus. Palvelualoista tukea on kohdistunut erityisesti matkailuun sen eri alatoimialoille sekä monipuolisesti myös muihin palveluihin. Esitetyt tavoitteet ja toteuma kuvaavat ELY-keskusten hyväksymiä hankkeita. Leader-ryhmien hankkeiden toteuma vuoden 2025 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla.

Yhteistyötoimenpiteen (M16) alatoimenpiteistä kohdealalle 6A vaikuttivat ensisijaisesti 16.1 (Tuki toimijaryhmien perustamiseen ja toimimiseen (EIP)), 16.2 (Tuki pilottihankkeisiin sekä uusien tuotteiden, käytäntöjen, menetelmien ja tekniikoiden kehittämiseen) ja 16.5. (Tuki yhteisiin toimiin ilmastomuutoksen

hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi sekä tuki ympäristöhankkeita ja nykyisiä ympäristökäytäntöjä koskeviin yhteisiin lähestymistapoihin).

Yhteistyötoimenpiteiden suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 6A oli 88,9 milj. euroa. Vuoden 2025 loppuun mennessä toimenpiteestä oli kohdealalta 6A toteutunut maksuina 87,5 milj. euroa.

Tuettuja hankkeita oli yhteensä 557 kpl, joista 105 oli toimenpiteen M16.2 mukaisia, 180 toimenpiteen M16.3 mukaisia, kaksi toimenpiteen M16.4 mukaisia, 5 toimenpiteen M16.5 mukaisia, 32 toimenpiteen M16.6 mukaisia, 8 toimenpiteen M16.9 mukaisia ja 225 oli toimenpiteen M16.10 mukaisia. Siirtymäkaudella toteutettiin monia yritysryhmähankkeita kohdealalla 6A. Rahoitetuissa hankkeissa mm. selvitettiin matkailuyritysten liiketoiminnan ja digitaalisen myynnin tarpeita ja kyvykkyyksiä sekä haettiin uutta virtaa yritystoimintaan palvelumuotoilusta ja hyvinvointia hevosista. Hankkeissa haettiin myös ratkaisuja ja uutta yhteistyötä niin kotimaiseen kuin kansainväliseenkin työvoiman saantiin. Siirtymäkaudella käynnistyi koko kauden toinen toimenpiteen 16.4 mukaisista hankkeista. Siinä tavoitteena oli tukea ruokaketjuun ja luontoon liittyvää liiketoimintaa tukemalla yrittäjää uuden liiketoiminnan synnyssä, kasvussa ja kehityksessä.

Esitetyt tavoitteet ja toteuma kuvaavat ELY-keskusten hyväksymiä hankkeita. Leader-ryhmien hankkeiden toteuma vuoden 2025 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla.

Toissijaiset vaikutukset

Kohdealaan 6A vaikuttivat toissijaisesti investoinnit fyysiseen omaisuuteen (M04), maaseudun palvelujen ja kylien kehittäminen (M07) ja Leader (M19) (maksettiin yhteensä 1 039 milj. euroa). Investoinneilla maataloustuotteiden kauppaan ja jalostukseen voidaan nostaa maataloustuotteiden jalostusarvoa. Maaseudun palveluja kehittämällä voidaan lisätä yrittäjien mahdollisuuksia toimia maaseudulla. Leader-toimenpiteillä voidaan kehittää toimintaa monipuolisesti paikallisella tasolla.

Kohdeala 6B: Maaseutualueiden paikallisen kehittämisen edistäminen

Maaseutualueiden paikallista kehittämistä edistivät ensisijaisesti koulutus ja tiedonvälitys (M01), maaseudun palvelujen ja kylien kehittäminen (M07) yhteistyö (M16) ja Leader (M19). Maaseudun palveluita parantamalla ja kyliä kehittämällä sekä tiedottamalla voidaan vaikuttaa siihen, että maaseudulla pystyy asumaan ja yrittämään. Maaseudun elinvoimaisuuden kasvu houkuttelee myös uusia asukkaita ja yrittäjiä. Leader-toiminnalla voidaan vahvistaa ja kehittää paikallisia yhteisöjä, yrityksiä ja alueen elinvoimaa. Toiminnalla voidaan turvata paikallisten yhteisöjen, maaseudun asukkaiden ja yrittäjien palveluita, niiden uudistamista, uusien teknologioiden käyttöönottoa, kulttuuria ja asumisen turvallisuutta sekä ehkäistä syrjäytymistä. Yhteistyön kautta voidaan luoda uusia toimintamalleja esim. palveluiden tuottamiseen.

Kohdealan 6B suunniteltu kokonaisrahoitus on 480,5 milj. euroa. Vuoden 2025 loppuun mennessä kohdealalta 6B toteutui maksuina yhteensä 462,3 milj. euroa.

Kohdealan 6B tavoite oli 2 500 Leader-hankkeiden vaikutuksesta syntyvää työpaikkaa. Maaseutuohjelman tavoitteeseen huomioitavien Leader-ryhmien kautta hyväksytyjen hankkeiden vaikutuksesta vuoden 2025 loppuun mennessä luotiin 4 015 uutta työpaikkaa. Kohdealan 6B tavoitteina oli myös, että 47,1 % maaseutuväestöstä kuuluu paikallisen kehittämisstrategian piiriin (T21) ja hyötty parannetuista palveluista/infrastruktuurista (T22). Toteumaa seurataan Tilastokeskuksen maaseutuindikaattoripalvelusta saatavien tietojen avulla. Tiedot päivittyvät viiveellä. 92,66 % maaseutualueilla asuvista henkilöistä arvioidaan hyötyvän parantuneista palveluista ja 70,41 % maaseutualueiden väestöstä kuuluu paikallisten

kehittämisstrategioiden piiriin.

Koulutuksen ja tiedonvälityksen (M01) suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 6B oli 8,3 milj. euroa. Toimenpiteestä M01 oli kohdealalta 6B toteutunut maksuina 8,2 milj. euroa. Tuettuja tiedotus- ja esittelytoimia oli yhteensä 40 kpl. Tuettuja koulutushankkeita oli yhteensä 56, joista 4 toteutettiin siirtymäkaudella.

Maaseudun palvelujen ja kylien kehittämisen (M07) alatoimenpiteistä kohdealalle 6B vaikuttivat 7.1 (Tuki maaseutualueiden kuntien ja kylien ja niiden peruspalvelujen kehittämissuunnitelmien sekä Natura 2000 -alueita ja muita luonnonarvoltaan merkittäviä alueita koskevien suojelu- ja hoitosuunnitelmien laatimiseen ja päivittämiseen), 7.2 (Tuki investointeihin kaikenlaisten pieninfrastruktuurien luomiseksi, parantamiseksi tai laajentamiseksi, uusiutuvia energialähteitä ja energiansäästöä koskevat investoinnit mukaan luettuina), 7.4 (Tuki investointeihin maaseutuväestölle suunnattujen paikallisten peruspalveluiden, vapaa-aika ja kulttuuri mukaan luettuina, ja niihin liittyvän infrastruktuurin perustamiseksi, parantamiseksi tai laajentamiseksi), 7.5 (Tuki investointeihin vapaa-ajan infrastruktuurin julkista käyttöä, matkailuneuvontaa ja pienimuotoista matkailuinfrastruktuuria varten) ja 7.6 (Tuki kylien, maaseutumaiseman ja luonnonarvoltaan merkittävien alueiden kulttuuri- ja luonnonperinnön säilyttämiseen, ennallistamiseen ja kohentamiseen liittyviin tutkimuksiin ja investointeihin, niihin liittyvät sosioekonomiset näkökohdat mukaan luettuina, sekä ympäristöalan tiedotustoimiin).

Maaseudun palveluiden ja kylien kehittämisen suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 6B oli 93,9 milj. euroa. Vuoden 2025 loppuun mennessä toimenpiteestä kohdealalta 6B toteutui maksuina 93,2 milj. euroa. Toimenpiteen M07 tavoitteeksi asetettiin 675 tuettua hanketta. Tuettuja hankkeita oli vuoden 2024 lopussa yli 450 kpl.

Maaseudun palvelujen ja kylien kehittämisen toimenpiteestä rahoitettiin yli 6 000 hanketta. Näistä valtaosa (92 %) sai rahoituksen Leader-ryhmästä. Mukana on monipalvelukeskusten suunnittelua ja toteutusta, vesistön hoitoon ja turvallisuuteen liittyviä selvityksiä ja kokeiluhankkeita. Älykkäät kylät –teema on herättänyt kiinnostusta siirtymäkaudella. Hankkeissa parannettiin yhteisten tilojen käyttöastetta ja rakennettiin mm. liikuntareittejä. Myös yhteisessä käytössä olevien rakennusten energiatehokkuutta ja siirtymistä uusiutuviin energialähteisiin parannettiin lukuisien hankkeiden voimin. Runsaasti palvelukokeiluja ja infrastruktuuri-investointihankkeita toteutettiin ja rakennettiin mm. kuntoportaita ja tekonurmikenttiä. Hankkeissa toteutettiin myös vesistökunnostuksia.

Leader-ryhmien hankkeiden toteuma vuoden 2025 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla.

Yhteistyötoimenpiteen (M16) alatoimenpiteistä kohdealalle 6B vaikuttivat ensisijaisesti 16.2 (Tuki pilottihankkeisiin sekä uusien tuotteiden, käytäntöjen, menetelmien ja tekniikoiden kehittämiseen), 16.3 (Tuki (muuhun) yhteistyöhön pienten toimijoiden välillä yhteisten työprosessien järjestämiseksi sekä tilojen ja resurssien jakamiseksi sekä matkailun kehittämiseksi/markkinoimiseksi), 16.4 (Tuki horisontaaliseen ja vertikaaliseen yhteistyöhön toimitusketjun toimijoiden välillä lyhyiden toimitusketjujen ja paikallisten markkinoiden perustamiseksi ja kehittämiseksi sekä tuki paikallisiin menekinedistämistoimiin lyhyiden toimitusketjujen ja paikallisten markkinoiden kehittämiseksi), 16.5 (Tuki yhteisiin toimiin ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi sekä tuki ympäristöhankkeita ja nykyisiä ympäristökäytäntöjä koskeviin yhteisiin lähestymistapoihin), 16.6 (Tuki yhteistyöhön toimitusketjun toimijoiden välillä elintarvikkeissa, energiantuotannossa ja teollisissa prosesseissa käytettävän biomassan tarjoamiseksi kestäväällä tavalla), 16.9 (Tuki maataloustoiminnan monipuolistamiseksi terveydenhuollon, sosiaalisen integroitumisen, yhteisön tukeman maatalouden sekä ympäristöä ja elintarvikkeita koskevan koulutuksen aloilla toteutettaviin toimintoihin) ja 16.10 (Muut).

Yhteistyötoimenpiteiden suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 6B oli 1,4 milj. euroa. Vuoden 2025 loppuun mennessä toimenpiteestä toteutunut maksuina 1,3 milj. euroa. Yhteistyötoimenpiteessä (M16) hyväksyttiin 13 kohdealan 6B mukaista hanketta, joista 12 oli toimenpiteen 16.2. mukaisia jayksi toimenpiteen 16.5 mukainen. Hankkeessa etsittiin biokiertoalouden liiketoiminta-arvoa eri toimijoiden näkökulmista.

Siirtymäkaudella rahoitettiin 60 hanketta kohdealalla 6B. Näistä valtaosa on rahoitettu Leader-ryhmien kautta. Hankkeilla kehitettiin monipuolisesti matkailun yhteistyötä. Esimerkiksi GEOfood –brändiä hyödyntäen.

Leader-toimintaan (M19) suunniteltu kokonaisrahoitus on 377 milj. euroa, josta EU:n rahoitusosuus 42 %, valtion 38 % ja kuntien 20 %. Vuoden 2025 loppuun mennessä toimenpiteestä toteutui maksuina 359,5 milj. euroa.

Leader-toimintaan suunnitellusta kokonaisrahoituksesta kohdistettiin ryhmille rahoituskauden alussa suuntaa antavissa rahoituskehyksissä 273 milj. euroa. 27 milj. euroa (9 %) jätettiin jaettavaksi kehystarkistuksissa vuosina 2018 ja 2020. Ministeriö jakoi ensimmäisen kehystarkistuksen mukaiset myöntövaltuudet vuonna 2019 ja toisen kehystarkistuksen mukaiset myöntövaltuudet vuonna 2020. Kehystarkistuksilla edistettiin paikallisen kehittämisen strategisuutta ja kannustettiin Leader-ryhmiä tuloksekkaaseen ja vaikuttavaan kehittämistyöhön. Leader-ryhmät hakivat erikseen rahoitusta siirtymäkaudelle 2021–2022 ja maa- ja metsätalousministeriö kohdisti siirtymäkauden alussa suuntaa antavissa rahoituskehyksissä Leader-ryhmille 83 miljoonaa euroa.

Paikallisten kehittämisstrategioiden mukaisten toimien täytäntöönpanosta (M19.2), eli Leader-ryhmien rahoittamista yritys- ja kehittämishankkeita, maksettiin rahoituskaudella yhteensä 268,3 milj. euroa. Hankkeita toteutui yhteensä 10 125 kpl, joista 61 % oli kehittämishankkeita ja 39 % yrityshankkeita.

Maaseutuohjelmassa asetettiin Leader-toiminnalle tavoitteeksi, että sitä kautta toteutetaan 150 kpl toimenpiteen Maataloustuotteiden jalostus, kaupan pitäminen ja/tai kehittäminen (M04.2) mukaista yritystukihanketta, 2 000 toimenpiteen Tila ja yritystoiminnan kehittäminen (M06) mukaista yritystukihanketta ja 4 500 toimenpiteiden Maaseudun palvelujen ja kylien kehittäminen (M07) ja Yhteistyö (M16) mukaista kehittämishanketta. Rahoituskauden loppuun mennessä oli rahoitettu 209 toimenpiteen M04.2 mukaista yritystukihanketta, 3 606 toimenpiteen M06 mukaista yritystukihanketta ja 5 700 toimenpiteiden M07 ja M16 mukaista kehittämishanketta.

Paikallisen toimintaryhmän yhteistyön valmistelusta ja täytäntöönpanosta (M19.3), eli Leader-ryhmien rahoittamista alueiden välisistä ja kansainvälisistä hankkeista sekä niiden esiselvityshankkeista, maksettiin yhteensä 24,5 milj. euroa.

Tuki toimintakustannuksiin ja toiminnan edistämiseen (M19.4, toimintarahahankkeet ja M19.1 valmistelutuki) maksettiin 73,3 milj. euroa.

Toissijaiset vaikutukset

Kohdealaan 6B vaikuttivat toissijaisesti koulutus ja tiedonvälitys (M01) ja yhteistyö (maksettiin yhteensä 81,6 milj. euroa). Ammatillisen koulutuksen avulla voidaan lisätä maaseudun yrittäjien ja asukkaiden tietoisuutta ja osaamista mm. paikallisvaikuttamisen mahdollisuuksiin.

Kohdeala 6C: Tieto- ja viestintäteknologian saavutettavuuden, käytön ja laadun parantaminen maaseudulla

Maaseutualueiden tieto- ja viestintäteknologian saavutettavuutta, käyttöä ja laatua edistettiin ensisijaisesti maaseudun palvelujen ja kylien kehittämisellä (M07). Laajakaistainfrastruktuuriin kohdistettavilla investoinneilla voidaan luoda edellytyksiä maaseudun asukkaiden palveluiden ja elinkeinojen kehittämiselle ja parantaa näin maaseudun elinvoimaisuutta. Koulutuksen ja tiedonvälityksen (M01) avulla voidaan tehostaa tietoisuutta uusista palvelumuodoista.

Kohdealan 6C suunniteltu kokonaisrahoitus oli 56,0 milj. euroa, josta 15,9 milj. euroa oli maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoitusta. Vuoden 2025 loppuun mennessä kohdealalta 6C toteutui maksuina yhteensä 53,9 milj. euroa, josta 14,2 milj. euroa oli maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoitusta.

Kohdealan 6C tavoite oli, että 50,22 % maaseutuväestöstä hyötyy parannetuista palveluista/infrastruktuurista (T24). Toteumaa seurataan Tilastokeskuksen maaseutuindikaattoripalvelusta saatavien tietojen avulla. Tiedot päivittyvät viiveellä. 35,67 % maaseutualueilla asuvasta väestöstä on hyötynyt parantuneista palveluista.

Koulutuksen ja tiedonvälityksen (M01) suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 6C oli 2,6 milj. euroa. Toimenpiteestä M01 kohdealalta 6C vuoden 2025 loppuun mennessä toteutui maksuina 2,6 milj. euroa. Tuettuja hankkeita oli yhteensä 13 kpl (tiedonvälityshankkeita).

Maaseudun palvelujen ja kylien kehittämisen (M07) alatoimenpiteistä kohdealalle 6C vaikutti 7.3 (Tuki laajakaistainfrastruktuuria varten mukaan lukien sen luominen, parantaminen ja laajentaminen, passiivinen laajakaistainfrastruktuuri sekä laajakaistan ja julkisten sähköisen hallinnon ratkaisujen saatavuus). Toimenpiteen M07.3 tavoite oli asetettu 140 tuettua laajakaistahanketta, josta 40 suunniteltiin toteutettaviksi maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoituksella.

Alatoimenpiteen M07.3 suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 6C oli 53,4 milj. euroa, josta 15,9 milj. euroa oli maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoitusta. Vuoden 2025 loppuun mennessä kohdealalta 6C toteutui maksuina yhteensä 51,3 milj. euroa, josta 14,2 milj. euroa oli maaseuturahaston elpymisvälineen lisärahoitusta. Rahoituskaudella rahoitusta sai 123 laajakaistahanketta, ja 58 sai rahoitusta maaseuturahaston elpymisvälineestä.

Maaseudun kehittämisohjelman laajakaistarahoitusta eli ns. kyläverkkohankkeet ovat olleet suosittuja ja niiden merkitys nousee koko ajan tärkeämmäksi digitalisaation edistyessä. Tämä merkitys korostui erityisesti koronapandemian ja jättimäisesti lisääntyneen etätöiden tekemisen myötä. Maaseutualueilla nopeaa laajakaistayhteyttä ei rakenneta markkinaehtoisesti ja on vaarana, että maaseudun asukkaat jäävät tulevaisuudessa ilman palveluja yhteysklien puuttuessa.

Eniten kyläverkkohankkeita toteutettiin Pirkanmaalla, Lapissa ja Pohjois-Pohjanmaalla. Myös Etelä-Savo kiri ahkerimpien laajakaistarakentajien joukkoon. Kyläverkkohankkeiden rahoitus on koettu hyvin toimivaksi ja kustannustehokkaaksi ja hankkeet ovatkin suoraan käyttöön tulevia täsmäratkaisuja.

Laajakaistayhteyksien rahoitustarve on edelleen suuri, koska markkinaehtoiset toimijat eivät halua rakentaa yhteyksiä maaseutualueilla. RRF-rahoitusta osoitettiin laajakaistainvestoinneille noin 30 miljoonaa euroa. Yhteensovittua suunniteltiin kaudelle 2023–2027 Suomen laajakaistatoimistossa, johon kuuluvat maa- ja metsätalousministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, Traficom ja Ruokavirasto. 7.3 on ainoa alatoimenpide M07:ssa, jossa hankkeet rahoitettiin pääosin ELY-keskuksista.

Toissijaiset vaikutukset

Kohdealaan 6C vaikuttivat toissijaisesti koulutus ja tiedonvälitys (M01) ja maaseudun palvelujen ja kylien

kehittäminen (M07) (maksettiin yhteensä 175 milj. euroa). Ammatillisella koulutuksella voidaan lisätä asukkaiden ja yrittäjien tietoisuutta tieto- ja viestintäteknologian käytöstä. Investoinnit maaseudun pieninfrastruktuuriin voivat tehostaa tieto- ja viestintäteknologian saavutettavuutta, käyttöä ja laatua.

	Tukivuosi 2015			Tukivuosi 2016			Tukivuosi 2017		
Ympäristösitoumuksen toimet	Tilat, kpl	Ha	Myönnettyt eurot *	Tilat, kpl	Ha	Myönnettyt eurot *	Tilat, kpl	Ha	Myönnettyt eurot *
Sitoumukset ja sitoumusala yhteensä	45 376	2 082 395	234 568 781	43 954	2 080 893	215 502 880	43 321	2 073 196	221 669 826
Tilakohtainen toimi yht.	1 809 968	101 852 090		1 810 981	102 668 691		1 824 596	104 013 196	
Ravinteiden tasapainoinen käyttö, peltoviljelykasvit	44 189	1 778 547	95 613 235	43 107	1 775 415	95 582 241	42 428	1 783 497	95 990 348
Ravinteiden tasapainoinen käyttö, puutarhakasvit	4 062	31 421	6 238 855	4 239	35 566	7 086 450	4 521	41 099	8 022 847
Lohko kohtaiset toimet									
Lietelannan sijoittaminen peltoon	5 330	217 108	8 676 845	5 144	186 004	7 437 716	5 031	188 468	7 548 324
Ravinteiden ja orgaanisten aineiden kierrättäminen	1 028	15 270	610 325	941	13 370	534 669	828	11 863	491 402
Valumavesien hallinta yht.	2 397	48 437	4 996 896	2 338	49 105	5 126 736	2 462	52 948	6 617 871
Säätösalaoitus	1 970	39 502	2 763 461	1 911	39 715	2 779 583	1 979	41 857	3 280 025
Säätökastelu	408	8 689	2 171 997	410	9 171	2 292 353	463	10 753	3 242 878
Kuivatusvesien kierrätys	19	246	61 438	17	219	54 800	20	338	94 967
Ympäristönhoitonurmet yht.	33 944	138 260	35 869 862	32 872	134 758	35 230 877	30 995	126 657	34 390 615
Suojavyöhykenurmet, kohdentamisalue	4 069	24 253	12 084 996	4 047	24 182	12 070 535	4 013	24 015	12 044 574
Suojavyöhykenurmet, muu alue	6 100	32 902	14 761 761	5 984	31 987	14 371 864	5 942	31 665	14 293 207
Monivuotiset ympäristönurmet	473	2 630	129 691	448	2 837	141 686	392	2 703	137 439
Luonnonhoitopeltonurmi, kohdentamisalue	11 278	56 093	6 670 207	10 945	54 477	6 523 245	10 157	48 629	5 925 710
Luonnonhoitopeltonurmi, muu alue	12 024	22 382	2 223 207	11 448	21 274	2 123 548	10 491	19 645	1 989 685
Orgaanisen katteen käyttö puutarhakasveilla ja siemenperunalla yht.	1 003	3 987	1 926 137	966	4 078	1 981 443	981	4 289	2 091 406
Yksivuotiset puutarhakasvit	106	292	87 245	96	267	79 863	104	284	84 810
Monivuotiset puutarhakasvit	897	3 695	1 838 892	870	3 812	1 901 580	877	4 006	2 006 596
Peltoluonnon monimuotoisuus yht.	24 514	301 615	34 300 378	21 107	168 222	21 323 618	20 197	163 357	22 343 338
Viherlannoitusurmet	4 135	23 932	1 290 684	3 709	21 906	1 181 229	3 135	19 380	1 066 407
Keraajäkasvit	10 866	251 178	25 089 441	8 039	118 588	11 849 680	7 173	109 797	11 311 111
Saneeraus kasvit	577	4 474	1 340 402	706	6 208	1 860 262	964	10 239	2 888 568
Monimuotoisuus pellot, kohdentamisalue	3 542	8 595	2 567 294	3 375	8 132	2 429 285	3 444	8 780	2 608 660
Monimuotoisuus pellot, muu alue	5 394	13 436	4 012 556	5 278	13 388	4 003 162	5 481	15 161	4 468 592
Puutarhakasvien vaihtoehtoinen kasvinsuojelu yhteensä	263	1 863	693 571	254	2 071	770 073	253	2 364	874 963
Menetelmäryhmä 1	123	303	151 420	112	307	152 899	122	400	195 173
Menetelmäryhmä 2	140	1 560	542 151	142	1 764	617 175	131	1 964	679 789
Peltojen talviaikainen kasvipeitteisyys yht.	37 301	1 442 480	45 642 677	36 032	1 430 936	40 429 056	35 242	1 441 175	43 298 710
20 % kohdentamisalueen sitoumus alasta	3 212	122 498	489 524	4 814	172 031	687 269	4 107	158 981	644 301
40 % kohdentamisalueen sitoumus alasta	4 172	186 041	3 343 383	4 945	218 095	3 922 266	4 195	191 064	3 528 872
60 % kohdentamisalueen sitoumus alasta	5 734	282 108	10 141 221	7 135	340 829	12 256 583	6 712	322 269	11 917 135
80 % kohdentamisalueen sitoumus alasta	13 421	525 606	28 335 485	8 793	379 055	20 444 246	10 142	446 809	23 901 813
20 % kohdentamisalueen ulkop. sitoumus alasta	568	19 037	76 064	1 111	35 823	143 044	875	27 799	117 515
40 % kohdentamisalueen ulkop. sitoumus alasta	1 367	57 967	521 122	2 053	77 804	699 320	1 761	70 350	650 502
60 % kohdentamisalueen ulkop. sitoumus alasta	8 827	249 223	2 735 879	7 181	207 301	2 276 327	7 450	223 903	2 538 572

* Myönnetyn määrärahan maksaminen tuensaajille jakautuu tukivuodelle ja sitä seuraavalle vuodelle.

	Tukivuosi 2018			Tukivuosi 2019			Tukivuosi 2020		
Ympäristösitoumuksen toimet	Tilat, kpl	Ha	Myönnettyt eurot *	Tilat, kpl	Ha	Myönnettyt eurot *	Tilat, kpl	Ha	Myönnettyt eurot *
Sitoumukset ja sitoumusala yhteensä	42 248	2 050 712	218 840 766	41 566	2 050 934	217 635 661	40 224	2 036 988,01	217 867 093
Tilakohtainen toimi yht.		1 822 463	104 502 430		1 837 631	104 956 885		1 840 408	104 609 965
Ravinteiden tasapainoinen käyttö, peltoviljelykasvit	41 715	1 778 065	95 718 115	41 114	1 796 426	96 774 413	39 832	1 802 641	97 156 968
Ravinteiden tasapainoinen käyttö, puutarhakasvit	4 453	44 399	8 784 315	4 296	41 205	8 182 472	4 057	37 767	7 452 997
Lohkokohtaiset toimet									
Lietelännän sijoittaminen peltoon	5 016	196 704	7 865 242	4 862	199 027	7 957 591	4 892	209 384	8 371 648
Ravinteiden ja orgaanisten aineiden kierrättäminen	827	13 582	542 928	717	11 896	475 757	674	12 362	494 297
Valumavesien hallinta yht.	2 443	52 867	5 661 779	2 418	52 451	5 641 799	2 379	52 036	5 631 239
Säätösalaajitus	1 966	41 676	2 915 102	1 944	41 307	2 886 987	1 916	40 957	2 863 918
Säätökastelu	457	10 848	2 665 782	455	10 805	2 670 212	444	10 738	2 682 037
Kuivatusvesien kierrätys	20	343	80 895	19	340	84 600	19	341	85 285
Ympäristönhoitonurmet yht.	29 839	122 015	33 341 621	28 618	116 540	32 454 373	25 706	103 966	28 533 020
Suojavyöhykenurmet, kohdentamisalue	3 993	23 698	11 839 920	3 953	23 447	11 712 077	3 579	20 921	10 450 388
Suojavyöhykenurmet, muu alue	5 880	31 179	14 011 623	5 799	30 663	13 781 966	4 946	25 923	11 656 362
Monivuotiset ympäristönurmet	372	2 554	127 661	364	2 522	125 965	251	1 591	79 517
Luonnonhoitopeltoturmi, kohdentamisalue	9 717	46 052	5 512 460	9 248	42 705	5 116 891	8 699	40 030	4 798 112
Luonnonhoitopeltoturmi, muu alue	9 877	18 532	1 849 957	9 254	17 203	1 717 475	8 231	15 502	1 548 641
Orgaanisen katteen käyttö puutarhakasveilla ja siemenperunalla yht.	958	4 383	2 110 518	953	4 628	2 248 613	931	4 784	2 336 955
Yksivuotiset puutarhakasvit	86	248	73 674	81	250	73 860	78	239	69 899
Monivuotiset puutarhakasvit	872	4 135	2 036 844	872	4 379	2 174 753	853	4 545	2 267 056
Peltoluonnon monimuotoisuus yht.	18 742	151 648	20 449 530	17 310	142 450	18 572 869	17 476	152 217	19 836 071
Viherruokaturmet	2 584	15 747	848 494	2 091	12 294	662 141	1 783	9 692	522 723
Keräjäkasvit	6 604	105 684	10 560 093	6 519	105 562	10 549 457	6 910	117 123	11 703 362
Saneerauskasvit	813	5 185	1 549 287	581	3 098	926 127	466	2 894	867 739
Monimuotoisuuspellot, kohdentamisalue	3 396	9 758	2 921 146	3 195	8 165	2 445 705	3 233	8 603	2 575 433
Monimuotoisuuspellot, muu alue	5 345	15 274	4 570 510	4 924	13 332	3 989 439	5 084	13 905	4 166 814
Puutarhakasvien vaihtoehtoinen kasvinsuojelu yhteensä	251	2 498	916 258	239	2 562	944 854	220	2 962	1 086 861
Menetelmäryhmä 1	119	426	207 163	117	397	198 127	101	399	197 786
Menetelmäryhmä 2	132	2 072	709 095	122	2 165	746 727	119	2 563	889 075
Peltojen talviaikainen kasvipeltteisyys yht.	34 551	1 418 027	43 450 460	33 951	1 424 061	44 382 921	32 649	1 437 415	46 967 035
20 % kohdentamisalueen sitoumusalasta	3 998	147 367	588 643	3 868	149 890	599 173	3 242	121 081	483 611
40 % kohdentamisalueen sitoumusalasta	4 137	178 096	3 202 805	3 872	173 195	3 115 171	3 523	159 048	2 860 180
60 % kohdentamisalueen sitoumusalasta	6 582	328 042	11 794 621	6 254	310 709	11 173 900	5 875	300 343	10 804 091
80 % kohdentamisalueen sitoumusalasta	9 947	460 614	24 850 000	10 293	490 980	26 491 450	10 816	551 126	29 736 168
20 % kohdentamisalueen ulkop. sitoumusalasta	888	27 112	108 115	770	23 299	93 048	736	23 449	93 576
40 % kohdentamisalueen ulkop. sitoumusalasta	1 727	67 118	602 673	1 517	60 547	543 907	1 391	56 592	508 537
60 % kohdentamisalueen ulkop. sitoumusalasta	7 272	209 678	2 303 603	7 377	215 439	2 366 274	7 066	225 776	2 480 871

	Tukivuosi 2021			Tukivuosi 2022		
Ympäristösitoumuksen toimet	Tilat, kpl	Ha	Myönnettyt eurot *	Tilat, kpl	Ha	Myönnettyt eurot *
Sitoumukset ja sitoumusala yhteensä	39 205	2 062 846	220 436 302	38 404	2 042 744	235 614 861
Tilakohtainen toimi yht.		1 847 052	104 786 624		1 847 047	104 306 435
Ravinteiden tasapainoinen käyttö, peltoviljelykasvit	38 816	1 810 830	97 590 036	37 963	1 813 375	97 615 944
Ravinteiden tasapainoinen käyttö, puutarhakasvit	3 916	36 222	7 196 588	3 760	33 672	6 690 491
Lohkokokohtaiset toimet						
Lietelannan sijoittaminen peltoon	4 803	249 934	9 991 848	4 718	256 910	10 272 724
Ravinteiden ja orgaanisten aineiden kierrättäminen	633	13 201	527 819	620	13 835	553 368
Valumavesien hallinta yht.	2 346	51 628	5 575 819	2 326	51 350	5 540 743
Säätösalaajitus	1 894	40 672	2 846 305	1 876	40 475	2 832 212
Säätökastelu	433	10 622	2 646 112	431	10 544	2 625 966
Kuivatusvesien kierrätys	19	334	83 403	19	330	82 565
Ympäristöhoitonurmet yht.	24 239	98 215	26 715 611	23 170	95 788	25 595 466
Suojavyöhykenurmet, kohdentamisalue	3 398	19 816	9 901 338	3 296	19 352	9 586 081
Suojavyöhykenurmet, muu alue	4 557	23 668	10 641 392	4 284	22 183	9 955 423
Monivuotiset ympäristönurmet	229	1 331	66 526	218	1 274	63 615
Luonnonhoitopeltonurmi, kohdentamisalue	8 405	38 804	4 648 448	8 137	38 717	4 569 641
Luonnonhoitopeltonurmi, muu alue	7 650	14 595	1 457 907	7 235	14 262	1 420 706
Orgaanisen katteen käyttö puutarhakasveilla ja siemenperunalla yht.	912	4 951	2 411 855	880	4 970	2 404 200
Yksivuotiset puutarhakasvit	70	251	74 195	64	267	80 061
Monivuotiset puutarhakasvit	842	4 700	2 337 659	816	4 702	2 324 139
Peltoluonnon monimuotoisuus yht.	17 690	157 548	20 735 554	17 391	157 953	20 070 159
Vieraslannoitusnurmet	1 706	9 272	500 378	1 841	11 110	588 118
Keraajäkasvit	7 019	121 098	12 101 133	6 995	122 612	12 242 268
Saneerauskasvit	495	3 216	963 444	419	2 373	710 308
Monimuotoisuuspellot, kohdentamisalue	3 425	9 515	2 849 334	3 331	8 810	2 629 184
Monimuotoisuuspellot, muu alue	5 045	14 447	4 321 265	4 805	13 047	3 900 282
Puutarhakasvien vaihtoehtoinen kasvinsuojelu yhteensä	220	3 029	1 116 155	220	3 048	1 132 251
Menetelmäryhmä 1	101	413	205 279	95	439	219 528
Menetelmäryhmä 2	119	2 616	910 876	125	2 609	912 723
Peltojen talviaikainen kasvipeitteisyys yht.	31 813	1 438 671	48 575 018	31 023	1 611 023	48 326 971
20 % kohdentamisalueen sitoumusalasta	2 907	106 642	426 372	2 871	112 713	438 488
40 % kohdentamisalueen sitoumusalasta	3 243	138 563	2 491 880	3 133	148 598	2 590 464
60 % kohdentamisalueen sitoumusalasta	5 740	301 413	10 843 487	5 508	316 339	10 772 969
80 % kohdentamisalueen sitoumusalasta	11 019	588 093	31 728 086	10 886	627 749	31 426 198
20 % kohdentamisalueen ulkop. sitoumusalasta	657	20 281	80 766	627	23 030	81 251
40 % kohdentamisalueen ulkop. sitoumusalasta	1 264	55 166	495 066	1 231	61 468	503 887
60 % kohdentamisalueen ulkop. sitoumusalasta	6 983	228 513	2 509 361	6 767	321 125	2 513 714

	2015			2016			2017		
Ympäristösopimus	Tiloja, kpl	Myönnetty ala, ha	Myönnettyt eurot*	Tiloja, kpl	Myönnetty ala, ha	Myönnettyt eurot*	Tiloja, kpl	Myönnetty ala, ha	Myönnettyt eurot*
Yhteensä		26 972	13 692 306		30 905	15 689 906		33 180	16 544 777
Maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoito, yht.	1 906	26 217	13 353 642	2 179	29 199	14 792 527	2 186	31 423	15 582 531
Luonnonlaidun ym.		3 669	1 649 803		4 596	2 065 413		5 426	2 446 010
Perinnebiotooppi		12 116	5 445 110		13 534	6 089 323		14 521	6 328 024
Arvokas perinnebiotooppi		10 432	6 258 729		11 069	6 637 791		11 477	6 808 497
Kosteikon hoito	208	754	338 664	246	842	378 716	274	903	416 343
Kurki-, hanhi- ja joutsenpelto***				51	864	518 664	51	854	545 902

	2018			2019			2020		
Ympäristösopimus	Tiloja, kpl	Myönnetty ala, ha	Myönnettyt eurot*	Tiloja, kpl	Myönnetty ala, ha	Myönnettyt eurot*	Tiloja, kpl	Myönnetty ala, ha	Myönnettyt eurot*
Yhteensä		34 664	17 438 537		35 214	17 696 964		34 483	17 353 951
Maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoito, yht.	2 328	32 793	16 468 621	2 309	33 120	16 632 285	2 256	32 344	16 266 979
Luonnonlaidun ym.		6 165	2 768 858		6 177	2 773 411		20 721	9 302 949
Perinnebiotooppi		15 031	6 752 644		15 258	6 854 829		****	****
Arvokas perinnebiotooppi		11 597	6 947 119		11 684	7 004 045		11 623	6 964 030
Kosteikon hoito	328	1 019	458 482	361	1 249	561 466	365	1 291	580 452
Kurki-, hanhi- ja joutsenpelto***	51	852	511 434	51	845	503 213	51	848	506 520

	2021			2022		
Ympäristösopimus	Tiloja, kpl	Myönnetty ala, ha	Myönnettyt eurot*	Tiloja, kpl	Myönnetty ala, ha	Myönnettyt eurot*
Yhteensä		35 067	17 795 487		34 689	17 412 544
Maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoito, yht.	2 254	32 907	16 703 576	2 183	32 463	16 298 218
Luonnonlaidun ym.		21 254	9 687 200		20 969	9 413 714
Perinnebiotooppi		****	****			
Arvokas perinnebiotooppi		11 653	7 016 376		11 494	6 884 504
Kosteikon hoito	376	1 373	619 088	391	1 473	662 838
Kurki-, hanhi- ja joutsenpelto***	44	786	472 824	42	752	451 488

* Myönnetyn määrärahan maksaminen tuensaajille jakautuu tukivuodelle ja sitä seuraavalle vuodelle.

*** Kurki- hanhi- ja joutsenpelto-sopimusta haettiin vuonna 2015, mutta sopimukset alkoivat vasta vuonna 2016.

**** Pakkiohjalle Perinnebiotooppi ja Luonnonlaidun ym. on yhdistetty vuodesta 2020 lähtien.

Tilalukumäärän osottaminen pakkiohjakohtaisesti ei ole mielekästä, sillä samalla tilalla voi olla eri pakkiohjain lohkoja.

Tukivuosi	2015			2016			2017		
Sopimuskohde	Sopimuksia	Eläimiä, kpl	Eläimiä, ey	Sopimuksia	Eläimiä, kpl	Eläimiä, ey	Sopimuksia	Eläimiä, kpl	Eläimiä, ey
Suomenlammas	189	14 272	2 854	216	16 128	3 226	213	16 069	3 214
Ahvenanmaanlammas	13	427	85	15	472	94	15	475	95
Kainuunharmaalammas	37	1 456	291	44	1 621	324	43	1 599	320
Itäsuomenkarja	150	1 539	1 539	170	1 699	1 699	167	1 730	1 730
Pohjoissuomenkarja	105	644	644	116	675	675	115	673	673
Länsisuomenkarja	138	1 042	1 042	147	1 084	1 084	146	1 081	1 081
Suomenhevonen	88	374	374	100	406	406	100	406	406
Suomenvuohi	11	1 570	314	12	1 807	361	12	1 807	361
Maatiaiskana	20	725		25	869		25	869	
Yhteensä	751	22 049		845	24 761		836	24 709	
tiloja/vuosi	576			648			644		

Tukivuosi	2018			2019			2020		
Sopimuskohde	Sopimuksia	Eläimiä, kpl	Eläimiä, ey	Sopimuksia	Eläimiä, kpl	Eläimiä, ey	Sopimuksia	Eläimiä, kpl	Eläimiä, ey
Suomenlammas	211	15 890	3 178	214	16 131	3 226	182	14 286	2 857
Ahvenanmaanlammas	15	475	95	14	472	94	13	452	90
Kainuunharmaalammas	44	1 621	324	43	1 581	316	37	1 274	255
Itäsuomenkarja	170	1 733	1 733	169	1 732	1 732	138	1 543	1 543
Pohjoissuomenkarja	114	672	672	117	676	676	85	551	551
Länsisuomenkarja	144	1 045	1 045	146	1 081	1 081	100	844	844
Suomenhevonen	100	406	406	97	396	396	74	312	312
Suomenvuohi	12	1 807	361	11	1 707	341	9	1 697	339
Maatiaiskana	24	845		24	849		22	803	
Yhteensä	834	24 494		835	24 625		572	21 762	
Yhteensä tiloja/vuosi	639			645			509		

Tukivuosi	2021			2022		
Sopimuskohde	Sopimuksia	Eläimiä, kpl	Eläimiä, ey	Sopimuksia	Eläimiä, kpl	Eläimiä, ey
Suomenlammas	169	13 865	2 773	158	13 158	2 632
Ahvenanmaanlammas	11	407	81	12	447	89
Kainuunharmaalammas	38	1 343	269	31	1 060	212
Itäsuomenkarja	134	1 546	1 546	122	1 426	1 426
Pohjoissuomenkarja	78	501	501	65	450	450
Länsisuomenkarja	91	773	773	78	643	643
Suomenhevonen	59	263	263	53	247	247
Suomenvuohi	9	1 697	339	8	1 572	314
Maatiaiskana	18	651		13	509	
Yhteensä	523	21 046		467	19 512	
Yhteensä tiloja/vuosi	466			416		

alkuperäiseläimet

Luonnonmukaisen tuotannon sitoumusala ja sitoumusten määrä vuosina 2015–2022.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Luomusitoumusten kokonaisala ja määrä								
Luomusitoumusten sitoumusala yhteensä, ha	208 867	223 515	245 353	282 704	278 489	296 794	303 715	313 892
Luomusitoumusten määrä yhteensä, kpl	3 857	4 030	4 244	4 648	4 606	4 567	4 506	4 585
Luomun eri sitoumustyyppien sitoumusmäärät								
Sitoumus luonnonmukaisesta tuotannosta, kpl	3 045	3 163	3 326	3 691	3 615	3 527	3 435	3 521
Sitoumus vain luonnonmukaisesta avomaavihannesten tuotannosta*, kpl	9	10	9	9	7	7	7	7
Sitoumus luonnonmukaisesta kotieläintuotannosta, kpl	803	857	909	948	983	1 040	1 064	1 064

* Osan tilaa kattavat sitoumukset. Myös muiden sitoumusten avomaavihannesten viljelyssä olevasta alasta maksetaan avomaavihannesten korvausta.

Eläinten hyvinvointikorvausten toimenpiteiden tilakohtaiset valinnat vuosina 2015 ja 2022.

TOIMENPIDE	2015	2022
1.1. Nautojen ruokinta ja hoito/hyvinvointisuunnitelma	4 466	3 872
1.2a. Vasikoiden pito-olosuhteiden parantaminen pinta-alavaatimuksella	1 945	2 118
1.2b. Vasikoiden pito-olosuhteiden parantaminen ilman pinta-alavaatimusta	994	779
1.2c. Emolehmätilojen vasikoiden pito-olosuhteiden parantaminen	570	739
1.3a. Vähintään 6 kk ikäisten nautojen pito-olosuhteiden parantaminen	2 562	2 870
1.3b. Vähintään 12 kk ikäisten nautojen pito-olosuhteiden parantaminen	131	150
1.4a. Nautojen laidunnus laidunkaudella/jaloittelu laidunkauden ulkopuolella	376	305
1.4b. Nautojen pitkäaikaisempi laidunnus laidunkaudella	1 862	1 327
1.5a. Lypsy-/emolehmien sairas-, hoito-, poikimakarsinat	1 474	2 055
1.5b. Nautojen sairas-, hoito- ja poikimakarsinat	1 404	2 088
2.1. Sikojen ruokinta ja hoito/hyvinvointisuunnitelma	692	561
2.2. Joutilaiden emakoiden ja ensikoiden ulkoilu	25	10
2.3. Emakoiden ja ensikoiden pito-olosuhteiden parantaminen	166	137
2.4a. Emakoiden/ensikoiden parannetut porsimisolosuhteet	61	70
2.5. Vieroitettujen porsaiden/lihasikojen karsinoiden kuivittaminen	262	344
2.6a. Karjuporsaiden kivunlievitys kastraatioon liittyen	329	258
2.7. Sikojen virikkeet	371	229
2.8. Sikojen sairas- ja hoitokarsinat	640	575
3.1. Lampaiden ja vuohien ruokinta/hyvinvointisuunnitelma	223	175
3.2. Lampaiden ja vuohien pito-olosuhteiden parantaminen	254	267
3.3. Lampaiden ja vuohien hoito	290	239
3.4a. Lampaiden ja vuohien laidunnus laidunkaudella/jaloittelu laidunkauden ulkopuolella	88	61
3.4b. Lampaiden ja vuohien pitkäaikaisempi laidunnus laidunkaudella	113	92
4.1. Siipikarjan ruokinta ja hoito/hyvinvointisuunnitelma	326	315
4.2. Broilereiden ja kalkkunoiden pito-olosuhteiden parantaminen	193	203
4.3. Munintakanalan ilmanlaadun parantaminen	87	71
4.4. Siipikarjan virikkeet	242	278
4.5. Tasot, rampit ja orret	214	229

Eläinten hyvinvointikorvausten toimenpiteiden tilakohtaiset valinnat vuosina 2015 ja 2022

1.d) Taulukkoon F perustuvassa tuloskehyksessä asetettujen välitavoitteiden saavuttamista koskevat keskeisimmät tiedot

Tätä osiota sovelletaan ainoastaan vuotuisiin täytäntöönpanokertomuksiin 2016, 2017, 2018

1.e) Muu maaseudun kehittämisohjelmaan liittyvä tekijä [valinnainen]

--

1.f) Tarvittaessa toimien vaikutus makroalue- ja merialuestrategioihin

Tällä ohjelmalla edistetään makroalue- ja/tai merialuestrategioita asetuksen (EU) N:o 1303/2013, 27 artiklan "Ohjelmien sisältö" 3 kohdan ja 96 artiklan "Investoinnit kasvuun ja työpaikkoihin -tavoitteen mukaisten toimenpideohjelmien sisältö, hyväksyminen ja muuttaminen" 3 kohdan e alakohdan, 111 artiklan "Investoinnit kasvuun ja työpaikkoihin -tavoitetta koskevat täytäntöönpanokertomukset" 3 kohdan, 111 artiklan 4 kohdan d alakohdan ja liitteessä 1 olevan 7.3 jakson "Pääohjelmien makroalue- ja merialuestrategioita edistävä vaikutus" mukaisesti:

--

- ☐ Itämeri-strategia (EUSBSR)
- ☐ Tonavan aluetta koskeva EU:n strategia (EUSDR)
- ☐ Adrian- ja Joonianmeren aluetta koskeva EU:n strategia (EUSAIR)
- ☐ Alppien aluetta koskeva EU:n strategia (EUSALP)
- ☐ Atlantin merialuestrategia (ATLSBS)

1.g) Vuosittaisessa täytäntöönpanokertomuksessa käytetty muuntokurssi (muut kuin euromaat)

2. ARVIOINTISUUNNITELMAN TÄYTÄNTÖÖNPANON EDISTYMINEN.

2.a) Kuvaus mahdollisista muutoksista, joita on tehty maaseudun kehittämisohjelman arviointisuunnitelmaan vuoden aikana, ja perustelut

Ohjelman arviointisuunnitelmaa ja sen toteutusta määrittelevää suunnitelmaa ei muutettu vuoden 2025 aikana.

2.b) Kuvaus vuoden aikana toteutetuista arviointitoimista (pitäen mielessä arviointisuunnitelman 3 jakso)

Vuoden 2025 aikana valmistui kolme arviointia. Arviointi joka arvioi, miten Manner-Suomen maaseutuohjelmalla 2014–2022 onnistuttiin edistämään ja parantamaan sukupuolten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä alueellista tasa-arvoa ohjelman toiminta-alueella. Arvioinnin kohteena olivat kaikki maaseutuohjelman toimenpiteet. Toinen arviointi analysoi Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014–2020 toimenpiteiden aluetalous- ja työllisyysvaikutuksia. Analyysin kohteena oli kolme rahoitusmuotoa: maatalouden investointituki, yritysrahoitus ja kehittämishankerahoitus. Pääasiallisena menetelmänä politiikkatoimien nettovaikutusten analyysissa on kontrafaktuaalinen arviointi. Kolmas selvitys oli arviointisuunnitelman ulkopuolinen selvitys maaseutuohjelmasta rahoitettujen hankkeiden osuvuudesta ja vaikuttavuudesta saaristoalueilla. Selvityksessä analysoitiin miten toimenpiteet ja rahoitus ovat edistäneet saaristoalueiden kehitystä sekä miten hyvin toimet vastaavat saaristo-ohjelman tavoitteisiin.

Lisäksi vuonna 2025 oli käynnissä useita arviointeja jotka tuottavat tietoa vuonna 2026 julkaistavaan Maaseutuohjelman jälkiarviointikertomukseen.

Ajantasainen katsaus arvioinneista löytyy täältä:

<https://arkisto.maaseutu.fi/maaseutuverkosto/arviointi>

2.c) Kuvaus toimista, joita on toteutettu tietojen toimittamisen ja tiedonhallinnan osalta (pitäen mielessä arviointisuunnitelman 4 jakso)

Yhteisen maatalouspolitiikan ja maaseutuohjelman kansallisia vaikuttavuusindikaattoreita raportoidaan Agrikaattori-palvelussa, jota ylläpitää Luonnonvarakeskus. Palvelun tietosisältöä on päivitetty vuoden aikana.

2.d) Luettelo toteutetuista arvioinneista, myös tieto siitä, millä verkkosivustolla ne on julkaistu

Julkaisija/kustantaja	Maa- ja metsätalousministeriö
Kirjoittaja(t)	Ålander, Tommi; Sillanpää, Keimo; Rannanpää, Sari; Heikkinen, Benjamin
Nimike	Selvitys maaseutuohjelmasta rahoitettujen hankkeiden osuvuudesta ja vaikuttavuudesta saaristoalueilla
Tiivistelmä	Selvityksessä arvioitiin, miten Maaseutuohjelman toimenpiteet ja rahoitus ovat edistäneet saaristoalueiden kehitystä sekä miten hyvin toimet vastaavat saaristo-ohjelman tavoitteisiin. Maaseutuohjelmasta (pl. LFA) kohdistui saaristoalueille noin 334 miljoonaa euroa, joista suurin osa ympäristökorvauksiin ja maatalouden toimenpiteisiin. Saariston kehittämiseen keskittyviä kehittämishankkeita oli 493.. Yritystuet (781 kpl) suuntautuivat pääosin matkailuun ja palveluihin, ja niillä oli selkeitä elinkeino ja työllisyysvaikutuksia. Vaikka saaristolle ei ollut erillisiä kohdennettuja toimenpiteitä, ohjelma tuki sitä monipuolisesti erityisesti matkailun, palveluiden ja ympäristötoimien kautta. Suurimmat haasteet liittyivät saariston erityisolosuhteiden riittämättömään huomiointiin tukitasoissa sekä saavutettavuuteen. Selvitys suosittelee saaristokohtaisten tukien vahvistamista, tukikriteerien tarkentamista ja maaseutuohjelman ja saaristopolitiikan tiiviimpää yhteensovittamista.
URL	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-366-108-0

Julkaisija/kustantaja	Maa- ja metsätalousministeriö
Kirjoittaja(t)	Rannanpää, Sari; Pyykkönen, Sinikukka; Heikkinen, Benjamin; Koski, Noora; Oosi, Olli; Gustavsson, Malin
Nimike	Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistymisen arviointi
Tiivistelmä	Työssä arvioitiin, miten Maaseutuohjelman toimenpiteillä onnistuttiin edistämään ja parantamaan sukupuolten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä alueellista tasa-arvoa ohjelman toiminta-alueella. Maaseutuohjelmassa ei asetettu suoria tavoitteita sukupuolten tai alueelliselle tasa-arvolle, eikä niitä edistämään ollut suunniteltu erityisiä toimenpiteitä. Maaseutuohjelma on onnistunut myönteisellä tavalla hidastamaan maaseudun alueellisen tasa-arvon heikentymistä. Toimenpiteillä on ollut erilaisia kytköksiä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseen. Hankkeilla ja erityisesti Leader-toiminnalla on vahvistettu laajasti eri ihmisryhmien, erityisesti nuorten osallistumista maaseudun kehittämiseen. Jatkossa tulisi vahvistaa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökulmia nykytilan kartoituksessa, tavoitteissa ja valintakriteereissä ja kiinnittää huomiota marginalisoituneiden ryhmiin sekä

	ihmisvaikutusten arviointiin.
URL	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-366-733-4

Julkaisija/kustantaja	Maa- ja metsätalousministeriö
Kirjoittaja(t)	Vihinen, Hilikka; Voutilainen, Olli; Väre, Minna; Lehtonen, Olli; Strandén, Max
Nimike	Analyysi Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014–2020 toimenpiteiden aluetalous- ja työllisyysvaikutuksista
Tiivistelmä	<p>Maatalouden yrittäjätulo, liikevaihto ja kannattavuus kasvoivat selvästi investointitukea saaneilla tiloilla. Ne myös työllistivät keskimääräistä enemmän. Tukien toistuvuus ja hyödynnettävyys yli ohjelmakausien on oleellista yrityksen pitkäjänteisessä kehittämisessä. Verrokkiasetelma osoitti, että ohjelmaan kohdennettu rahoitus on ollut vaikuttavaa ja tuottanut konkreettisia tuloksia. Yritysrahoituksen vaikutuksesta 1 miljoonalla eurolla tukea syntyi politiikkavaikutuksena noin 8,1 työpaikkaa. Kokonaisvaikutukset aluetalouksiin ovat 1,5-kertaiset, kun huomioidaan kerrannaisvaikutukset. Tulos korostaa yritysrahoituksen strategista merkitystä maaseudun elinvoiman vahvistamisessa. Maatilainvestoinnit ja maaseudun kehittämishankkeet osuvat erityyppisille maaseutualueille eri tavoin. Kokonaisvaltainen maaseudun kehittäminen edellyttää paikkaperustaisesti eriytettyä, maatalouden ulkopuolisen maaseudun kehittämistä osana tulevan rahoituskauden Yhteistä maatalouspolitiikkaa (CAP).</p>
URL	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-366-737-2

2.e) Luettelo toteutetuista arvioinneista keskittyen arviointihavaintoihin

Laadi yhteenveto vuonna 2020 päätökseen saaduissa arvioinneissa tehdyistä havainnoista YMP:n tavoitteiden (tai tarvittaessa maaseudun kehittämissuunnitelman painopisteiden) mukaan eriteltynä.

Raportti positiivisista tai negatiivisista vaikutuksista (ml. tietoja tukevat todisteet). Muista mainita havaintojen lähde.

Aluetalous- ja työllisyysvaikutus analyysin mukaan ydinmaaseutu on osoittautunut edelleen hyvin aktiiviseksi ohjelman välineiden käyttäjäksi erityisesti Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan ELY-keskusten alueella. Tämä näkyy maatilainvestoinneissa, mutta myös muiden yritysten hankkeissa.

Yritysinvestoinneissa aktiivisina kasvuyritysten alueina erottuivat myös Satakunta ja Varsinais-Suomi. Tulos viittaa siihen, että näiden alueiden talouden pohja pysyy vankkana. Ydinmaaseudulla tulee jatkossa kiinnittää huomiota osaavan työvoiman saatavuuteen. Harvaan asutulla maaseudulla erityisen haavoittuva on tällä hetkellä maatilojen tulevaisuus. Harvaan asutun maaseudun osuus maatilojen kilpailukykyä parantavan rahoituksen kohteena on alhainen, ja se ennakoii maatilojen aluetaloudellisen vaikutuksen vähenemistä näillä alueilla. Työllisyyden ja aluetalouden kannalta yhtenä mahdollisuutena on arvioida tämän alueen maatilojen merkitystä aiempaa enemmän huoltovarmuuden, kestävyys, hoivatalouden ja uudistavan talouden näkökulmista, ja eriyttää politiikkatoimia sen mukaisesti. Kaupungin läheiselle maaseudulle kohdistuu rahoitusmuodoista erityisesti yritysrahoitusta, millä on suora myönteinen yhteys aluetalouteen ja työllisyyteen. Siellä on myös eniten kasvuyrityksiä.

Harvaan asutulla maaseudulla työllisyysaste on edelleen alhaisin kaikista kaupunki-maaseutuluokista, noin 73 %. Vaikka taso on matala, on kehitys ollut viime vuosina myönteistä – työllisyysaste on noussut enemmän kuin missään muussa maaseutuluokassa. Toiseksi ja kolmanneksi alhaisimmat työllisyysasteet löytyvät maaseudun paikalliskeskuksista (75 %) ja ydinmaaseudulta (77 %). Sen sijaan korkein työllisyysaste on kaupunkien läheisellä maaseudulla (79,5 %), joka ylittää jopa kaupunkien keskimääräisen työllisyysasteen (76,5 %). Työllisyysasteen positiivinen kehitys maaseudulla on ainakin osittain seurausta tässä tutkimuksessa havaituista maaseutuohjelman myönteisistä vaikutuksista yritystoimintaan ja alueiden taloudelliseen aktiivisuuteen.

Maatalouden investoinnit ja investointituki lisäävät maaseutualueiden työllisyyttä sekä suorien että välillisten vaikutusten kautta. Tässä selvityksessä keskityttiin tarkastelemaan investointien vaikutusta tilojen talouden kehittymiseen. Nyt tehdyn tarkastelun tulosten perusteella investointituen ennakointiin kasvattavan investoivien tilojen yrittäjätuloa.

Selvityksen tulokset osoittavat, että yritysrahoituksella on merkittäviä myönteisiä vaikutuksia maaseutualueilla toimivien yritysten kehitykseen. Erityisesti investointituet vaikuttivat myönteisesti yritysten työpaikkakehitykseen, ja näin yritysrahoituksella vahvistettiin maaseudulla toimivien yritysten työpaikkakehitystä. Muut yritysrahoituksen toimenpiteet eivät selittäneet tilastollisesti merkitsevästi tuettujen yritysten työpaikkojen lukumäärän kasvua. Tästä huolimatta yli 65 prosenttia yritysrahoituksesta kohdentui yritysten työpaikkojen lukumäärän kasvua vahvistaviin toimenpiteisiin. Myös rahoituksen osumatarkkuus oli kohtalainen, sillä vain 8 prosenttia rahoituksesta suuntautui yrityksiin, jotka lopettivat toimintansa vuoteen 2023 mennessä. Yritysrahoituksen vaikutuksesta syntyneiden työpaikkojen määrällä mitattuna 1 miljoonalla eurolla tukea syntyi politiikkavaikutuksena tuetuissa yrityksissä tuen vaikutuksena noin 8,1 työpaikkaa, kun edellisen ohjelmakauden selvityksen mukaan se oli 8,4 työpaikkaa.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus arvioinnin mukaan eri toimenpiteillä on ollut erilaisia kytköksiä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseen. Hankkeilla (yhteistyö, palvelujen ja kylien kehittäminen, koulutus) ja erityisesti Leader-toiminnalla on vahvistettu laajasti eri ihmisryhmien, varsinkin nuorten, osallistumista

maaseudun kehittämiseen. Sen sijaan yritystukien ja investointien vaikutukset ovat kohdentuneet pääasiassa suoraan tuensaajalle, jolloin tasa-arvovaikutus on syntynyt tuensaajan ja tukea saavan yrityksen taustatekijöiden mukaan. Maaseudun sosioekonomisen rakenteen parantaminen laajakaistayhteyksien ja palveluiden kehittämisellä sekä yleishyödyllisillä investoinneilla on edistänyt alueellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Maaseutuohjelman toimeenpanossa on korostunut näkemys yhdenvertaisuudesta menettelytapojen syrjimättömyytensä.

Maaseutuohjelma on tukenut erityisryhmiä erityisesti nuoria ja ikääntyneitä, jonkin verran myös maahanmuuttajia ja lapsia. Sen sijaan suoria toimenpiteitä sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi on ollut vähän. Toimenpiteiden suorat, tasa-arvoa tai yhdenvertaisuutta edistäneet tulokset ovat luonteeltaan suppeampia ja osin vaikeammin todennettavissa kuin laveammin arvioitavat, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäneet ohjelman vaikutukset. Maahanmuuttajille suunnattuja hankkeita on toteutettu (julkisten kuvausten perusteella ainakin 62 kappaletta koko ohjelmakaudella), mutta heidän aktiivinen osallistumisensa hanketoimintaan on ollut vähäistä. Maahanmuuttajat ovat olleet ikään kuin ohjelman kehittämistoimien kohderyhmä (objekti) kehittämistoimijan (subjekti) sijaan.

Saaristoselvityksen mukaan saaristoalueet ovat jääneet maaseutuohjelmassa ja sen toimeenpanossa sivurooliin. Saaristoon liittyviä erityisiä toimenpiteitä on ollut vähän, ja saaristo mainitaan vain harvoin ohjelma-asiakirjoissa, alueellisissa suunnitelmissa ja Leader-ryhmien strategioissa. Saariston kehittämisen tarpeet eivät ole olleet pääsääntöisesti keskeisessä roolissa ELY-keskusten tai Leader-ryhmien suunnitelmissa, vaan saaristo on nähty osana yleistä maaseudun kehittämistä. Saariston kehittämistä on kuitenkin pystytty edistämään suhteellisen monipuolisesti maaseutuohjelman eri toimenpiteillä, kuten kehittämishankkeilla, yritystuilla, maatalouden rakennetukien ja ympäristökorvausten avulla. Saaristoalueille kohdistui noin 334,5 miljoonaa euroa julkista rahoitusta (pois lukien luonnonhaittakorvaukset). Rahallinen panostus saaristoon on ollut mittavinta ympäristökorvauksissa. Melkein puolet (48 %, n. 161 miljoonaa euroa) ohjelmakaudella 2014–2022 saaristoalueille kohdistuneesta maaseutuohjelman julkisesta tuesta oli ympäristökorvauksia. Myös elinkeinojen kehittämistä on edistetty vahvasti useiden eri maaseutuohjelman toimenpiteiden avulla.

Toimenpiteet vastaavat pääosin saariston kehittämisen tarpeisiin, mutta eivät kattavasti. Saariston erityispiirteet eivät nimittäin erityisemmin olleet esillä maaseutuohjelman suunnittelussa, toimeenpanossa ja seurannassa. Joitakin erityistarpeita jää ulkopuolelle, kuten saariston erityisolosuhteiden (korkeat kustannukset, pienet tilakoot) huomiointi tukitasoissa ja tukijärjestelmissä sekä pienten toimijoiden ja yhdistysten rahoituksen saatavuus. Lisäksi ympäristö- ja ilmastotoimien tukijärjestelmät eivät aina huomioi saariston erityistarpeita (esim. laidunnuksen tukiehdot ja lohkokohtaisten toimien minimialat).

2.f) Kuvaus viestintätoimista, jotka on toteutettu arviointihavaintojen julkaisemiseksi (pitäen mielessä arviointisuunnitelman 6 jakso)

On viitattava arviointisuunnitelmaan, kuvattava toteutuksessa mahdollisesti havaittuja vaikeuksia ja ilmoitettava, mihin ratkaisuihin on päädytty tai mitä ratkaisuja on ehdotettu

Päivämäärä/ajanjakso	18/06/2025
Viestintätoimen/- tapahtuman nimi ja	Jälkiarviointi: Maaseutuohjelma edistänyt alueellisen tasa-arvon säilymistä

käsiteltyjen/jaettujen arviointihavaintojen aihe	
Toimen/tapahtuman yleinen järjestäjä	Maa- ja metsätalousministeriö
Käytetyt tiedostuskanavat/-formaattit	Lehdistötiedote
Kohdeyleisön tyyppi	Suuri yleisö
Tavoitettujen sidosryhmien lukumäärä suunnilleen	500
URL	https://mmm.fi/-/jalkiarviointi-maaseutuohjelma-edistanyt-alueellisen-tasa-arvon-sailymistä

Päivämäärä/ajanjakso	25/02/2026
Viestintätoimen/-tapahtuman nimi ja käsiteltyjen/jaettujen arviointihavaintojen aihe	Jälkiarviointi: Maaseutuohjelmalla edistetty tasapainoista aluekehitystä ja työllisyyttä
Toimen/tapahtuman yleinen järjestäjä	Maa- ja metsätalousministeriö
Käytetyt tiedostuskanavat/-formaattit	Lehdistötiedote
Kohdeyleisön tyyppi	Suuri yleisö
Tavoitettujen sidosryhmien lukumäärä suunnilleen	500
URL	https://mmm.fi/-/jalkiarviointi-maaseutuohjelmalla-edistetty-aluekehitystä

Päivämäärä/ajanjakso	16/02/2026
-----------------------------	------------

Viestintätoimen/- tapahtuman nimi ja käsiteltyjen/jaettujen arviointihavaintojen aihe	Maaseutuohjelmasta 2014–2022 tuettiin saaristoalueita lähes 335 miljoonalla eurolla
Toimen/tapahtuman yleinen järjestäjä	Maa- ja metsätalousministeriö
Käytetyt tiedostuskanavat/- formaatit	Lehdistötiedote
Kohdeyleisön tyyppi	Suuri yleisö
Tavoitettujen sidosryhmien lukumäärä suunnilleen	500
URL	https://mmm.fi/-/maaseutuohjelmasta-2014-2022-tuettiin-saaristoalueita-lahes-335-miljoonalla-eurolla

2.g) Kuvaus arviointitulosten vuoksi toteutetuista jatkotoimista (pitäen mielessä arviointisuunnitelman 6 jakso)

On viitattava arviointisuunnitelmaan, kuvattava toteutuksessa mahdollisesti havaittuja vaikeuksia ja ilmoitettava, mihin ratkaisuihin on päädytty tai mitä ratkaisuja on ehdotettu

Jatkotoimien kannalta merkityksellinen arviointitulos (kuvailtava havainto ja mainittava lähde sulkeissa)	Arviointimenetelmien kehittäminen ja informaation lisääminen rahoitetuista hankkeista. Tilastollisen mallinnuksen perusteella yritysrahoitus vaikutti myönteisesti tuettujen yritysten työpaikkakehitykseen, mutta toimenpiteiden selitysasteet jäivät alhaisiksi. (Analyysi Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014–2020 toimenpiteiden aluetalous- ja työllisyysvaikutuksista)
Toteutetut jatkotoimet	Otetaan huomioon kun valmistellaan ohjelmaa rahoituskaudelle 2028->
Seurannasta vastaava viranomainen	Hallintoviranomainen

Jatkotoimien kannalta merkityksellinen arviointitulos (kuvailtava havainto ja mainittava lähde sulkeissa)	Nykytilanteen kartoituksessa tulisi vahvistaa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusnäkökulmaa. (Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistymisen arviointi)
Toteutetut jatkotoimet	Otetaan huomioon kun valmistellaan ohjelmaa rahoituskaudelle 2028->
Seurannasta vastaava viranomainen	Hallintoviranomainen

Jatkotoimien kannalta merkityksellinen arviointitulos (kuvailtava havainto ja mainittava lähde sulkeissa)	Vaikutetaan siihen, että maaseutuohjelman politiikkatoimet painottuisivat nykyistä enemmän uudistamaan talouden rakenteita niiden säilyttämisen sijaan. Vahvistetaan tulevassa ohjelmassa nykyistä enemmän tutkimus-, koulutus- ja innovaatiotoimia, jotka räätälöidään rohkeammin erityyppisille maaseutualueille. (Analyysi Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014–2020 toimenpiteiden aluetalous- ja työllisyysvaikutuksista)
Toteutetut jatkotoimet	Otetaan huomioon kun valmistellaan ohjelmaa rahoituskaudelle 2028->
Seurannasta vastaava viranomainen	Hallintoviranomainen

Jatkotoimien kannalta	Paikkaperustaisen aluekehittämisen ajattelutavan säilyttäminen ELY-
------------------------------	---

merkityksellinen arviointitulos (kuvailtava havainto ja mainittava lähde sulkeissa)	keskuksittain jaettavan rahoituksen kohdentamisessa. Tutkimuksessa havaittiin maaseutuluokkien välisiä eroja yritysten työpaikkojen kasvutodennäköisyyksissä. Havainto viittaa siihen, että yritystoiminnan toimintaedellytyksissä on eroja maaseutuluokkien kesken. (Analyysi Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014–2020 toimenpiteiden aluetalous- ja työllisyysvaikutuksista)
Toteutetut jatkotoimet	Otetaan huomioon kun valmistellaan ohjelmaa rahoituskaudelle 2028->
Seurannasta vastaava viranomainen	Hallintoviranomainen

Jatkotoimien kannalta merkityksellinen arviointitulos (kuvailtava havainto ja mainittava lähde sulkeissa)	Ohjelman tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustavoitteiden seurantaan tulisi kehittää sopivia mittareita. Hyrrä-järjestelmää tulisi kehittää tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusnäkökulman seurantaan sopivaksi. Ohjelman viestinnässä tulisi huomioida saavutettavuus aiempaa paremmin. (Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistymisen arviointi)
Toteutetut jatkotoimet	Otetaan huomioon kun valmistellaan ohjelmaa rahoituskaudelle 2028->
Seurannasta vastaava viranomainen	Hallintoviranomainen

Jatkotoimien kannalta merkityksellinen arviointitulos (kuvailtava havainto ja mainittava lähde sulkeissa)	Tavoiteasetannassa tulisi kiinnittää huomiota marginalisoituneiden ryhmien aktiiviseen tavoittamiseen ja osallistamiseen, monimuotoisten ryhmien mielekkääseen osallistumiseen päätöksentekoprosesseihin. Lisäksi tavoiteasetannassa tulisi huomioida strategioiden ja suunnitelmien joustavuus ja mukautumiskyky vastata esiin nouseviin tarpeisiin ja haasteisiin. (Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistymisen arviointi)
Toteutetut jatkotoimet	Otetaan huomioon kun valmistellaan ohjelmaa rahoituskaudelle 2028->
Seurannasta vastaava viranomainen	Hallintoviranomainen

Jatkotoimien kannalta merkityksellinen arviointitulos (kuvailtava havainto ja mainittava lähde sulkeissa)	Kokonaisvaltaisen maaseudun kehittämisen säilyttäminen, joka tukee taloudellista toimeliaisuutta maaseudulla sekä mahdollistaa erilaisten asuntokuntien asumisen maaseudulla. (Analyysi Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014–2020 toimenpiteiden aluetalous- ja työllisyysvaikutuksista)
--	---

Toteutetut jatkotoimet	Otetaan huomioon kun valmistellaan ohjelmaa rahoituskaudelle 2028->
Seurannasta vastaava viranomainen	Hallintoviranomainen

Jatkotoimien kannalta merkityksellinen arviointitulos (kuvailtava havainto ja mainittava lähde sulkeissa)	Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi tulisi asettaa konkreettiset, mitattavat, saavutettavissa olevat, merkitykselliset ja ajallisesti rajatut tavoitteet koko ohjelmalle (nykyään CAP-suunnitelma). (Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistymisen arviointi)
Toteutetut jatkotoimet	Otetaan huomioon kun valmistellaan ohjelmaa rahoituskaudelle 2028->
Seurannasta vastaava viranomainen	Hallintoviranomainen

Jatkotoimien kannalta merkityksellinen arviointitulos (kuvailtava havainto ja mainittava lähde sulkeissa)	Hanketasolla tulisi vahvistaa ihmisvaikutusten arvioinnin näkökulmaa. Valintakriteerien tasa-arvonäkökulmaa tulisi vahvistaa. (Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistymisen arviointi)
Toteutetut jatkotoimet	Otetaan huomioon kun valmistellaan ohjelmaa rahoituskaudelle 2028->
Seurannasta vastaava viranomainen	Hallintoviranomainen

Jatkotoimien kannalta merkityksellinen arviointitulos (kuvailtava havainto ja mainittava lähde sulkeissa)	Saariston kehittämistarpeet ja erityisolosuhteet tulisi huomioida uuden CAP-suunnitelman laadinnassa laajemmin. Tätä varten tarvitaan tarkempaa tarkastelua saaristoalueiden tarpeista ja olosuhteista sekä suunniteltujen toimenpiteiden simulointia tai ennakkovaikutusten arviointia. (Selvitys maaseutuohjelmasta rahoitettujen hankkeiden osuvuudesta ja vaikuttavuudesta saaristoalueilla)
Toteutetut jatkotoimet	Otetaan huomioon kun valmistellaan ohjelmaa rahoituskaudelle 2028->
Seurannasta vastaava viranomainen	Hallintoviranomainen

Jatkotoimien kannalta merkityksellinen arviointitulos (kuvailtava havainto ja mainittava lähde sulkeissa)	ELY-keskusten alueellisten suunnitelmien ja Leader-ryhmien paikallisten kehittämisstrategioiden loogisuuteen tulisi kiinnittää aiempaa enemmän huomiota. Nykytilanteen kartoituksessa tulisi vahvistaa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusnäkökulmaa. (Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistymisen arviointi)
Toteutetut jatkotoimet	Otetaan huomioon kun valmistellaan ohjelmaa rahoituskaudelle 2028->
Seurannasta vastaava viranomainen	Hallintoviranomainen

Jatkotoimien kannalta merkityksellinen arviointitulos (kuvailtava havainto ja mainittava lähde sulkeissa)	Vahvempi panostus tulevissa ohjelmissa maaseudun osaavan työvoiman turvaamiseen. Osassa maatiloja ja muita maaseudun yrityksiä elinkeinotoiminnan kehittäminen ja yrityksen laajentaminen tyrehtyy osaavan työvoiman puutteeseen. (Analyysi Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014–2020 toimenpiteiden aluetalous- ja työllisyysvaikutuksista)
Toteutetut jatkotoimet	Otetaan huomioon kun valmistellaan ohjelmaa rahoituskaudelle 2028->
Seurannasta vastaava viranomainen	Hallintoviranomainen

3. SEIKAT, JOTKA VAIKUTTAVAT OHJELMAN JA TOTEUTETTUJEN TOIMENPITEIDEN TEHOKKUUTEEN

3.a) Kuvaus toimista, joita on toteutettu ohjelman laadukkaan ja tehokkaan toteuttamisen varmistamiseksi

Seurantakomitea

Seurantakomitea kokoontui vuonna 2025 yhden kerran (27.5.). Kokouksen päätösasioina oli Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014–2020 vuotta 2024 koskeva raportti, ohjelmamuutosesitys sekä teknisen avun käyttösuunnitelman muutosesitys. Seurantakomitean kokoonpano, esityslistat ja kokousmuistiot löytyvät maaseutu.fi-sivuilta.

Rahoituskaudella 2014–2022 seurantakomitea oli vuoden 2025 loppuun mennessä kokoontunut 18 kokoukseen. Lisäksi järjestettiin kolme kirjallista menettelyä. Seurantakomitean jäsenet osallistuivat aktiivisesti kokouksiin. Viimeinen maaseutuohjelman seurantakomitean kokous järjestettiin 16.6.2026, missä seurantakomitea käsitteli kauden loppuraportin sekä kauden aikana päätökseen saatujen arviointien tuloksia.

Ohjelmamuutos

Komissio hyväksyi vuonna 2025 rahoituskauden viimeisen ohjelmamuutoksen (hyväksytty 17.7.2025). Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014–2022 rahoitussuunnitelmaan tehtiin muutoksia toimenpiteiden toteuman ja vuoden 2024 lopun sidontojen perusteella.

Rahoituskaudella maaseutuohjelmaan tehtiin yhteensä 12 muutosta. Kunkin muutoksen sisältö esitetään rahoituskauden ao. vuosiraportissa.

Tietojärjestelmät

Hyrrä-sähköinen asiointipalvelu

HYRRÄ on maaseudun kehittämistukien sähköinen asiointipalvelu, jonka kautta haettiin Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014–2020 sekä siihen liittyvän siirtymäkauden ja elpymisvälineen mukaisten tukien maksuhakemuksia ja toimitetaan mm. hankkeisiin liittyviä seurantatietoja ja loppuraportteja. Hyrrän kautta toimeenpannaan edelleen Suomen CAP-suunnitelman mukaiset tuet.

Hakemustyyppinä Hyrrässä ovat yritys- ja hankerahoitus, maatalouden investointituet, nuorten viljelijöiden aloitustuet, neuvontakorvaukset, ei-tuotannolliset investoinnit sekä muita kansallisesti toimeenpantavia tukia. Lisäksi Leader-ryhmien toimintaraha sekä tekninen apu toimeenpannaan Hyrrän kautta.

Neuvontapalvelun neuvojaksi hakeutuminen on toteutettu osaksi Hyrrää. Hyrrässä toimeenpannaan sekä Manner-Suomen että Ahvenanmaan em. tukimuodot. Hyrrän kautta haetaan ja käsitellään lisäksi Euroopan meri- ja kalatalous- sekä vesiviljelyrahaston (EMKVR) Suomen toimintaohjelman mukaisia tukia.

Hyrrä sisältää asiointi- ja viranomaistoimintojen palvelun, Sähke2-normin mukaisen sähköisen arkiston sekä asiointipalveluiden väliset lisätietopyyntötoiminnot. Hyrrä sisältää mm. tukihakemukset ja -päätökset, maksuhakemukset ja -päätökset, seurantatietojen keräämisen ja pysyvyyden seurannan merkinnät sekä jatkotoimenpiteet.

Tukisovellus

Tukisovelluksella käsitellään suurin osa viljelijöille maksettavista EU-tuista ja kansallisista tuista Suomessa. Järjestelmän kautta kerätään myös suuri osa maatalouden perustilastoista. IACS-tietojärjestelmä koostuu Tukisovelluksesta, laskentasovelluksesta, raportointijärjestelmästä, maksukeräilyjärjestelmästä ja valvontasovelluksesta, jotka ovat yhteydessä keskitettyyn tietokantaan, IACS-keskusrekisteriin. Tukisovelluksen kehittämisessä huomioitiin ohjelmakauden 2014–2020 seurannan tarpeet vuodesta 2015 alkaen. Tukisovelluksesta on raportoitavissa haettujen sitoumusten ja sopimusten määrät, pinta-alatiedot, valvontatiedot ja maksutiedot.

Tukisovelluksella suoritetaan hakemustietojen tallennus, tietojen validointi ja maksupäätösten tekeminen. Laskentasovelluksen avulla toteutetaan tukien laskenta, jonka sivutuotteena tietokantaan syntyy paljon muun muassa raportoinnissa tarvittavaa informaatiota. Raportointijärjestelmä on Tukisovelluksen yhteyteen rakennettu osio, jonka avulla hoidetaan päivittäinen ns. operatiivinen raportointi.

Maksukeräilyjärjestelmän avulla tuotetaan keskitetyn tukimaksujen käsittelyjärjestelmän edellyttämä data tukien maksamiseksi. Valvontasovelluksella on käsitelty täydentävien ehtojen valvontatietoja; muut valvontatiedot on käsitelty Tukisovelluksella. Myös maatilarekisteriä on ylläpidetty Tukisovelluksen avulla. IACS keskusrekisterissä on tehty myös valvontaan liittyvät ristiin tarkistukset ja riskianalyysit.

Tarkastus- ja valvontamenettelyt

Yritys-, hanke- ja rakennetukien otantatarkastukset

Maaseudun kehittämisosaston tarkastusyksikkö tekee komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 809/2014 osan IV mukaiset paikan päällä tehtävät otantatarkastukset.

Tarkastusyksikkö teki kertomusvuonna kaikkiaan 39 tarkastusta. Niistä 32 oli Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman hanke- ja yritysrahoituksen, rakennetukien, LEADER-toimintarahaa ja teknisen tuen tarkastuksia (ennen viimeistä maksua tehtäviä 5 prosentin tarkastuksia). Manner-Suomen investointien pysyvyyden seurantaan tehtiin 7 tarkastusta.

Tarkastuksissa ei havaittu järjestelmällisiä virheitä. Yksittäisiä havaintoja tehtiin joistakin tukikelvottomista kustannuksista, jotka eivät kuuluneet toimenpiteille. Tarkastustyötä on nopeuttanut sähköinen Hyrrä-asointi. Olennaiset asiakirjat on voitu tarkastaa suoraan järjestelmästä ja tuensaajan luona tarkastuksessa käytetty aika on lyhentynyt.

Ei-tuotannolliset investoinnit (M04.4)

Vuonna 2025 ei tehty valvontoja kauden 2014–2022 toimenpiteisiin.

Ympäristökorvauksen valvonta (M10)

Vuonna 2025 ei tehty valvontoja kauden 2014–2022 toimenpiteisiin.

Luonnonmukaisen tuotannon korvauksen valvonta (M11)

Vuonna 2025 ei tehty valvontoja kauden 2014–2022 toimenpiteisiin.

Eläinten hyvinvointikorvauksien valvonta (M14)

Vuonna 2025 ei tehty valvontoja kauden 2014–2022 toimenpiteisiin.

Luonnonhaittakorvaukset (M13)

Vuonna 2025 ei tehty valvontoja kauden 2014–2022 toimenpiteisiin.

Takaisinperinnät

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman takaisinperintöjen EU-osuus menoilmoituksilla oli ajalla 1.1-31.12.2025 yhteensä noin 0,98 milj. euroa. Takaisinperintöjen määrä muodostuu tuensaajilta perityistä tuista sekä summakarensseihin ja keltaisiin kortteihin liittyvistä tuen vähennyksistä, joita oli yhteensä 4 000 euroa (EU-osuus). Tuensaajilta perittyjen takaisinperintöjen lisäksi määrään sisältyvät myös tekniset takaisinperinnät noin 10 000 euroa. Tekniset takaisinperinnät liittyvät tietojärjestelmien sisäisiin korjauksiin eikä niitä peritä tuensaajilta.

Tuensaajilta perittiin EU-osuutta seuraavissa toimenpiteissä: investoinnit fyysiseen omaisuuteen 0,21 milj. euroa, tila- ja yritystoiminnan kehittäminen 0,46 milj. euroa, luonnonhaittakorvaukset 0,09 milj. euroa, maatalouden ympäristö- ja ilmastotoimenpiteet 0,07 milj. euroa, luonnonmukainen tuotanto 0,05 milj. euroa, peruspalvelut ja kylien kunnostus maaseutualueilla 0,01 milj. euroa, eläinten hyvinvointi 0,02 milj. euroa, Leader 0,05 milj. euroa sekä yhteistyö noin 0,02 milj. euroa. Takaisinperinnät ovat johtuneet pääosin tukiehtojen noudattamiseen liittyvistä syistä ja virheistä.

Tekninen apu

Maaseutuohjelmassa oli käytettävissä teknistä apua yhteensä 103,5 miljoonaa euroa rahoituskauden aikana, siirtymäkauden varat mukaan lukien. Teknistä apua käyttivät maa- ja metsätalousministeriö, ELY-keskukset, Ruokavirasto ja Ruokavirastossa sijaitseva maaseutuverkostopalvelut. Maaseutuverkoston osuus teknisen avun rahoituksesta oli 10 miljoonaa euroa. Ohjelmakauden päättyessä, eli vuoden 2025 lopussa, teknisen avun kehyksestä oli maksettu 101,7 milj. euroa (98,3 %).

Maaseutuohjelman hallinnointi vaatii paljon henkilöresursseja ja teknisellä avulla oli mahdollista täydentää hallinnointiin käytettävissä olevaa henkilöresurssia. Suurin osa teknisestä avusta käytettiin ohjelman hallinnointitehtäviin tarvittavien henkilöiden palkkauksiin ja palkkaukseen liittyviin muihin kuluihin. Teknisellä avulla rahoitettiin lisäksi muita ohjelman hallinnoinnissa syntyviä välttämättömiä kuluja, kuten viestintää ja koulutusta (erityisesti maaseutuverkosto ja Ruokavirasto), ohjelman arviointeja (MMM), seurantatietojen, seurantajärjestelmän ja indikaattoreiden kehittämistä (Ruokavirasto ja MMM) sekä seurantakomitean kokousten järjestämistä (MMM). Hyrrä-tietojärjestelmä mahdollisti teknisen avun tukiprosessin hallinnoinnin sähköisesti.

Neuvo 2020

Neuvonnan toteutus eteni rahoituskaudella hyvin ja sen suosio kasvoi rahoituskauden aikana. Neuvontaa sai vuoden 2023 loppuun mennessä 25 621 tilaa eli yli puolet maataloista. Neuvonnan aihealueista suosittuja olivat ympäristöasioiden edistäminen (kohdealat 4a-c), kilpailukyvyyn parantaminen (2a, 2b) ja eläinten hyvinvoinnin edistäminen (3a). Ilmasto- ja energiakysymyksiä käsitellään esim. ympäristöneuvontojen yhteydessä. Neuvonnalla vastattiin myös loppukauden aikana korostuneeseen huoltovarmuustarpeeseen. Alkuvuodesta 2023 toteutui vielä maaseutuohjelmasta rahoitettuja neuvontapalveluita ja näin varmistettiin sujuva siirtyminen rahoituskausien välillä.

Neuvojille tarjottiin kauden aikana täydennyskoulutusta mm. tutkimuslaitosten, maatilayritysten osaamisverkosto AgriHubin, maaseutuverkoston ja Ruokaviraston toimesta. Ruokavirasto lähetti maaseutuohjelman toimeenpanon aikana suosittuja neuvojauutiskirjeitä kerran kuussa ja tarvittaessa useamminkin. Neuvojauutiskirjeillä välitettiin neuvoille tietoa erityisesti ajankohtaisista asioista kuten

toimeenpanosta sekä tulevista muutoksista, koulutuksista ja EIP-AGRIn mukaisista innovaatio- ja ympäristöteemoista.

Neuvonta on keskeinen osa ns. AKIS-järjestelmää eli maatalouden ja maaseudun tieto- ja innovointijärjestelmää. AgriHubi toimii Suomessa AKIS-koordinaattorina. AgriHubin verkostoalusta, www.maaseutuverkosto.fi/agrihubi/, toimii verkostotyön kokoajana sekä tietopankkina.

ELY-keskukset toivat kauden ajan esille neuvonnan tarpeellisuuden. Aktiivitalat käyttivät neuvontaa tehokkaasti. Neuvonta on muodostunut tiloille tärkeäksi apuvälineeksi tilan kehittämiseen ja kannattavuuden parantamiseen sekä toiminnan sopeuttamiseen ilmastonmuutokseen. Neuvonnan avulla viljelijät kokevat saavansa lisätietoa tilan toimintaa varten, ideoita tuotannon tehostamiseen ja kustannusten alentamiseen sekä henkistä tukea ja konkreettista apua. Neuvontaa annettiin eniten maatilan kilpailukyvyn parantamisesta, ympäristöasioista, luonnonmukaisesta tuotannosta, tuotantoeläinten terveydenhoidosta ja sukupolvenvaihdoksista.

Neuvontaa on toteutettu vuodesta 2023 Suomen CAP-suunnitelman avulla.

Kehittämishankkeet

Rahoituskaudella 2014–2022 olivat erityisesti tiedonvälitys-, laajakaista- ja maaseudun palveluihin kohdistuvat hankkeet suosittuja.

Laajakaistarakentamisen positiiviset vaikutukset ovat tulleet hyvin esille. Kylissä, joissa laajakaistaa rakennettiin, on yleensä ollut myös paljon muuta aktiivista kehittämistoimintaa. Alueilla, joilla sekä ELY-keskus että Leader-ryhmät rahoittivat laajakaistojen tiedonvälityshankkeita, saavutettiin useiden laajakaistainvestointihankkeiden rakentaminen ja huippunopeat yhteydet.

Maaseudun palveluiden kehittäminen ja säilyttäminen oli usean alueellisen suunnitelman painopisteenä ja se näkyi myös rahoituksessa positiivisesti. Hanketoiminnassa näkyi kehittämistoimenpiteiden monipuolinen käyttö.

Yhteistyötoimenpide oli erittäin suosittu ja tavoitteet ylitettiin reilusti. Yhteistyöhankkeiden teemat kohdistuivat monipuolisesti maa- ja metsätalouden, biotalouden, ympäristökestävyyden sekä matkailun toimialoille. Esimerkiksi alatoimenpiteen 16.2 (Uusien tuotteiden ja menetelmien kehittäminen) hankkeet painottuivat monilta osin maatalouden eri aloille. Hankkeet kohdentuivat mm. maidontuotantoon ja nurmirehutuotantoon. Lisäksi hankkeissa selvitettiin mm. uusia viljelymahdollisuuksia, kehitettiin alkutuotannon tuotteiden käyttö- ja jalostamismahdollisuuksia, tehostettiin lannan käsittelyä, kehitettiin varautumista sekä kehitettiin marja-alaa. Yhteistyöhankkeiden olivat useasti alueiden välisiä hankkeita. Ylimaakunnallisuus toi alueille kehittämiseen uutta osaamista ja yhteistyöverkostoja. ELY-keskuksen ja Leader-ryhmien työnjako kehittämishankkeiden rahoittamisessa toimi rahoituskaudella hyvin. ELY-keskuksen rahoittamat kehittämishankkeet olivat toteutusalueeltaan laajoja tai maakunnallisesti merkittäviä. Valintakriteereiden käyttö ja valintajaksoittainen hakemusten käsittely tuki hankkeiden valintaa ja alueellisen suunnitelman sekä maaseutuohjelman tavoitteiden toteutumista.

Kehittämishankkeet kohdistuivat erityisesti harvaan asutulle maaseudulle, ydinmaaseudulle sekä maaseudun paikalliskeskuksiin, joissa kehittämistarpeet liittyivät yhteisöllisten palvelujen, elinkeinojen ja perusinfrastruktuurin vahvistamiseen. Rahoituskauden aikana kehittämishanketoiminnassa nousi esiin useita toistuvia ja vaikuttavia teemoja. Laajimman kokonaisuuden muodostivat maaseudun palveluihin ja paikallisiin kehittämisinterventioihin kohdistuneet hankkeet, jotka vahvistivat kylien toimintakykyä, palvelujen saavutettavuutta, turvallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Matkailu ja alueen vetovoima olivat ohjelmakauden kärkiteemoja. Reitistöihin, luontokohteisiin ja matkailutuotteisiin kohdistuneet hankkeet

lisäsivät alueen houkuttelevuutta ja loivat uusia liiketoimintamahdollisuuksia

Yritysrahoitus

Vuonna 2025 valmistui jälkiarvointi Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014–2020 toimenpiteiden aluetalous- ja työllisyysvaikutuksista. Arvioinnin mukaan ohjelmalla luotiin uusia alkutuotannon ulkopuolisia työpaikkoja, kehitettiin yritystoimintaa ja parannettiin työllistymisen edellytyksiä. Maaseudun yritysrahoituksen (toimenpiteet M04.2, M06.2 ja M06.4 sekä vastaavilla Leader-toimenpiteillä) vaikutus työllisyyteen ja toimeentulomahdollisuuksien entistä monipuolisempaan tarjontaan on ollut merkittävä. Maatalouden osuus työpaikoista Suomessa on laskenut pitkään. Alkutuotannon osuus maaseudun työpaikoista on alle 10 %.

Maaseutuohjelman yritysrahoituksella luotiin tutkimusten mukaan yli 5 000 uutta työpaikkaa. Maaseutuohjelman eri toimenpiteistä seurantatietojen perusteella syntyi rahoituskaudella yhteensä noin 15 000 uutta työpaikkaa.

Pk-yrityksille suunnattua maataloustuotteiden jalostamisen tukirahoitusta kohdentui eniten hedelmien ja kasvien jalostukseen ja säilöntään, maitotaloustuotteiden valmistukseen ja lihanjalostukseen (ns. Annex I - tuotteet). Tukirahoitusta kohdentui myös pidemmälle jalostettujen elintarvikkeiden valmistukseen, kuten leipomotuotteiden valmistukseen. Maataloustuotteiden jalostusta ei tueta muilta hallinnonaloilta.

Lisäksi yritysrahoitusta kohdentui alkutuotannon ulkopuolisille maaseudulla toimiville mikro- ja pienyrityksille, jotka toimivat pääosin kotimarkkinoilla ja paikallisesti, osa myös kansainvälisesti. Muut yritysrahoituksesta vastaavat ministeriöt painottavat enemmän kasvavia kansainvälistyviä yrityksiä, jotka sijaitsevat kaupunki- ja keskusalueilla. Tällä tavoin maaseutuohjelman ja muiden ministeriöiden yritysrahoitustoimenpiteet olivat toisiaan täydentäviä kokonaisuuksia.

Mikro- ja pienyrityksille suunnattua tukirahoitusta maatalouden ulkopuoliseen yritystoimintaan maaseutualueilla kohdentui monipuolisesti eri toimialoille. Selvästi eniten tukirahoitusta kohdentui teollisuuteen, erityisesti metallituotteiden ja koneiden valmistukseen sekä muuhun teolliseen valmistukseen. Teollisuudessa hyödynnettiin uusia innovaatioita ja tehdään toimitila, kone- ja laiteinvestointeja. Maaseutualueilla nämä yritykset olivat merkittäviä työllistäjiä toimien alihankkijoina toisille yrityksille ja kytkeytyen sitä kautta myös kansainväliselle tasolle asti.

Tukirahoitusta kohdentui merkittävästi myös palvelualoille, eniten majoitus- ja matkailutoimintaan ja siihen kytkeytyville toimialoille kuten taiteisiin, viihteeseen ja virkistykseen. Matkailu toimialana on yksi maailmanlaajuisestikin kasvavimmista aloista. Maaseutu tarjoaa matkailijoille hyvinvointia ja merkityksellisyyttä - tämä tarkoittaa myös tulevaisuudessa monipuolisia mahdollisuuksia yrittäjyydelle, liiketoiminnan kehittämiselle, uusien työpaikkojen luomiselle ja sitä kautta maaseudun elinvoimaisuudelle.

Leader-toiminta

Rahoituskaudella 2014–2020 Leader-toiminta jatkui vahvana maaseudun kehittämisen välineenä koko maassa. Leader-toimintaa, sen tunnettuutta ja vaikutuksista viestimistä kehitettiin kauden aikana. Leader-ryhmien rooli ja asema alueellisena kehittämisorganisaationa vahvistui monilla alueilla. Käytännössä tämä näkyi esimerkiksi siinä, että muutamassa maakunnassa Leader-ryhmien edustaja oli mukana maakunnan yhteistyöryhmässä tai sen sihteeristössä.

Toimintaa kehitettiin myös esimerkiksi Leader-ryhmien vertaisauditoinnin avulla, joka aloitettiin vuonna 2017. Strateginen ja pitkäjänteinen kehittämisote näkyi Leader-ryhmien vuosiraporteissa, joissa ne analysoivat toimintaympäristön muutosta, oman toiminnan kehittämiskohteita ja tavoitteita seuraavalle

vuodelle. Ohjelmakauden lopussa maaseudun kehittämisen toimintaympäristöön vaikutti koronapandemia. Leader-ryhmät sopeuttivat toimintansa nopeasti etätyöskentelyyn, ja paikallinen kehittäminen jatkui keskeytyksettä koronasta huolimatta. Myös seuraavan kauden strategioita valmisteltiin onnistuneesti osallistaen alueen toimijoita etätilaisuuksissa.

3.b) Laadun ja tehokkuuden toteutusmekanismit

Yksinkertaistetut kustannusvaihtoehdot (SCO) ¹, epäsuora indikaattori lasketaan automaattisesti

	Maaseudun kehittämisohjelman määrärahat yhteensä [maaseuturahasto + Euroopan unionin elpymisväline]	Suunniteltu yksinkertaistettujen kustannusvaihtoehtojen osuus kaikista maaseudun kehittämisohjelman määrärahoista [%] ²	Yksinkertaistetuissa kustannusvaihtoehdoissa toteutuneet menot suhteessa maaseudun kehittämisohjelman kaikkiin määrärahoihin (kumulatiivinen) [%] ³
Erityiset rahastokohtaiset menetelmät, yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 67 artiklan 5 kohdan e alakohhta	3 347 900 757,24	79,01	78,38

¹ Yksinkertaistetuilla kustannusvaihtoehdoilla tarkoitetaan yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 67 artiklan 5 kohdan mukaisia yksikkökustannuksia / kiinteitä määriä / kertakorvauksia, mukaan lukien kyseisen artiklan e alakohdan mukaiset maaseuturahaston erityiset menetelmät kuten yrityksen perustamiseen myönnettävät kertakorvaukset, kiinteämääräiset maksut tuottajaorganisaatioille sekä pinta-aloihin ja eläimiin liittyvät yksikkökustannukset

² Lasketaan automaattisesti ohjelmaversion toimenpiteistä 06, 09, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 18

³ Lasketaan automaattisesti menoilmoitusten toimenpiteistä 06, 09, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 18

Yksinkertaistetut kustannusvaihtoehdot (SCO), jäsenvaltioiden yksityiskohtaisten erityistietojen perusteella [valinnainen]

	Maaseudun kehittämisohjelman määrärahat yhteensä [maaseuturahasto + Euroopan unionin elpymisväline]	Suunniteltu yksinkertaistettujen kustannusvaihtoehtojen osuus kaikista maaseudun kehittämisohjelman määrärahoista [%]	Yksinkertaistetuissa kustannusvaihtoehdoissa toteutuneet menot suhteessa maaseudun kehittämisohjelman kaikkiin määrärahoihin (kumulatiivinen) [%]
Yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 67 artiklan 1 kohdan b, c ja d alakohdan + 67 artiklan 5 kohdan e alakohdan mukaiset yhteensä	3 347 900 757,24		
Erityiset rahastokohtaiset menetelmät, yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 67 artiklan 5 kohdan e alakohhta	3 347 900 757,24		

Tuensaajien sähköinen hallinta [valinnainen]

	[%] Maaseuturahaston + Euroopan unionin elpymisvälineen rahoitus	Asianomaiset toimet [%]
Tukihakemus		
Maksuhakemukset		
Valvonta ja noudattaminen		
Seuranta ja raportointi hallintoviranomaiselle/maksajavirastolle		

Keskimääräiset aikarajat, jonka kuluessa maksut tulevat tuensaajille [valinnainen]

[päivää] Tarvittaessa jäsenvaltion määräaika maksujen suorittamiselle tuensaajille	[päivää] Tuensaajille maksamisen keskimääräinen aika	Huomautukset

4. TEKNISEN AVUN JA OHJELMAN JULKISUUSVAATIMUSTEN TÄYTÄNTÖÖNPANO VARTEN SUORITETUT TOIMET

4.a) Kansallisen maaseutuverkoston perustamiseen ja sen toimintasuunnitelman täytäntöönpanoon suoritettut toimet ja sitä koskeva tilannekatsaus

4.a1) Toteutettut toimet ja nykytilanne kansallisen maaseutuverkoston perustamisen suhteen (hallintorakenne ja verkoston tukiyksikkö)

Rahoituskaudella 2014–2022 Suomen Maaseutuverkosto toimi Manner-Suomen ja Ahvenanmaan maaseudun kehittämistä edistävänä verkostona, joka mahdollisti laajan tiedon-, kokemuksen- ja menetelmien vaihdon sekä lisäsi vuoropuhelua paikallisella, alueellisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Maaseutuverkoston tehtävänä oli toimintansa kautta edistää Suomen maaseutuohjelmien (Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma ja Ahvenanmaan maaseudun kehittämisohjelma) toimia lisäämällä yhteistyötä ja tiedonvaihtoa verkoston toimijoiden kesken. Keskeistä oli, että potentiaaliset tuensaajat ja suuri yleisö ovat tietoisia kehittämisohjelmien mahdollisuuksista ja tuloksista. Maaseutuverkostotoiminta edesauttoi ja auttaa edelleen myös hyvien käytäntöjen ja toimintatapojen leviämistä toimijoiden keskuudessa. Toiminnan koordinoijana ja mahdollistajana toimii Ruokavirastoon sijoitettu maaseutuverkostoyksikkö.

Maaseutuverkostotoiminnan kaksi tärkeää painopistettä olivat viestintä ja maaseutuverkostossa tapahtuvan alueellisen ja temaattisen verkostotoiminnan kehittäminen. Ohjelman mahdollisuuksien esiin tuominen maaseutualueiden kehittämisessä sekä hyvien käytäntöjen välittäminen konkreettisten esimerkkien kautta nousi entistä tärkeämpään rooli. Pandemia-aika jätti hyvänä perintönä muun muassa webinaarit ja suureen suosioon nousseet Verkostoaamut. Nämä sopivat hyvin niihin asioihin, joissa halutaan koota tunniksi tai pariin kaikki kuulolle ympäri koko maata.

Viestintäverkoston rakenteita kehitettiin niin, että verkosto rakentui alueellisten toimijoiden verkostoista kansalliseksi kokonaisuudeksi. Lisäksi maaseutuverkostopalvelut yhdessä muiden jäsenmaiden maaseutuverkostojen ja näiden verkostoyksikköjen kanssa laajensivat verkoston myös Euroopan laajuiseksi. Tämänkaltaisella verkostolla mahdollistetaan tiedonkulku paikalliselta tasolta kansalliselle ja Euroopan tasolle ja päinvastoin.

Maaseutuverkoston toimintaa kehitettiin ja luotiin toimivia rakenteita alueellisella, maakunnallisella, kansallisella sekä kansainvälisellä tasolla. Kansallisen maaseutuverkoston rakenteita tuetaan toimintaa palvelevilla työkaluilla ja tapahtumilla.

Suomen maaseutuverkoston tehtävänä oli Manner-Suomen ja Ahvenanmaan yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelman mahdollisuuksien ja tulosten esille tuominen. Tämä tehtiin viestinnän ja koulutuksen keinoin, levittämällä hyviä esimerkkejä sekä lisäämällä yhteistyön hyötyjä verkostoitumalla kansallisesti ja kansainvälisesti.

Maaseutuverkostoyksikössä työskenteli rahoituskaudella 2014–2022 10 henkilöä.

4.a2) Toteutettut toimet ja nykytilanne toimintasuunnitelman toteuttamisen suhteen

Rahoitusauteen mahtui paljon hyviä tilaisuuksia. Tietoa jaettiin ja vaihdettiin ympäristöasioissa, maaseutuelinkeinoviranomaisten päivillä, ELY-keskusten koulutuspäivillä ja alueiden yhteistyönä

muutenkin. Verkostotoiminnan yksi tarkoitus on parantaa toimeenpanon laatua. Siinä tiedon ja kokemusten vaihto on aivan ensiarvoisen tärkeä toimintatapa. Keinovalikoimaan saatiin myös paljon uudenlaisia tiedonvälitystapoja. Yksi hyvä toimintatapa oli innovaatiotori. Se sai kävijät pistäytymään ja se osoittautui todella innostavaksi tavaksi kertoa varsinkin EIP-hankkeiden (European Innovation Partnership) sisällöstä ja innovaatioista. Toinen uusi toimintatapa oli Hackathon. Tapahtumassa haettiin uusia innovatiivisia ratkaisuja ravinteiden kierrätykseen. Tapahtuman käynnistämä yhteistyö johti jopa yrityksen perustamiseen.

Hyväksi todettua teemaryhmien toimintakonseptia jatkettiin koko kauden ajan. Teemaryhmien teemat valittiin maaseutuohjelman tavoitteiden mukaisesti. Kaksivuotiskauden valmistelu ja käynnistäminen työllisti, mutta palkinto saatiin korkojen kanssa, kun toiminta pääsi käyntiin. Tällekin kaudelle löytyi erinomaiset teemat ja niille vetäjät. Monipaikkaisuus on tullut jäädäkseen ja verkoston monipaikkaisuusryhmällä oli oma roolinsa ja keinosensa tämän asian edistämisessä. Vihreän kasvun ryhmä edisti innovointia ja liiketoimintaa. Nuoret, ympäristö, elinkeinot ja innovaatiot muodostivat alkukauden teemaryhmien sisällöt. Ruotsinkielisiin osuuksiin on jo pitkään toivottu isompaa panostusta ja nyt se lopulta onnistui. Ruotsinkielinen ryhmä toimi siltana sekä Suomessa että pohjoismaisen yhteistyön suuntaan. Tämäkin ryhmä toimi erittäin aktiivisesti. Muita teemoja olivat tulevaisuuden maaseutuyrittäjyys, tulevaisuuden tuottajat, älykkäät kylät ja maaseudun hyvinvointi.

Aivan uudenlaista yhteistyötä ja alustoja käynnistettiin yhdessä AgriHubi-verkoston kanssa. Yhteistyö konkretisoitui Maaseutuverkosto.fi ja Agrihubi.fi -sivuston julkaisuna. Alustalla saatiin heti käyttöön koko verkoston yhteinen tapahtumakalenteri, jäsenprofiilit, keskusteluryhmät ja teematreffit.

Leader-työ on aina ollut tärkeä osa verkostotoimintaa. Kauteen mahtui monia tapaamisia joko verkossa tai paikan päällä.

Myös kansainvälinen yhteistyö on ollut tärkeä osa verkostotoimintaa. Yhteyksiä jatkettiin mm. kollegoiden kanssa eri EU-maissa. Useampana vuonna suomalaisia hankkeita arvostettiin finaali paikoille saakka Euroopan hankekilpailussa

Loppukauden huipentumaa, Maaseutugaalaa juhlittiin Kurikassa 30.8.2022. Tapahtuma juhlisti hankekilpailun muodossa koko kauden aikana toteutettuja hankkeita. Tapahtuman välittyi arvostusta sekä esille olleille hankkeille mutta myös kaikelle sille työlle, jota koko kauden aikana monissa hankkeissa ja yrityksissä tehtiin.

Rahoituskauden 2014–2022 maaseutuverkoston ohjausryhmän toiminta päättyi 31.12.2022. Rahoituskauden 2023–2027 maaseutuverkoston ohjausryhmä valittiin ja nimitettiin maa- ja metsätalousministeriön toimesta alkuvuodesta 2023 ja se aloitti toimintansa järjestäytymiskokouksen myötä maaliskuussa 2023.

4.b) Toteutetut toimet sen varmistamiseksi, että ohjelma julkistetaan (komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 808/2014 13 artikla)

Rahoituskauden 2014–2022 viestintä

Kaudella 2014–2022 viestintää tehtiin monikanavaisesti erilaisin viestinnällisin keinoin; tavattiin messuilla, kuulutettiin radiossa, kerrottiin mahdollisuuksista TV-mainoksessa ja mainostettiin myös lehdissä sekä erilaisin liitelehdin. Mediaviestintää rikastettiin erilaisin blogikirjoituksin sekä mielipidekirjoituksin. Sosiaalinen media ja sen mainonta sekä vaikuttajamarkkinointi tuli mukaan puolivälissä kautta. Verkkosivu

maaseutu.fi pysyi koko kauden ja kasvatti suosiotaan tasaisesti.

Erilaiset teemapäivät otettiin huomioon viestinnässä. Esimerkiksi yrittäjän päivä ja Eurooppa-päivä olivat tärkeitä viestinnän tehopäiviä. Näiden lisäksi myös erilaiset viestinnän tehoviikot otettiin käyttöön, jolloin keskityttiin erilaisiin teemoihin maaseutuohjelman viestinnässä.

Kautta värittivät erilaiset kohderyhmille räätälöidyt kampanjat, joiden avulla tuotiin eri kohderyhmille esille maaseutuohjelman moninaisia rahoitusmahdollisuuksia. Kausi 2014–2022 aloitettiin suurella Päivitä maaseutusi -kampanjalla, jossa kerrottiin rahoituksen mahdollisuuksista. Kampanja oli suuri, ja siihen oli mahdollista törmätä niin TV-mainoksissa kuin myös lehdissä ja verkkosivuilla. Kauden aikana toteutettiin lisäksi lukuisia muita kampanjoita, kuten maaseutuohjelman rahoitusta saaneita matkailukohteita esittelevä Tee se Suomessa -some- ja verkkosivukampanja useana kesänä, viljelijä- ja ympäristötoimia esittelevä Puhdas valintakysymys -kampanja sekä Maaseutu on suljettu -radiokampanja juhannuksen aikaan, jossa kerrottiin maaseutuohjelman vaikutuksista. Kauden 2014–2022 tulostiedotusta tehtiin myös syksyllä 2025 suuren sosiaalisen median vaikuttajien kampanjan avulla. Kampanja saavutti yli miljoona näyttökertaa.

Näiden lisäksi teimme lukuisia vaikuttavuuskampanjoita pohjautuen kauden 2014–2022 vaikuttavuuslukuihin. Vaikuttavuuskampanjoissa nostettiin esiin esimerkiksi rakennettuja liikuntapaikkoja, kulttuurikohteita, laajakaistan merkitystä maaseutualueille sekä yritysrahoituksen vaikuttavuutta alueen elinvoimalle. Kampanjoiden aiheet valittiin strategisesti vastaamaan yhteiskunnallisiin keskustelunaiheisiin kuten esimerkiksi lasten liikkumattomuuteen Suomessa sekä kohonneeseen turvallisuushuoleen. Kampanjan kanavat olivat moninaisia ja ne valittiin eri kohderyhmille sopiviksi. Kampanjoissa tehtiin bannerimainontaa, mielipidekirjoituksia, webinaareja, kyselytutkimuksia, sosiaalisen median kampanjoita ja perinteisiä messuosallistumisia. Lisäksi kampanjoita tehtiin yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa kuten Olympiakomitean sekä kulttuurijärjestöjen kanssa. Yksinyrittäjyyden vaikuttavuuskampanja tavoitti puoli miljoona suomalaista. Kampanjat olivat toimiva tapa tavoittaa eri kohderyhmiä.

Eri maaseututoimijoista koostuva viestintäverkosto oli viestintää rikastuttava voimavara, joka kokoontui läpi kauden sekä kasvokkain erilaisten työpajojen ja leirien merkeissä sekä myös viestintäverkoston kokousten merkeissä. Viestintäverkoston kanssa vierailtiin myös Brysselissä vuonna 2019.

Viestinnästä tehtiin kaksi eri tunnettuustutkimusta vuosina 2015 ja 2019. Viestintää myös arvioitiin vuonna 2019.

Verkkoviestinnän otteita vuosilta 2014–2022

Rahoituskaudella 2014–2022 Maaseutu.fi:ssä vieraili 570 000 kävijää ja istuntoja kertyi lähes miljoona. Esimerkiksi Hankerekisteri sekä kampanjasivut, Tee se Suomessa sekä Laajakaistainfo olivat suosittuja sivuja koko kauden.

Vaikuttavuussivustoa päivitettiin vuosina 2023–2025 Maaseutu.fi:hin suomeksi sekä englanniksi. Sivustolle koottiin kattavasti tuloksia ja lukuja kaudesta 2014–2022. Lue lisää: <https://maaseutu.fi/vaikutukset/> Englanninkielisellä sivustolla koottiin lisäksi tietoa Suomesta maana, jossa 95 % pinta-alasta on maaseutua. Lue lisää: <https://maaseutu.fi/en/rural-vision-in-finland/>

Sosiaalisen median kanavat toimivat keskeisenä kanavana viestien jakamisessa läpi kauden. Sosiaalisen median vaikuttajamarkkinointi nousi yhdeksi merkittävimmäksi tavaksi viestiä kauden aikana – se oli kustannustehokkaampaa lehti- tai televisiomainontaan verrattuna.

- Instagram toimi keskeisenä välineenä tulostiedon levittämisessä. Instagramissa seuraajia oli reilu 1 600.

- Facebookin Maaseutu – Tilaa elämälle -sivusta on muodostunut keskeinen kanava tavoittaa yleisöä maaseudun kehittäjien ydinpiirin ulkopuolelta. Facebookissa toimivaksi on todettu kevyet, tulevaisuudenuskoiset menestys- ja yrittäjäystarinat. Facebookin seuraajamäärä oli noin 10 000 seuraajaa.
- Twitterissä Maaseutu.fi-tili keskittyi jakamaan tietoa – ei niinkään hakeutunut keskusteluihin. Maaseutu.fi-tili keräsi reilut 3 000 seuraajaa. (Imperfektissä, koska luovuimme X:n käytöstä 2025 keväällä)

5. TOIMET, JOTKA ON TOTEUTETTU ENNAKKOEHTOJEN TÄYTTÄMISEKSI

Tätä osiota sovelletaan ainoastaan vuotuisiin täytäntöönpanokertomuksiin 2015, 2016

6. KUVAUS ALAOHJELMIEN TOTEUTTAMISESTA

Tätä osiota sovelletaan ainoastaan vuotuisiin täytäntöönpanokertomuksiin 2016, 2018

7. TIETOJEN JA OHJELMAN TAVOITTEIDEN SAAVUTTAMISESSA TAPAHTUNEEN EDISTYMISEN ARVIOINTI

Tätä osiota sovelletaan ainoastaan vuotuisiin täytäntöönpanokertomuksiin 2016, 2018

8. ASETUKSEN (EU) N:o 1303/2013 5, 7 JA 8 ARTIKLAN MUKAISTEN PERIAATTEIDEN HUOMIOON OTTAMISEKSI TÄYTÄNTÖÖNPANNUT TOIMET

Tätä osiota sovelletaan ainoastaan vuotuisiin täytäntöönpanokertomuksiin 2016, 2018

9. EDISTYMINEN INTEGROIDUN LÄHESTYMISTAVAN VARMISTAMISESSA MAASEUTURAHASTON JA MUIDEN UNIONIN RAHOITUSVÄLINEIDEN KÄYTTÖÖN

Tätä osiota sovelletaan ainoastaan vuotuisiin täytäntöönpanokertomuksiin 2018

10. RAHOITUSVÄLINEIDEN KÄYTTÖÖNOTTOA KOSKEVA KERTOMUS (ASETUKSEN (EU) N:o 1303/2013 46 ARTIKLA)

30A. Onko ennakkoarviointi aloitettu?	Ei
30B. Onko ennakkoarviointi valmistunut?	Ei
30. Ennakkoarvioinnin valmistumispäivä	-
31.1. Onko valinta- tai nimeämismenettely jo käynnistetty?	Ei
13A. Onko rahoitussopimus allekirjoitettu?	Ei
13. Päivä, jona rahoitussopimus rahoitusvälineen täytäntöönpanosta vastaavan elimen kanssa on allekirjoitettu	-

11. YHTEISTEN JA OHJELMAKOHTAISTEN INDIKAATTOREIDEN SEKÄ MÄÄRÄLLISTEN TAVOITEARVOJEN KOODITAUUKOT

Katso seurantalite

Liite II

Yksityiskohtainen taulukko, jossa esitetään toteutustaso kohdealoittain, mukaan lukien tuotosindikaattorit

Kohdeala 1A							
FA/M	Tavoiteindikaattorin nimi	Ajanjakso	Perustuu hyväksyttyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite (2025)
1A	T1: asetuksen (EU) N:o 1305/2013 14, 15 ja 35 artiklan mukaisten menojen prosenttiosuus suhteessa maaseudun kehittämissuhteeseen (kohdeala 1A)	2014-2025			2,15	76,74	2,80
		2014-2024			2,11	75,31	
		2014-2023			1,99	71,03	
		2014-2022			1,78	63,53	
		2014-2021			1,52	54,25	
		2014-2020			1,66	59,25	
		2014-2019			1,25	44,61	
		2014-2018			0,83	29,62	
		2014-2017			0,13	4,64	
		2014-2016			0,06	2,14	
		2014-2015			0,01	0,36	

Kohdeala 1B							
FA/M	Tavoiteindikaattorin nimi	Ajanjakso	Perustuu hyväksyttyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite (2025)
1B	T2: yhteistyötoimenpiteistä tuettujen yhteistyötoimien kokonaismäärä (asetuksen (EU) N:o 1305/2013 35 artikla) (ryhmät, verkostot/klusterit, pilottihankkeet...) (kohdeala 1B)	2014-2025			914,00	110,12	830,00
		2014-2024			914,00	110,12	
		2014-2023			905,00	109,04	
		2014-2022			844,00	101,69	
		2014-2021			729,00	87,83	
		2014-2020					
		2014-2019					
		2014-2018					
		2014-2017					
		2014-2016					
		2014-2015					

Kohdeala 1C							
FA/M	Tavoiteindikaattori nimi	Ajanjakso	Perustuu hyväksyttyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite (2025)
1C	T3: asetuksen (EU) N:o 1305/2013 14 artiklan mukaisesti koulutettujen osallistujien kokonaismäärä (kohdeala 1C)	2014-2025			63 501,00	162,41	39 100,00
		2014-2024			63 495,00	162,39	
		2014-2023			59 422,00	151,97	
		2014-2022			53 486,00	136,79	
		2014-2021			46 636,00	119,27	
		2014-2020			34 095,00	87,20	
		2014-2019			27 916,00	71,40	
		2014-2018			14 064,00	35,97	
		2014-2017			107,00	0,27	
		2014-2016					
		2014-2015					

Kohdeala 2A							
FA/M	Tavoiteindikaattori nimi	Ajanjakso	Perustuu hyväksyttyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite (2025)
2A	T4: niiden maatilojen prosenttiosuus, jotka saavat maaseudun kehittämisohjelmasta tukea rakenneuudistuksen tai nyky aikaistamisen tehtäviin investointeihin (kohdeala 2A)	2014-2025	11,11	71,47	11,11	71,47	15,54
		2014-2024	10,87	69,93	10,87	69,93	
		2014-2023	10,66	68,58	10,66	68,58	
		2014-2022	10,19	65,55	10,19	65,55	
		2014-2021	9,40	60,47	9,40	60,47	
		2014-2020	8,19	52,69	8,19	52,69	
		2014-2019	7,31	47,03	7,31	47,03	
		2014-2018	5,71	36,73	5,71	36,73	
		2014-2017	2,68	17,24	3,04	19,56	
		2014-2016	0,99	6,37	0,99	6,37	
		2014-2015					
FA/M	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023
2A	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	879 410 499,26	77,43	657 548 061,00	57,89	1 135 768 381,00
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	17 207 624,82	106,20	16 114 080,00	99,46	16 202 381,00
M01.1	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025			7 939 033,00	244,10	3 252 381,00
M01.1	O12 - Koulutukseen osallistujien lukumäärä	2014-2025			17 712,00	141,70	12 500,00
M02	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	17 471 862,34	89,89	19 434 624,00	99,99	19 436 000,00
M02.1	O13 - Neuvontaa saaneiden tuensaajien lukumäärä	2014-2025			30 280,00	393,25	7 700,00
M04	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	844 731 012,10	76,78	621 999 357,00	56,54	1 100 130 000,00
M04	O2 - Investoinnit yhteensä	2014-2025			949 023 820,00	46,57	2 037 930 000,00
M04.1	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025			621 999 357,00	56,54	1 100 130 000,00
M04.1	O4 - Tuettujen tilojen/tuensaajien lukumäärä	2014-2025			11 724,00	128,69	9 110,00

Kohdeala 2B							
FA/M	Tavoiteindikaattori nimi	Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite (2025)
2B	T5: niiden maatilojen prosenttisuus, joilla on maaseudun kehittämisohjelma sta tuettu liiketoiminnan kehittämissuunnitelma / tuettuja investointeja nuorille viljelijöille (kohdeala 2B)	2014-2025	3,71	80,53	3,71	80,53	4,61
		2014-2024	3,58	77,71	3,71	80,53	
		2014-2023	3,59	77,93	3,72	80,75	
		2014-2022	3,44	74,67	3,56	77,27	
		2014-2021	3,19	69,24	3,19	69,24	
		2014-2020	2,76	59,91	2,76	59,91	
		2014-2019	2,31	50,14	2,31	50,14	
		2014-2018	1,55	33,64	1,55	33,64	
		2014-2017	0,37	8,03	0,37	8,03	
		2014-2016	0,03	0,65	0,03	0,65	
		2014-2015					
FA/M	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023
2B	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	111 016 756,62	70,89	82 320 487,00	52,57	156 605 952,00
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	15 315 452,16	104,00	14 497 371,00	98,45	14 725 952,00
M01.1	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025			9 374 720,00	294,71	3 180 952,00
M01.1	O12 - Koulutukseen osallistujien lukumäärä	2014-2025			18 090,00	226,13	8 000,00
M02	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	2 022 738,21	88,72	2 278 634,00	99,94	2 280 000,00
M02.1	O13 - Neuvontaa saaneiden tuensaajien lukumäärä	2014-2025			3 932,00	393,20	1 000,00
M06	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	93 678 566,25	67,10	65 544 482,00	46,95	139 600 000,00
M06	O2 - Investoinnit yhteensä	2014-2025					321 600 000,00
M06.1	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025			65 544 482,00	46,95	139 600 000,00
M06.1	O4 - Tuettujen tilojen/tuensaajien lukumäärä	2014-2025			2 176,00	80,59	2 700,00

Kohdeala 3A							
FA/M	Tavoiteindikaattori nimi	Ajanjakso	Perustuu hyväksyttyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite (2025)
3A	T6: niiden maatiloiden prosenttiosuus, joita tuetaan laatujärjestelmien, paikallismarkkinoiden ja lyhyiden jakeluketjujen sekä tuottajaryhmien ja -organisaatioiden avulla (kohdeala 3A)	2014-2025	3,34	195,75	3,34	195,75	1,71
		2014-2024	3,40	199,26	3,40	199,26	
		2014-2023	2,99	175,23	2,99	175,23	
		2014-2022	2,82	165,27	2,82	165,27	
		2014-2021	3,28	192,23	3,28	192,23	
		2014-2020	1,90	111,35	1,90	111,35	
		2014-2019	1,29	75,60	1,29	75,60	
		2014-2018	0,80	46,89	0,80	46,89	
		2014-2017	0,02	1,17	0,02	1,17	
		2014-2016					
		2014-2015					
FA/M	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023
3A	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	613 916 625,77	86,50	773 068 129,38	108,92	709 741 929,00
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	8 544 017,32	101,59	8 407 918,00	99,98	8 410 000,00
M01.1	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025			1 630 932,00	163,09	1 000 000,00
M01.1	O12 - Koulutukseen osallistujien lukumäärä	2014-2025			2 849,00	284,90	1 000,00
M02	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	9 317 569,93	94,55	9 854 279,00	100,00	9 854 500,00
M02.1	O13 - Neuvontaa saaneiden tuensaajien lukumäärä	2014-2025			31 627,00	410,74	7 700,00
M04	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	107 041 902,40	109,74	181 233 420,00	185,80	97 540 000,00
M04	O2 - Investoinnit yhteensä	2014-2025			349 924 177,00	155,56	224 940 000,00
M04.1 M04.2	O3 - Tuettujen toimintojen/toimien lukumäärä	2014-2025			679,00	97,00	700,00
M14	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	438 654 997,33	80,34	546 316 967,38	100,06	546 001 429,00
M14	O4 - Tuettujen tilojen/tuensaajien lukumäärä	2014-2025			5 717,00	93,72	6 100,00
M16	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	50 358 138,79	105,05	27 255 545,00	56,86	47 936 000,00
M16.4	O9 - Tuettuihin järjestelmiin osallistuvien maatiloiden	2014-2025			1 957,00	195,70	1 000,00

	lukumäärä						
--	-----------	--	--	--	--	--	--

Painopiste P4							
FA/M	Tavoiteindikaattori nimi	Ajanjakso	Perustuu hyväksyttyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite (2025)
P4	T12: sen maatalousmaan prosenttiosuus, josta on tehty hoitosopimus maaperän hoidon parantamiseksi ja/tai maaperän eroosion torjumiseksi (kohdeala 4C)	2014-2025			71,15	131,92	53,93
		2014-2024			71,15	131,92	
		2014-2023			71,15	131,92	
		2014-2022			71,15	131,92	
		2014-2021			71,11	131,85	
		2014-2020			70,81	131,29	
		2014-2019			70,96	131,57	
		2014-2018			70,30	130,35	
		2014-2017			63,64	118,00	
		2014-2016			63,18	117,15	
		2014-2015			62,21	115,35	
	T10: sen maatalousmaan prosenttiosuus, josta on tehty hoitosopimus vesienhoidon parantamiseksi (kohdeala 4B)	2014-2025			83,21	104,17	79,88
		2014-2024			83,21	104,17	
		2014-2023			83,21	104,17	
		2014-2022			83,21	104,17	
		2014-2021			83,37	104,37	
		2014-2020			83,20	104,15	
		2014-2019			83,43	104,44	
		2014-2018			82,81	103,67	
		2014-2017			82,83	103,69	
		2014-2016			82,29	103,01	
		2014-2015			82,44	103,20	
	T9: sen maatalousmaan prosenttiosuus, josta on tehty luonnon monimuotoisuutta tukeva hoitosopimus (kohdeala 4A)	2014-2025			14,99	85,16	17,60
		2014-2024			14,99	85,16	
		2014-2023			14,99	85,16	
		2014-2022			14,99	85,16	
		2014-2021			14,72	83,63	
		2014-2020			14,30	81,24	
		2014-2019			13,55	76,98	
		2014-2018			13,44	76,36	
		2014-2017			11,94	67,83	
		2014-2016			10,94	62,15	
		2014-2015			9,59	54,48	
FA/M	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023
P4	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	7 539 795 981,17	98,33	7 630 811 790,86	99,52	7 667 756 720,40

M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	6 141 881,06	102,36	5 949 554,00	99,16	6 000 000,00
M01.1	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025			133 204,00	4,16	3 200 000,00
M01.1	O12 - Koulutukseen osallistujien lukumäärä	2014-2025			90,00	4,50	2 000,00
M02	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	13 732 000,39	93,84	14 634 406,00	100,00	14 634 000,00
M02.1	O13 - Neuvontaa saaneiden tuensaajien lukumäärä	2014-2025			50 887,00	118,34	43 000,00
M04	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	10 703 084,34	147,63	6 138 230,00	84,67	7 250 000,00
M04	O2 - Investoinnit yhteensä	2014-2025			6 138 230,00	84,67	7 250 000,00
M04.4	O3 - Tuettujen toimintojen/toimien lukumäärä	2014-2025			471,00	57,51	819,00
M10	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	2 229 695 678,25	99,24	2 260 194 136,55	100,59	2 246 839 964,80
M10.1	O5 - Kokonaispinta-ala (ha)	2014-2025			4 077 483,00	214,60	1 900 000,00
M11	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	451 675 695,76	95,94	467 185 877,14	99,23	470 804 025,60
M11.2	O5 - Kokonaispinta-ala (ha)	2014-2025			304 056,00	85,65	355 000,00
M13	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	4 814 870 451,02	98,06	4 866 014 307,17	99,10	4 910 325 873,00
M13.1	O5 - Kokonaispinta-ala (ha)	2014-2025			1 138 640,00	97,49	1 168 000,00
M13.2	O5 - Kokonaispinta-ala (ha)	2014-2025			1 016 116,00	97,99	1 037 000,00
M16	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	12 977 190,35	109,03	10 695 280,00	89,85	11 902 857,00

Kohdeala 5B							
FA/M	Tavoiteindikaattori nimi	Ajanjakso	Perustuu hyväksyttyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite (2025)
5B	Neuvontapalvelujen käyttävien edunsaajien lukumäärä (kpl)	2014-2025					2 000,00
		2014-2024					
		2014-2023					
		2014-2022			846,00	42,30	
		2014-2021			718,00	35,90	
		2014-2020					
		2014-2019					
		2014-2018					
		2014-2017					
		2014-2016			221,00	11,05	
		2014-2015			18,00	0,90	
FA/M	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023
5B	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	3 580 081,06	89,05	3 564 679,00	88,67	4 020 119,00
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	34 836,50	8,71	320 432,00	80,11	400 000,00
M01.1	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025					400 000,00
M01.1	O12 - Koulutukseen osallistujien lukumäärä	2014-2025					400,00
M02	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	563 420,97	90,51	613 505,00	98,56	622 500,00
M02.1	O13 - Neuvontasaaneiden tuensaajien lukumäärä	2014-2025			882,00	44,10	2 000,00
M16	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	2 981 823,59	99,47	2 630 742,00	87,76	2 997 619,00

Kohdeala 5C							
FA/M	Tavoiteindikaattori nimi	Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite (2025)
5C	T16: kokonaisinvestoinnit uusiutuvan energian tuotantoon (euroa) (kohdeala 5C)	2014-2025	89 608 941,00	65,29	89 608 941,00	65,29	137 245 000,00
		2014-2024	87 620 392,00	63,84	87 620 392,00	63,84	
		2014-2023	85 032 199,79	61,96	85 032 199,79	61,96	
		2014-2022	75 143 155,10	54,75	75 143 155,10	54,75	
		2014-2021	71 067 254,33	51,78	71 067 254,33	51,78	
		2014-2020	50 962 949,92	37,13	50 962 949,92	37,13	
		2014-2019	35 088 750,94	25,57	35 088 750,94	25,57	
		2014-2018	22 471 513,38	16,37	22 471 513,38	16,37	
		2014-2017	9 186 406,25	6,69	9 186 406,25	6,69	
		2014-2016			2 539 138,00	1,85	
		2014-2015					
FA/M	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023
5C	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	127 548 576,34	136,04	59 125 612,00	63,06	93 757 619,00
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	3 751 611,15	98,73	3 661 876,00	96,37	3 800 000,00
M01.1	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025			490 086,00	163,36	300 000,00
M01.1	O12 - Koulutukseen osallistujien lukumäärä	2014-2025			1 279,00	213,17	600,00
M02	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	1 587 081,90	78,76	2 012 270,00	99,86	2 015 000,00
M02.1	O13 - Neuvontaa saaneiden tuensaajien lukumäärä	2014-2025			3 586,00	179,30	2 000,00
M04	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	110 596 724,39	141,89	46 302 998,00	59,40	77 945 000,00
M04	O2 - Investoinnit yhteensä	2014-2025			89 608 941,00	64,45	139 045 000,00
M04.1 M04.3	O3 - Tuettujen toimintojen/toimien lukumäärä	2014-2025			1 419,00	118,25	1 200,00
M16	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	11 613 158,90	116,16	7 148 468,00	71,50	9 997 619,00

Kohdeala 5D							
FA/M	Tavoiteindikaattori nimi	Ajanjakso	Perustuu hyväksyttyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite (2025)
5D	T17: niiden eläinyksiköiden (ey) prosenttiosuus, joita koskevat investoinnit kasvihuonekaasujen päästöjen ja/tai ammoniakkipäästöjen vähentämiseksi karjanhoidossa (kohdeala 5D)	2014-2025			3,35	31,09	10,77
		2014-2024			3,35	31,09	
		2014-2023			2,70	25,06	
		2014-2022			2,70	25,06	
		2014-2021			2,68	24,88	
		2014-2020			2,25	20,88	
		2014-2019			1,42	13,18	
		2014-2018			1,34	12,44	
		2014-2017			0,76	7,05	
		2014-2016			0,42	3,90	
		2014-2015					
FA/M	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023
5D	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	21 938 199,45	79,52	12 874 043,00	46,66	27 590 000,00
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	1 017 694,88	92,52	1 017 376,00	92,49	1 100 000,00
M01.1	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025					300 000,00
M01.1	O12 - Koulutukseen osallistujien lukumäärä	2014-2025					300,00
M02	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	99 978,87	71,41	126 976,00	90,70	140 000,00
M02.1	O13 - Neuvontaa saaneiden tuensaajien lukumäärä	2014-2025			399,00	99,75	400,00
M04	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	18 632 594,36	76,52	10 468 699,00	42,99	24 350 000,00
M04	O2 - Investoinnit yhteensä	2014-2025			21 909 741,00	25,64	85 450 000,00
M04.1 M04.3 M04.4	O3 - Tuettujen toimintojen/toimien lukumäärä	2014-2025			531,00	105,15	505,00
M04.1 M04.3 M04.4	O8 - Tuettujen eläinyksiköiden (ey) lukumäärä	2014-2025			37 279,00	31,07	120 000,00
M16	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	2 187 931,34	109,40	1 260 992,00	63,05	2 000 000,00

Kohdeala 5E							
FA/M	Tavoiteindikaattori nimi	Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite (2025)
5E	Neuvontapalvelujen käyttävien edunsaajien lukumäärä (kpl)	2014-2025					2 000,00
		2014-2024					
		2014-2023					
		2014-2022			2 533,00	126,65	
		2014-2021			1 970,00	98,50	
		2014-2020					
		2014-2019					
		2014-2018					
		2014-2017					
		2014-2016			161,00	8,05	
		2014-2015			245,00	12,25	
FA/M	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023
5E	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	9 226 597,01	99,70	9 081 603,00	98,13	9 254 667,00
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	3 080 989,24	100,47	2 998 689,00	97,78	3 066 667,00
M01.1	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025			1 125 889,00	268,07	420 000,00
M01.1	O12 - Koulutukseen osallistujien lukumäärä	2014-2025			5 698,00	1 899,33	300,00
M02	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	934 366,49	94,57	982 903,00	99,48	988 000,00
M02.1	O13 - Neuvontaa saaneiden tuensaajien lukumäärä	2014-2025			2 803,00	140,15	2 000,00
M16	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	5 211 241,28	100,22	5 100 011,00	98,08	5 200 000,00

Kohdeala 6A							
FA/M	Tavoiteindikaattori nimi	Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite (2025)
6A	T20: tuetuissa hankkeissa syntyneet työpaikat (kohdeala 6A)	2014-2025			8 124,00	180,53	4 500,00
		2014-2024			7 712,00	171,38	
		2014-2023			7 251,61	161,15	
		2014-2022			6 602,37	146,72	
		2014-2021			4 882,36	108,50	
		2014-2020			3 042,41	67,61	
		2014-2019			2 948,15	65,51	
		2014-2018			1 815,20	40,34	
		2014-2017			600,81	13,35	
		2014-2016			15,30	0,34	
		2014-2015					
FA/M	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023
6A	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	407 599 700,26	114,17	280 014 692,00	78,44	357 000 000,00
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	18 918 634,90	104,52	17 891 486,00	98,85	18 100 000,00
M01.1	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025			4 552 595,00	47,92	9 500 000,00
M01.1	O12 - Koulutukseen osallistujien lukumäärä	2014-2025			11 488,00	135,15	8 500,00
M06	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	295 122 944,82	118,03	217 181 218,00	86,86	250 038 095,00
M06	O2 - Investoinnit yhteensä	2014-2025			899 399 341,00	103,07	872 578 095,00
M06.2 M06.4	O4 - Tuettujen tilojen/tuensaajien lukumäärä	2014-2025			3 488,00	69,76	5 000,00
M16	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	93 558 120,54	105,28	44 941 988,00	50,58	88 861 905,00

Kohdeala 6B							
FA/M	Tavoiteindikaattori nimi	Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite (2025)
6B	T23: tuetuissa hankkeissa syntyneet työpaikat (Leader) (kohdeala 6B)	2014-2025			4 015,00	160,60	2 500,00
		2014-2024			3 832,00	153,28	
		2014-2023			4 168,23	166,73	
		2014-2022			3 779,52	151,18	
		2014-2021			3 219,12	128,76	
		2014-2020			2 286,61	91,46	
		2014-2019			1 739,73	69,59	
		2014-2018			1 064,46	42,58	
		2014-2017			322,14	12,89	
		2014-2016			2,15	0,09	
		2014-2015					
	T22: sen maaseutuväestön prosenttiosuus, joka hyöttyy parannetuista palveluista/infrastruktuureista (kohdeala 6B)	2014-2025			92,66	196,84	47,07
		2014-2024			92,66	196,84	
		2014-2023			92,66	196,84	
		2014-2022			92,66	196,84	
		2014-2021			92,53	196,57	
		2014-2020			91,46	194,29	
		2014-2019			106,42	226,07	
		2014-2018			121,55	258,22	
		2014-2017			110,18	234,06	
		2014-2016			29,32	62,29	
		2014-2015					
	T21: sen maaseutuväestön prosenttiosuus, joka kuuluu paikallisten kehittämisstrategioiden piiriin (kohdeala 6B)	2014-2025			70,41	149,58	47,07
		2014-2024			70,41	149,58	
		2014-2023			70,41	149,58	
		2014-2022			70,41	149,58	
		2014-2021			70,41	149,58	
		2014-2020			70,41	149,58	
		2014-2019			70,41	149,58	
		2014-2018			70,41	149,58	
		2014-2017			70,41	149,58	
		2014-2016			70,41	149,58	
		2014-2015			70,41	149,58	
FA/M	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023
6B	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	453 281 634,71	94,33	460 107 249,00	95,75	480 530 000,00

M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	8 538 825,94	103,13	8 227 611,00	99,37	8 280 000,00
M01.1	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025					500 000,00
M01.1	O12 - Koulutukseen osallistujien lukumäärä	2014-2025			6 295,00	125,90	5 000,00
M07	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	96 158 316,27	102,46	93 303 011,00	99,42	93 850 000,00
M07.1	O3 - Tuettujen toimintojen/toimien lukumäärä	2014-2025			45,00	56,25	80,00
M07.1 M07.2 M07.4 M07.5 M07.6 M07.7 M07.8	O15 - Parannetuista palveluista/infrastruktuureista (IT tai muut) hyötyvä väestö	2014-2025			11 237 109,00	624,28	1 800 000,00
M07.2	O3 - Tuettujen toimintojen/toimien lukumäärä	2014-2025			34,00	22,67	150,00
M07.4	O3 - Tuettujen toimintojen/toimien lukumäärä	2014-2025			203,00	81,20	250,00
M07.5	O3 - Tuettujen toimintojen/toimien lukumäärä	2014-2025			128,00	88,28	145,00
M07.6	O3 - Tuettujen toimintojen/toimien lukumäärä	2014-2025			35,00	70,00	50,00
M16	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	1 356 124,44	96,87	1 310 027,00	93,57	1 400 000,00
M19	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	347 228 368,06	92,10	357 266 600,00	94,77	377 000 000,00
M19	O18 - Paikallisten toimintaryhmien kattama väestö	2014-2025			2 692 334,00	149,57	1 800 000,00
M19	O19 - Valittujen paikallisten toimintaryhmien lukumäärä	2014-2025			54,00	100,00	54,00
M19.1	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025					2 600 000,00
M19.2	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025			263 670 612,00	94,85	278 000 000,00
M19.3	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025			24 286 722,00	95,62	25 400 000,00
M19.4	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025			69 309 266,00	97,62	71 000 000,00

Kohdeala 6C							
FA/M	Tavoiteindikaattori nimi	Ajanjakso	Perustuu hyväksyttyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite (2025)
6C	T24: sen maaseutuväestön prosenttiosuus, joka hyötyy uusista tai parannetuista palveluista/infrast raktuureista (TVT) (kohdeala 6C)	2014-2025			35,67	71,03	50,22
		2014-2024			35,67	71,03	
		2014-2023			34,79	69,28	
		2014-2022			32,40	64,52	
		2014-2021			31,37	62,47	
		2014-2020			29,07	57,89	
		2014-2019			27,13	54,03	
		2014-2018			26,53	52,83	
		2014-2017			1,22	2,43	
		2014-2016					
		2014-2015					
FA/M	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023
6C	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	69 053 979,31	123,35	39 672 642,00	70,87	55 980 000,00
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	2 638 929,07	102,88	2 550 480,00	99,43	2 565 000,00
M01.1	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025					500 000,00
M01.1	O12 - Koulutukseen osallistujien lukumäärä	2014-2025					500,00
M07	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2025	66 415 050,24	124,34	37 122 162,00	69,50	53 415 000,00
M07.3	O15 - Parannetuista palveluista/infrast raktuureista (IT tai muut) hyötyvä väestö	2014-2025			3 237 880,00	170,41	1 900 000,00
M07.3	O3 - Tuettujen toimintojen/toimien lukumäärä	2014-2025			123,00	87,86	140,00

Asiakirjat

Asiakirjan otsikko	Asiakirja n tyyppi	Asiakirjan päivämäärä	Paikallinen viite	Komission viite	Tarkistussumma	Tiedostot	Lähetyspäivämäärä	Lähetäjä
AIR Financial Annex 2014FI06RDRP001	Talousliite (Järjestelmä)	09-10-2026		Ares(2026)963427 1	141143153	AIRfinancialAnnex2014FI06RDRP001_.pdf	13-10-2026	nanttile
Tiivistelmä_Manner- Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014-2020 raportti vuodelta 2025	Yleistajuinen tiivistelmä	05-05-2026		Ares(2026)963427 1	2336096550	Tiivistelmä	13-10-2026	nanttile

